СОВЕТ **Красноборского сельского поселения** **Агрызского муниципального района** **Республики Татарстан**	**Татарстан Республикасы** **Әгерҗе муниципаль районы** **Красный Бор авыл җирлеге** **СОВЕТЫ**

РЕШЕНИЕ **КАРАР**

17.08.2021 Красный Бор авылы № 11-2

Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының «Красный Бор авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы проекты турында

«Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 44 статьясы, «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 7 статьясы нигезендә, Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Красный Бор авыл җирлеге Советы **КАРАР ИТТЕ:**

1. Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының «Красный Бор авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы проектын беренче укылышта кабул итәргә (кушымта итеп бирелә).
2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районы Красный Бор авыл җирлеге Советының мәгълүмат стендында урнаштырып халыкка җиткерергә, интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында (http://pravo.tatarstan.ru) бастырып чыгарырга һәм Әгерҗе муниципаль районының рәсми сайтында Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре порталы составында (http://agryz.tatarstan.ru) урнаштырырга.
3. Әлеге карар буенча килүче тәкъдимнәрне түбәндәге составта исәпкә алу, гомумиләштерү һәм карау буенча эшче төркем төзергә:

Лазарев Анатолий Николаевич – Красный Бор авыл җирлеге башлыгы, Красный Бор авыл җирлеге Советы Рәисе;

Гәрәева Флүрә Миңнефаиз кызы – Красный Бор авыл җирлеге депутаты;

Яковлева Елена Анатольевна – Красный Бор авыл җирлеге депутаты;

Мөдәрисов Илдус Рәис улы – Красный Бор авыл җирлеге депутаты;

Сабирҗанов Илсур Мортазан улы – Красный Бор авыл җирлеге депутаты.

4. Әлеге карар буенча 31.08.2021 көнне 10^{00} сәгаттә Татарстан Республикасы, Әгерҗе муниципаль районы, Красный Бор авылы, Маркин ур., 34 адресы буенча урнашкан авыл клубы бинасында гавами тыңлаулар уздырырга.

5. Эшче төркемгә Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Красный Бор авыл җирлеге советы депутатлары һәм гражданнарның Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының «Красный Бор авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы проекты буенча тәкъдимнәрен өйрәнергә һәм гомумиләштерергә, Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Красный Бор авыл җирлеге Советы каравына чыгарырга.

6. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны әлеге карар буенча килүче тәкъдимнәрне исәпкә алу, гомумиләштерү һәм карау буенча эш төркеменә йөкләргә.

Совет рәисе,
Авыл җирлеге башлыгы А.Н. Лазарев

Татарстан Республикасы
Әгерҗе муниципаль районының
Красный Бор авыл җирлеге Советының
17.08.2021, №11-2
карары белән кабул ителде

________________А.Н. Лазарев

Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының «Красный Бор авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге УСТАВЫ

Красный Бор авылы,
Әгерҗе муниципаль районы
Татарстан Республикасы
2021 ел

Эчтәлек

I бүлек . ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР	6
1 статья. Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының «Красный Бор авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге исеме һәм хокукый статусы	6
2 статья. Җирлекнең территориаль төзелеше	6
3 статья. Җирлектә гражданнарның җирле үзидарәне гамәлгә ашыру хокукы	6
4 статья. Җирлек җирле үзидарә органнары структурасы	7
5 статья. Җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләре	7
6 статья. Җирлекләрнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итүгә җирле үзидарә органнары хокуклары	10
7 статья. Җирлекнең муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы	11
8 статья. Җирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре	11
9 статья. Муниципаль хезмәтне хокукый җайга салу	12
II бүлек. ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫНЫҢ ХАЛЫК ТАРАФЫННАН ТУРЫДАН-ТУРЫ ГАМӘЛГӘ АШЫРЫЛУ ҺӘМ ХАЛЫКНЫҢ ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУДА КАТНАШУЫ ФОРМАЛАРЫ	12
10 статья. Җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда халыкның турыдан-туры катнашуы	12
11 статья. Җирле референдум	13
12 статья. Муниципаль сайлаулар	14
13 статья. Җирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү	15
14 статья. Җирлек чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү	17
15 статья. Гражданнарның хокукый инициативасы	17
16 статья. Территориаль иҗтимагый үзидарә	18
17 статья. Территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыру тәртибе	20
18 статья. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү тәртибе	21
19 статья. Авыл торак пункты старостасы	22
20 статья. Гавәми тыңлаулар, иҗтимагый фикер алышулар	23
21 статья. Гражданнар җыелышы	26
22 статья. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы)	28
23 статья. Гражданнар җыены	28
24 статья. Гражданнарны сораштыру	31
25 статья. Инициатив проектлар	32
26 статья. Җирле әһәмияттәге аеруча мөһим мәсьәләләр буенча халык фикер алышуы	36
	36

27 статья. Җирлек Иҗтимагый (консультатив) советлары	
28 статья. Гражданнарның җирле үзидарә органнарына мөрәҗәгатьләре	37
29 статья. Җирлектә яшәүчеләр тарафыннан турыдан-туры җирле үзидарә гамәлгә ашырылуның һәм аны гамәлгә ашыруда катнашуның башка рәвешләре	37
III бүлек. ҖИРЛЕК СОВЕТЫ	38
30 статья. Җирлек советы - җирле үзидарәнең вәкиллекле органы	38
31 статья. Җирлек советы составы	38
32 статья. Җирлек советы депутаты статусы	38
33 статья. Җирлек депутатының сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәте	42
34 статья. Яңа сайланган Җирлек Советы эшен оештыру	43
35 статья. Җирлек советы компетенциясе	43
36 статья. Җирлек Советының эш тәртибе	44
37 статья. Җирлек Советы эшчәнлеген оештыру	45
38 статья. Җирлек советы тарафыннан контроль функцияләрне гамәлгә ашыру	45
39 статья. Җирлек вәкилен муниципаль район Советына сайлау	46
40 статья. Җирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылу	46
41 статья.. Халкы Советының үз-үзен таркату турында карар кабул итү тәртибе	47
42 статья. Җирлек Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату	48
IV бүлек. ҖИРЛЕК БАШЛЫГЫ	49
43 статья. Җирлек башлыгы - Җирлекнең иң югары вазыйфаи заты	49
44 статья. Җирлек башлыгын сайлау тәртибе	49
45 статья. Җирлек башлыгының статусы	49
46 статья. Җирлек башлыгының вакәләтләре	50
47 статья. Җирлек башлыгының урынбасары	52
48 статья. Җирлек башлыгының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылу	53
V бүлек. ҖИРЛЕКНЕҢ БАШКАРМА КОМИТЕТЫ	55
49 статья. Җирлек башкарма комитеты - җирле үзидарәнең башкарма-күрсәтмә органы	55
50 статья. Җирлек башкарма комитетының структурасы	56
51 статья. Җирлек башкарма комитетының вакәләтләре	56
VI бүлек. БАШКА ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ. ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫНЫҢ ҮЗАРА ХЕЗМӘТТӘШЛЕГЕ	61
52 статья. Җирлекнең ревизион комиссиясе	61
53 статья. Җирлек Советының, Җирлек башлыгының, Җирлек башкарма комитетының һәм җирле үзидарәнең башка органнарының үзара хезмәттәшлеге нигезләре	61
54 статья. Җирле үзидарә органнары арасында бәхәсләрне хәл итү	62

VII бүлек. САЙЛАУ КОМИССИЯСЕ	62
55 статья. Җирлекнең сайлау комиссиясе	62
VIII бүлек. МУНИЦИПАЛЬ ХЕЗМӘТ УЗУ ҺӘМ МУНИЦИПАЛЬ ВАЗЫЙФАЛАРНЫ БИЛӘҮ	63
56 статья. Гомуми нигезләмәләр	63
57 статья. Муниципаль хезмәт вазыйфасы	63
58 статья. Муниципаль вазыйфаны биләүче зат, муниципаль хезмәткәр	64
59 статья. Муниципаль хезмәткәрнең хокуклары һәм бурычлары	65
60 статья. Муниципаль хезмәткәргә бирелә торган гарантияләр	66
61 статья. Муниципаль хезмәткәрнең дисциплинар җаваплылыгы	67
IX бүлек. ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ЭШЧӘНЛЕГЕНЕҢ ГРАЖДАНЛЫК-ХОКУКЫЙ ҺӘМ ФИНАНС НИГЕЗЛӘРЕ	70
62 статья. Җирлекнең юридик зат хокуклары булган җирле үзидарә органнары	70
63 статья. Җирлекнең юридик зат буларак җирле үзидарә органнары	70
64 статья. Җирле үзидарә органнарын финанслау	70
X бүлек. ҖИРЛЕК БАШЛЫГЫНА ҺӘМ ҖИРЛЕКНЕҢ БАШКА ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНА БИРЕЛӘ ТОРГАН СОЦИАЛЬ ҺӘМ БАШКА ГАРАНТИЯЛӘР	70
65 статья. Җирлек башлыгына һәм җирлекнең башка вазыйфаи затларына күрсәтелә торган социаль һәм башка гарантияләр	70
66 статья. Җирлек Советы депутаты, башка вазыйфаи затлар эшчәнлегенең социаль һәм башка гарантияләре	71
67 статья. Җирлек башлыгының, Җирлек Советы депутатларының кагылгысызлык гарантияләре	71
XI бүлек. ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫНЫҢ ҺӘМ ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНЫҢ ҖАВАПЛЫЛЫГЫ	71
68 статья. Җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларның җаваплылыгы	72
69 статья Җирлек халкы алдында Совет депутатларының җаваплылыгы	72
70 статья. Җирлек җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларның дәүләт алдындагы җаваплылыгы	72
71 статья. Ышанычны югалтуга бәйле рәвештә муниципаль вазыйфаларны биләүче затларны эштән азат итү (вазыйфасыннан азат итү)	72
72 статья. Физик һәм юридик затлар каршында җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларның җаваплылыгы	73
XII бүлек. ҖИРЛЕКНЕҢ МУНИЦИПАЛЬ ХОКУКЫЙ АКТЛАРЫ	73
73 статья. Җирлек муниципаль хокукый актлары системасы	73
74 статья. Гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарлар	74

75 статья. Җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары тарафыннан кабул ителә торган муниципаль хокукый актларның төрләре	76
76 статья. Муниципаль хокукый актларны әзерләү	76
77 статья. Җирлек Советының хокукый актлары	76
78 статья. Җирлек башлыгының хокукый актлары	77
79 статья. Муниципаль норматив хокукый актларны бастырып чыгару (халыкка җиткерү) һәм аларның үз көченә керү тәртибе	77
XIII бүлек. ҖИРЛЕКНЕҢ ИКЪТИСАДИ НИГЕЗЕ	79
80 статья. Җирлекнең икътисади нигезе	79
81 статья. Җирлек муниципаль мөлкәте	79
82 статья. Җирлек муниципаль мөлкәтен биләү, аннан файдалану һәм аның белән эш итү	81
83 статья. Муниципаль предприятиеләр, учреждениеләр һәм хуҗалык оешмалары	82
84 статья. Җирлек муниципаль милкен хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары	82
85 статья. Җирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятиеләргә, учреждениеләргә һәм оешмаларга карата мөнәсәбәтләре	82
XIV бүлек. ҖИРЛЕКНЕҢ ФИНАНС НИГЕЗЕ	82
86 статья. Җирлекнең бюджеты	83
87 статья. Җирлектә бюджет процессы	83
88 статья. Муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен сатып алулар	87
89 статья. Җирлек гражданнарының үзара салым акчасы	87
90 статья. Инициативалы проектларны финанс һәм башка финанслау	88
91 статья. Җирлекнең муниципаль бурыч алулары	88
92 статья. Җирле бюджет үтәлеше	89
93 статья. Бюджет хисабы. Җирлек бюджеты үтәлеше турында еллык отчет	89
94 статья. Муниципаль финанс контроле	90
XV бүлек. ҖИРЛЕК УСТАВЫН КАБУЛ ИТҮ. ӘЛЕГЕ УСТАВКА ҮЗГӘРЕШЛӘР КЕРТҮ	91
95 статья. Җирлек Уставы проектын әзерләү, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү тәртибе	91
96 статья. Җирлекнең уставын кабул итү, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү тәртибе	92
97 статья. Җирлек Уставының үз көченә керү тәртибе, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар	92

I бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1 статья. Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының «Красный Бор авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге исеме һәм хокукый статусы

1. Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының “Красный Бор авыл җирлеге” муниципаль берәмлегенә авыл җирлеге статусы бирелгән.

2. Муниципаль берәмлекнең рәсми исеме - Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының «Красный Бор авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге (алга таба - Җирлек).

3. «Красный Бор авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районы составына керә.

2 статья. Җирлекнең территориаль төзелеше

1. Җирлек территориясе составына: Красный Бор авылы, Саклау авылы торак пунктлары керә, алар авыл җирлеге составына карый.

2. Җирлекнең административ үзәге - Красный Бор авылы.

3. Җирлек чикләре «Әгерҗе муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 14-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән.

4. Җирлек территориясе составына милек рәвешләренә һәм максатчан билгеләнешләргә бәйсез рәвештә җирләр керә.

5. Җирлек чикләрен үзгәртү, аны үзгәртеп кору Татарстан Республикасы законы белән законнарда билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

3 статья. Җирлектә гражданнарның җирле үзидарәне гамәлгә ашыру хокукы

1. Җирлектә җирле үзидарә Россия Федерациясе гражданнары тарафыннан җирле референдумнарда, муниципаль сайлауларда катнашу юлы белән һәм турыдан-туры ихтыяр белдерүнең башка рәвешләрендә, шулай ук әлеге Уставта каралган сайлаулы һәм җирле үзидарәнең башка органнары аша гамәлгә ашырыла.

2. Гражданнар җирле үзидарәне гамәлгә ашыруга турыдан-туры, шулай ук үз вәкилләре аша җенесе, расасы, милләте, теле, чыгышы, мөлкәти һәм вазифаи хәле, дингә, инануларына, җәмәгать берләшмәләренә каравына карамастан, тигез хокуклы.

Җирлек территориясендә даими яисә башлыча яшәүче чит ил гражданнары җирле үзидарәне гамәлгә ашырганда Россия Федерациясенең халыкара шартнамәләре һәм федераль законнар нигезендә хокукларга ия булалар.

3. Һәркем җирле үзидарә органнарына һәм вазыйфаи затларга турыдан-туры мөрәҗәгать итәргә, җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүмат алырга хокуклы.

4. Җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары һәркемгә аның хокукларына һәм ирекләренә турыдан-туры кагылучы документлар һәм материаллар белән танышу мөмкинлеген, шулай ук, әгәр законда башкача каралмаган булса, гражданнар тарафыннан җирлекнең җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында башка тулы һәм дөрес мәгълүмат алу мөмкинлеген тәэмин итәргә тиеш.

5. Җирле үзидарә органнары массакүләм мәгълүмат чаралары аша һәм башка ысул белән халыкка җирлек һәм аның аерым территорияләрен үстерүнең иң мөһим мәсьәләләре, гомуми файдаланудагы транспорт, торак-коммуналь хуҗалык эше, халыкка төрле хезмәтләр күрсәтүче социаль ташламалар, җәмәгать тәртибен саклауның торышы һәм табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр турында даими мәгълүмат бирәләр.

6. Гражданнар, оешмалар, әгәр аларның хокуклары һәм ирекләре бозылган дип санасалар, җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларның карарларына, гамәлләренә (гамәл кылмавына) карата судта шикаять белдерергә хокуклы.

4 статья. Җирлек җирле үзидарә органнары структурасы

1. Җирлек Советы җирле үзидарә органнары структурасына керә, Җирлек башлыгы, Җирлекнең башкарма комитеты, Җирлекнең Ревизион комиссиясе, җирле үзидарәнең Устав нигезендә төзелә торган башка органнары керә.

2. Җирле үзидарә органнары структурасын үзгәртү әлеге Уставка үзгәрешләр кертү юлы белән гамәлгә ашырыла.

5 статья. Җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләре

1. Җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләренә керә:

1) җирлек бюджеты проектын төзү һәм карау, җирлек бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен тикшереп тору, җирлек бюджеты үтәлеше турында хисап төзү һәм раслау;

2) җирлекнең җирле салымнарын һәм җыемнарын билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару;

3) җирлекнең муниципаль милкендәге мөлкәтне биләү, аннан файдалану һәм аның белән эш итү;

4) җирлекнең торак пунктлары чикләрендә янгын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәэмин итү;

5) җирлек халкын элемтә, җәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;

6) ял итүне оештыру һәм җирлектә яшәүчеләрне мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;

7) җирлек территориясендә физик культураны, мәктәп спортын һәм массакүләм спортны үстерү өчен шартлар тудыру, җирлекнең рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру;

8) җирлекнең архив фондларын булдыру;

9) җирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау, төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, аның предметы булып җирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен үтәү, социаль, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралары объектларыннан һәм күрсәтелә торган хезмәтләрдән инвалидларның файдалана алуын тәэмин итү таләпләрен үтәү, күрсәтелгән кагыйдәләр нигезендә җирлек территориясен төзекләндерүне оештыру, шулай ук җирлекнең торак пунктлары чикләрендә урнашкан шәһәр урманнарыннан, аеруча саклана торган табигать территорияләрендәге урманнардан файдалануны, аларны саклауны, торгызуны оештыру.

10) Адресация объектларына адреслар бирү, адресларны үзгәртү, аннулировать итү, урам-юл челтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яисә муниципальара әһәмияттәге, муниципаль районның җирле әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш) исемнәр бирү, җирлек чикләрендә планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый исемнәрне үзгәртү, аннулировать итү, мәгълүматны дәүләт адреслы реестрында урнаштыру;

11) авыл хуҗалыгы җитештерүен үстерүдә ярдәм итү, кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыру;

12) җирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

13) җәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнарга һәм аларның берләшмәләренә халык дружиналары эшчәнлеге өчен шартлар тудыру;

14) каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау) һәм транспортировкалау эшчәнлеген оештыруда катнашу»;

15) ритуаль хезмәтләр оештыру һәм күмү урыннарын карап тоту;

16) җирлек чикләрендә Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә халыкны су белән тәэмин итүне, суны чыгаруны, халыкны ягулык белән тәэмин итүне оештыру;

17) җирлекнең торак пунктлары чикләрендә җирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеге.

18) милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, җирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен саклап калуга һәм үстерүгә, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясенә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

19) җирлек халкының күпләп ял итүе өчен шартлар тудыру һәм халыкның күпләп ял итү урыннарын төзекләндерүне оештыру, моңа гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр полосаларына ирекле керүен тәэмин итү дә керә;

20) Россия Федерациясе гражданлык законнары нигезендә үз белдеге белән төзелгән корылманы җимерү турында карар, үз белдеге белән төзелгән корылманы җимерү яисә аны капиталь төзелеш объектларын рөхсәт ителгән төзүнең, реконструкцияләүнең җир белән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләрендә, территорияне планлаштыру документларында билгеләнгән рөхсәт ителгән иң чик параметрларына яисә федераль законнарда билгеләнгән

капиталь төзелеш объектлары параметрларына туры китерү турында карар кабул итү.

21) җирлек территориясендә элек исәпкә алынган күчемсез милек объектларының хокук ияләрен ачыклау буенча чаралар күрү һәм уздыру, күчемсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрына кертү өчен әлеге объектларның хокукка ия булучылары турында белешмәләр җибәрү.

22) җирлекнең торак пунктлары җирләрендә урнашкан кишәрлек урманчылыклары составында төзелә торган урманчылыкларны төзү, бетерү, аларның чикләрен билгеләү һәм үзгәртү, шулай ук җирлекнең торак пунктлары җирләрендә урнашкан урманчылыкларның урман хуҗалыгы регламентларын эшләү һәм раслау турында карарлар кабул итү (2022 елның 01 гыйнварыннан үз көченә керә).

23) җирлекнең торак пунктлары җирләрендә урнашкан урманнарга карата урман корылышы чараларын гамәлгә ашыру (2022 елның 01 гыйнварыннан үз көченә керә).

2. Җирле үзидарә органнары федераль кануннар нигезендә Поселения Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә муниципаль район бюджетына Җирлек бюджетыннан муниципаль район бюджетына бирелә торган бюджетара трансфертлар исәбеннән Әгерҗе муниципаль районы җирле үзидарә органнары белән җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны аларга тапшыру турында килешүләр төзергә хокуклы.

3. Җирле үзидарә органнары Җирлекләрнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү максатларында җирлек өчен социаль әһәмиятле эшләрне (шул исәптән дежурстволарны) ирекле нигездә гамәлгә ашыруга гражданнарны җәлеп итү турында карар кабул итәргә хокуклы.

4. Авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге мәсьәләләренә «Җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясындагы 1-3, 9, 10, 12, 14, 17, 19 (шәһәр урманнарын, махсус сакланучы табигать территорияләрен файдаланудан, алардан файдаланудан, яклаудан, торгызудан тыш), 20 (Россия Федерациясе гражданлык законнары нигезендә ирекле корылманы җимерү турында карар кабул итү өлешендә, рөхсәтсез корылманы җимерү яисә билгеләнгән таләпләргә туры китерү турында карарлар), «Җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясындагы 1 өлешенең 21, 28, 30, 33 өлешләре керә. Муниципаль район уставы һәм авыл җирлекләре уставлары нигезендә кабул ителгән һәм алар нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы законнары белән шулай ук шәһәр җирлекләренең югарыда күрсәтелгән законның 14 статьясындагы 1 өлешендә каралган башка мәсьәләләр дә беркетергә мөмкин (җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясындагы 1 өлешенең 23 пунктында каралган җирле әһәмияттәге мәсьәләдән тыш).

5. 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясындагы 1 өлешендә каралган, шәһәр җирлекләре өчен авыл җирлекләренең җирле әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән җирле әһәмияттәге башка

мәсьәләләр 14 статьяның 3 өлеше нигезендә авыл җирлекләре территорияләрендә тиешле муниципаль районнарның җирле үзидарә органнары тарафыннан хәл ителә.

6. «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда, әлеге Устав белән билгеләнгән җирле үзидарә органнарының вәкаләтләре җирле үзидарә органнарының «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда, әлеге Устав белән билгеләнгән вәкаләтләре муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль рәвештә гамәлгә ашырыла. Бер муниципаль берәмлекнең җирле үзидарә органына яисә бер муниципаль берәмлекнең җирле үзидарә органына яисә башка муниципаль берәмлекнең җирле үзидарә вазыйфаи затына буйсынуы бер муниципаль берәмлекнең җирле үзидарә органнарына яисә башка муниципаль берәмлекнең җирле үзидарә вазыйфаи затына яисә башка муниципаль берәмлекнең җирле үзидарә вазыйфаи затына кабатлау рөхсәт ителми.

7. Әлеге Уставның 4 һәм 5 өлешләрендә билгеләнгән очраклардан тыш, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законга үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү юлы белән җирле әһәмияттәге мәсьәләләр исемлеге башкача үзгәртелергә мөмкин түгел.

6 статья. Җирлекләрнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итүгә җирле үзидарә органнары хокуклары

1. Җирлек җирле үзидарә органнары түбәндәгеләргә хокуклы:

1) Җирлек музейларын төзү;

2) җирлектә нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр кылу;

3) опека һәм попечительлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруда катнашу;

Җирлек территориясендә җирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын гамәлгә ашыруга бәйле эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

5) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә ярдәм күрсәтү һәм җирлек территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыру;

6) җирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизацион әзерләү чараларын оештыруда һәм гамәлгә ашыруда катнашу;

7) муниципаль янгын сагы булдыру;

8) туризмны үстерү өчен шартлар тудыру;

9) кеше хокукларын тәэмин итүгә җәмәгать контролен гамәлгә ашыручы һәм мәҗбүри тоту урыннарындагы затларга булышлык күрсәтүче иҗтимагый күзәтү комиссияләренә ярдәм күрсәтү.

10) «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның иҗтимагый берләшмәләренә, шулай ук инвалидларның гомумроссия иҗтимагый

берләшмәләре оешмалары тарафыннан төзелгән оешмаларга ярдәм күрсәтү;

11) торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча гражданнарга муниципаль торак фондыннан торак урыннары бирү.

12) җирлек территориясендә яшәүче хуҗалардан башка хайваннар белән эш итү эшчәнлеген гамәлгә ашыру;

13) «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында» 2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыру.

14) инвалидларның физик культурасын һәм спортын, сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән затларны, җайлашу физик культурасын һәм җайлашу спортын үстерүгә ярдәм күрсәтү.

15) «Кулланучылар хокукларын яклау турында» 1992 елның 7 февралендәге 2300-I номерлы Россия Федерациясе Законында каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыру.

16) участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына күрсәтелгән вазыйфа хезмәткәре тарафыннан биләү чорына торак урыны бирү.

17) алкогольле, наркотик яисә башка токсик исереклек халәтендәге затларга ярдәм күрсәтү чараларын гамәлгә ашыру.

2. Җирле үзидарә органнары әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләрне хәл итәргә, башка дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруда катнашырга (ул «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 19 статьясы нигезендә аларга тапшырылмаган), әгәр бу федераль законнарда каралган булса, шулай ук башка муниципаль берәмлекләрнең, дәүләт хакимияте органнарының компетенциясенә кертелмәгән һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән үз компетенцияләреннән төшереп калдырмаган башка мәсьәләләрне, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелгән бюджетара трансфертлардан тыш, җирлек бюджеты керемнәре исәбеннән хәл итәргә һәм түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәре кергән очракта, хәл итәргә хокуклы.

7 статья. Җирлекнең муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы

Җирлекнең муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы федераль законнар һәм җирле үзидарә турында Татарстан Республикасы законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

8 статья. Җирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре

Җирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре түбәндәгечә гамәлгә ашырыла:

1) җирлекнең социаль-икътисадый үсешенә юнәлдерелгән дәүләт программаларын гамәлгә ашыруда җирле үзидарә органнарының катнашуы;

2) Җирлек җирле үзидарә органнары һәм дәүләт хакимияте органнары арасында шартнамәләр (килешүләр) төзү;

3) даими яисә вакытлыча координация, консультация, киңәш бирү һәм башка эш органнары булдыру;

4) Татарстан Республикасы Дәүләт Советындагы Поселение Советының закон чыгару инициативасы;

5) законнарда билгеләнгән үзара хезмәттәшлекнең башка рәвешләре.

9 статья. Муниципаль хезмәтне хокукый җайга салу

Җирлектә муниципаль хезмәтне хокукый җайга салу, муниципаль хезмәт вазыйфаларына таләпләрне кертеп, муниципаль хезмәткәрнең статусын билгеләү, муниципаль хезмәтне үтү шартлары һәм тәртибе «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 02 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль закон, муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы кодексының 25.06.2013 № 50-ТРЗ номерлы һәм муниципаль хокукый актлар белән гамәлгә ашырыла.

II бүлек. ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫНЫҢ ХАЛЫК ТАРАФЫННАН ТУРЫДАН-ТУРЫ ГАМӘЛГӘ АШЫРЫЛУ ҺӘМ ХАЛЫКНЫҢ ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУДА КАТНАШУЫ ФОРМАЛАРЫ

10 статья. Җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда халыкның турыдан-туры катнашуы

Җирлек халкы турыдан-туры җирле үзидарәне гамәлгә ашыра һәм җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда түбәндәге рәвешләрдә катнаша:

1) җирле референдум;

2) муниципаль сайлаулар;

3) депутатны, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затын чакыртып алу буенча тавыш бирү;

4) халыкның чикләрен үзгәртү һәм үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү;

5) гражданнарның хокукый инициативасы;

6) территориаль иҗтимагый үзидарә;

7) гавами тыңлаулар, иҗтимагый фикер алышулар;

8) гражданнар җыелышы;

9) гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы);

10) гражданнар җыены;

11) гражданнардан сораштыру;

12) җирле әһәмияттәге аеруча мөһим мәсьәләләр буенча халык фикер алышуы

13) иҗтимагый (консультатив) советлар төзү;

14) гражданнарның җирле үзидарә органнарына мөрәҗәгатьләре;

15) Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка рәвешләр.

11 статья. Җирле референдум

1. Җирле референдум җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә турыдан-туры халык тарафыннан хәл итү максатларында уздырыла.

2. Җирле референдум «Россия Федерациясе гражданнары сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль законда һәм «Җирле референдум турында» 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законында «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып, Җирлекнең бөтен территориясендә уздырыла.

Җирле референдумда катнашу өчен гражданнарның хокуклары гарантияләре, шулай ук җирле референдумны әзерләү һәм уздыру тәртибе федераль закон һәм «Җирле референдум турында» 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнә.

3. Җирле референдумда яшәү урыны Поселение чикләрендә урнашкан Россия Федерациясе гражданнары катнашырга хокуклы. Россия Федерациясе гражданнары җирле референдумда гомуми тигез һәм турыдан-туры ихтыяр белдерү нигезендә яшерен тавыш бирү юлы белән катнаша.

4. Җирле референдумны билгеләү турындагы карар Җирлек советы тарафыннан кабул ителә:

1) җирле референдумда катнашу хокукына ия Россия Федерациясе гражданнары тарафыннан күрсәтелгән инициатива буенча;

2) уставларында сайлауларда һәм (яисә) референдумнарда катнашу каралган һәм федераль законда билгеләнгән тәртиптә һәм вакытларда теркәлгән сайлау берләшмәләре, башка иҗтимагый берләшмәләр тарафыннан күрсәтелгән инициатива буенча;

3) Үзләре белән бергә тәкъдим ителгән Җирлек Советы һәм Җирлек башлыклары Советы.

5. Әлеге статьяның 4 өлешендәге 2 пунктында күрсәтелгән гражданнар, сайлау берләшмәләре, башка иҗтимагый берләшмәләр инициативасы буенча җирле референдум билгеләү шарты булып әлеге инициативаны хуплап имзалар җыю тора, аларның саны җирлек территориясендә теркәлгән референдумда катнашучылар санының биш процентын тәшкил итәргә тиеш, әмма 25 имзадан да ким була алмый.

Әлеге статьяның 4 өлешендәге 2 пунктында күрсәтелгән гражданнар, сайлау берләшмәләре, башка иҗтимагый берләшмәләр тарафыннан күрсәтелгән референдум уздыру инициативасы федераль законда билгеләнгән һәм Россия

Федерациясе субъекты законы нигезендә кабул ителә торган тәртиптә рәсмиләштерелә.

Җирлек советы һәм Җирлек башлыгы тарафыннан бергә чыгарылган референдум уздыру инициативасы Җирлек Советы карары һәм Җирлек Башлыгы карары белән рәсмиләштерелә.

6. Җирлек Советы җирле референдум билгеләнә торган документларның күчергечләре советына кергән көннән алып 30 көн эчендә җирле референдум билгели.

Җирле референдум Җирлек советы тарафыннан билгеләнгән срокларда билгеләнмәгән очракта, референдум гражданнарның, сайлау берләшмәләренең, Җирлек башлыгының, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының, Татарстан Республикасы Сайлау комиссиясенең яисә прокурорның мөрәҗәгате нигезендә суд тарафыннан билгеләнә. Суд тарафыннан билгеләнгән җирле референдум Поселение сайлау комиссиясе тарафыннан оештырыла, ә аны уздыруны тәэмин итү Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең башкарма органы яисә җирле референдумны үткәрүне тәэмин итү суд тарафыннан йөкләнгән башка орган тарафыннан гамәлгә ашырыла.

7. Тавыш бирү йомгаклары һәм җирле референдумда кабул ителгән карар рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

8. Җирле референдумда кабул ителгән карар Җирлек территориясендә мәҗбүри үтәлергә тиеш һәм нинди дә булса дәүләт хакимияте органнары, аларның вазыйфаи затлары яисә җирле үзидарә органнары тарафыннан билгеләнүгә мохтаҗ түгел.

9. Җирле үзидарә органнары әлеге Устав белән билгеләнгән вәкаләтләр бүлешү нигезендә җирле референдумда кабул ителгән карарның үтәлешен тәэмин итәләр.

10. Җирле референдум уздыру турындагы карарга, шулай ук җирле референдумда кабул ителгән карарга карата дәүләт хакимияте органнары тарафыннан суд тәртибендә гражданнар, җирле үзидарә органнары, прокурор, федераль закон белән вәкаләтләр бирелгән прокурор тарафыннан шикаять бирелергә мөмкин.

11. Җирле референдумда катнашу өчен гражданнарның хокуклары гарантияләре, шулай ук җирле референдумны әзерләү һәм уздыру тәртибе федераль закон һәм аның нигезендә кабул ителә торган Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә.

12 статья. Муниципаль сайлаулар

1. Җирлектә муниципаль сайлаулар, гомуми тигез һәм турыдан-туры сайлау хокукы нигезендә яшерен тавыш биреп, җирлек Советы депутатларын сайлау максатларында уздырыла.

2. Җирлек Советы депутаты итеп тавыш бирү көненә 18 яшькә җиткән һәм сайлау хокукына ия Россия Федерациясе гражданы сайланырга мөмкин.

3. Муниципаль сайлаулар Җирлек советы тарафыннан билгеләнә. Муниципаль сайлауларны билгеләү турындагы карар тавыш бирү көненә кадәр 90

көннән дә иртәрәк һәм 80 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш. Әлеге карар кабул ителгән көненнән соң 5 көннән дә соңга калмыйча массакүләм мәгълүмат чараларында рәсми басылып чыгарга тиеш.

Вакытыннан алда сайлаулар билгеләгәндә әлеге статьяда күрсәтелгән сроклар кыскартылырга мөмкин, әмма кимендә өчтән беренә.

Федераль законнарда, Татарстан Республикасы Сайлау кодексында билгеләнгән очракларда муниципаль сайлаулар поселок сайлау комиссиясе яисә суд тарафыннан билгеләнә.

4. Муниципаль сайлауларны әзерләү һәм уздыру сайлау комиссияләренә үз компетенцияләре чикләрендә йөкләнә.

5. Җирлек Советы депутатларын сайлаулар “Россия Федерациясе гражданнары сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында” 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль законда, Татарстан Республикасы Сайлау кодексында билгеләнгән тәртиптә уздырыла.

6. Халык саны 3000 кешедән азрак булган җирлекләрнең вәкиллекле органнары депутатларын, шулай ук 15 депутатның саны бермандатлы һәм (яисә) күпмандатлы сайлау округлары буенча сайлаулар уздырыла.

7. Тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның иң күп тавышын җыйган теркәлгән кандидат бермандатлы сайлау округы буенча сайланган дип таныла.

Әгәр бермандатлы сайлау округында тавыш бирү Советы депутатларын сайлауларда бер кандидатура буенча үткәрелсә, тавыш бирүдә катнашкан сайлаучылар тавышларының кимендә 50 процентын җыйган кандидат сайланган дип санала. Теркәлгән кандидатлар тавышларны бертигез җыйса, алданрак теркәлгән кандидат сайланган дип санала.

8. Җирлек Советы депутатларын сайлауларның нәтиҗәләре рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

13 статья. Поселение Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү

1. Җирлек Советы депутаты, шул исәптән Җирлек башлыгы, законда һәм әлеге Устав билгеләгән нигезләрдә һәм тәртиптә сайлаучылар тарафыннан чакыртып алынырга мөмкин.

2. Язучылар советы депутатын чакыртып алуның нигезләре булып депутат статусына туры килмәслек, депутат, Татарстан Республикасы Конституциясенә, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарына һәм башка норматив хокукый актларына, әлеге Уставына һәм башка норматив хокукый актларга депутат бурычларын үтәмәүдә яисә депутат бурычларын үтәмәүдә, депутат статусына туры килмәслек гамәлләр кылуда чагылган депутатларның хокук бозуларына яисә гамәлләренә (гамәл кылмауларына) суд тәртибендә расланган конкрет хокукка каршы карарлар яисә гамәлләр (гамәл кылмау) тора.

3. Җирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү халык инициативасы буенча уздырыла.

4. Чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздыру инициативасын күрсәтү һәм аны хуплап гражданнар имзаларын җыю өчен муниципаль сайлауларда катнашу хокукына ия кимендә 10 кеше санында инициатив төркем төзелә.

5. Инициатив төркем инициатив төркемне теркәү турындагы үтенечнамә белән Поселения сайлау комиссиясенә мөрәҗәгать итә. Инициатив төркем үтенечнамәсендә депутатның чакыртып алу өчен нигез булып торучы конкрет хокукка каршы карары яисә гамәл кылмавы (гамәл кылмавы) күрсәтелергә тиеш, аны чакыртып алу өчен нигез булып торучы әлеге затның фамилиясе, исеме, атасының исеме, туу датасы һәм урыны, паспортының яисә граждан паспортын алмаштыручы документының сериясе, номеры һәм аны бирү датасы, аны биргән органның исеме яисә коды күрсәтелеп, шулай ук инициатив төркемнең һәр әгъзасының һәм Җирлек территориясендә аның исеменнән эш итәргә вәкаләтле затларның яшәү урыны адресы күрсәтелергә тиеш. Инициатив төркемнең үтенечнамәсенә күрсәтелгән төркемнең барлык әгъзалары имза салырга тиеш. Үтенечкә депутатның күрсәтелгән хокукка каршы карарлары яисә гамәлләре (гамәл кылмавы) расланган суд карары кушып бирелергә тиеш.

6. Инициатив төркемне теркәү, чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздыру инициативасын хуплап имзалар җыю Халыклар Советы депутаты, җыелган имзаларны тикшерү җирле референдум уздыру өчен законда билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

7. Җирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү Җирлек Советы тарафыннан билгеләнә һәм «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып, җирле референдум уздыру өчен законда билгеләнгән тәртиптә уздырыла.

8. Сайлау комиссиясе тарафыннан инициатив төркем үтенечнамәсен караганда, Җирлек Советы депутаты чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләгәндә тиешле депутат аны чакыртып алу өчен нигез буларак күрсәтелә торган хәлләр турында аңлатмалар бирергә, кирәкле документларны тапшырырга хокуклы. Күрсәтелгән депутат вакытыннан алда, утырышлар уздырылырга өч көннән дә соңга калмыйча, сайлаучылар Советы утырышларын уздырган көнгә кадәр, алдан хәбәр ителергә, аларны уздыру вакыты һәм урыны турында язмача хәбәр ителергә тиеш.

9. Чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздырганда Халык Советы депутаты чакыртып алу өчен нигез буларак күрсәтелә торган хәлләр турында сайлаучыларга аңлатмалар бирү максатларында инициатив төркем белән бертигез нигезләрдә агитация алып бару хокукына ия.

10. Җирлек Советы депутаты, шул исәптән Җирлек башлыгы, чакыртып алу өчен тиешле сайлау округында теркәлгән сайлаучыларның кимендә яртысы тавыш бирсә, чакыртып алынган дип санала.

11. Җирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү йомгаклары рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

12. Чакыртып алу буенча тавыш бирү йомгакларын рәсми чыгарганнан соң 5 көн эчендә Җирлек комиссиясе инициатив төркемгә, Җирлек Советына һәм аны

чакыртып алу буенча тавыш бирү йомгаклары турында Совет депутатына язма рәвештә хәбәр итә.

14 **статья. Җирлек чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү**

1. Чикләрне үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү халыкның күрсәтелгән үзгәрешкә ризалыгын алу, Җирлекне үзгәртеп кору максатларында уздырыла.

2. Җирлек җирлегенең чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү "Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән очракларда җирлекнең бөтен территориясендә яисә аның территориясенең бер өлешендә уздырыла.

3. Җирлек җирлегенең чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү Җирлек Советы тарафыннан билгеләнә һәм «Россия Федерациясе гражданнарының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль законда һәм «Җирле референдум турында» 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законында, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып үткәрелә.

4. Җирлек чикләрен үзгәртү, җирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү, әгәр җирлектә яшәүчеләрнең яртысыннан күбрәге яисә сайлау хокукына ия Җирлек өлеше катнашса, узган дип санала. Җирлек чикләрен үзгәртүгә халыкның ризалыгы, җирлекне үзгәртеп кору, күрсәтелгән үзгәрешләр өчен җирлектә яшәүчеләрнең яртысыннан күбрәге яисә җирлекнең бер өлеше тавыш биргән булса, алынган дип санала.

5. Җирлек чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү йомгаклары һәм кабул ителгән карарлар рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

6. Шәһәр җирлеге статусын бирүгә бәйле рәвештә авыл җирлеге статусын үзгәртү «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 24 статьясындагы 3 өлешендә каралган тавыш бирү юлы белән белдерелгән тиешле җирлек халкы ризалыгы белән Татарстан Республикасы субъекты законы белән гамәлгә ашырыла.

15 статья. Гражданнарның хокукый инициативасы

1. Гражданнар әлеге Устав һәм Җирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнгән тәртиптә хокукый инициативага хокуклы.

2. Сайлау хокукына ия гражданнар сайлау хокукына ия, сайлау хокукына ия Җирлектә яшәүчеләр санының 3 процентыннан артмаган санда хокуклы төркем хокук инициативасы белән чыгарга мөмкин.

3. Хокук иҗат инициативасын гамәлгә ашыру максатларында гражданнар түбәндәгеләргә хокуклы:

- гражданнарның яшәү урыны (эшләр) буенча җыелышларын һәм хокук иҗат инициативасын тикшерү һәм күрсәтү буенча башка күмәк чараларны оештырырга һәм уздырырга;

- хокук иҗат инициативасы белән чыгуны хуплап имзалар җыю буенча инициатив төркемнәр төзергә;

- Җирлектә яшәүчеләрнең имзаларын җыярга һәм хокук чыгару инициативасын законнарга каршы килмәгән ысуллар белән күрсәтүне хуплап агитация алып барырга.

4. Җирле үзидарәнең органнары һәм вазыйфаи затлары Гражданнарга хокук чыгару инициативасын гамәлгә ашыруда ярдәм күрсәтергә тиеш.

5. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль норматив хокукый акт проекты аны керткән көннән алып өч ай эчендә аның ачык утырышында җирлек советы яисә Җирлек башлыгы тарафыннан әлеге Устав билгеләгән компетенцияләре нигезендә һичшиксез каралырга тиеш.

6. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын караганда, гражданнарның инициатив төркеме вәкилләренә үз позицияләрен бәян итү мөмкинлеге тәэмин ителергә тиеш.

7. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль норматив хокукый акт проектын карау процедурасы тиешенчә Җирлек Советы Регламенты, җирлек башлыгының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

8. Гражданнарның хокук иҗат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын карау нәтиҗәләре буенча кабул ителгән нигезле карар рәсми рәвештә язма рәвештә гражданның инициатив төркеменә җиткерелергә тиеш.

16 статья. Территориаль иҗтимагый үзидарә

1. Территориаль иҗтимагый үзидарә астында яшәү урыны буенча гражданнарны җирлек территориясе өлешендә мөстәкыйль рәвештә һәм җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча үз инициативаларын гамәлгә ашыру өчен үзләренең җаваплылыгы астында үзгәртеп кору күздә тотыла.

Территориаль иҗтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган территория чикләре Җирлек Советы тарафыннан раслана торган җирлектә территориаль иҗтимагый үзидарә турында нигезләмәдә билгеләнгән тәртиптә Җирлек Советының тиешле территориядә яшәүче халык тәкъдиме буенча билгеләнә.

2. Территориаль иҗтимагый үзидарә турыдан-туры халык тарафыннан гражданнарның җыелышларын һәм конференцияләрен уздыру юлы белән, шулай ук территориаль иҗтимагый үзидарә органнары төзү юлы белән гамәлгә ашырыла.

3. Территориаль иҗтимагый үзидарә гражданнарның түбәндәге яшәү территорияләре чикләрендә гамәлгә ашырылырга мөмкин: күпфатирлы торак йорт подъезды; күпфатирлы торак йорт; торак йортлар төркеме; торак микрорайон; җирлек булмаган авыл торак пункты; гражданнарның башка яшәү территорияләре.

4. Территориаль иҗтимагый үзидарә органнары тиешле территориядә яшәүче гражданнарның җыелышларында яисә конференцияләрендә сайлана.

5. Территориаль иҗтимагый үзидарә аның уставы нигезендә юридик зат була ала һәм коммерциягә карамаган оешманың оештыру-хокукый рәвешендә дәүләт теркәве узарга тиеш.

6. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставында түбәндәгеләр билгеләнә:

1) ул гамәлгә ашырыла торган территория;

2) территориаль иҗтимагый үзидарә эшчәнлегенең максатлары, бурычлары, рәвешләре һәм төп юнәлешләре;

3) территориаль иҗтимагый үзидарә органнарының вәкаләтләрен, хокукларын һәм бурычларын булдыру, туктату тәртибе, вәкаләтләре чоры;

4) карарлар кабул итү тәртибе;

5) мөлкәт сатып алу тәртибе, шулай ук күрсәтелгән мөлкәттән һәм финанс чараларыннан файдалану һәм алар белән эш итү тәртибе;

6) территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату тәртибе.

7. Территориаль иҗтимагый үзидарә эшчәнлеге мәсьәләләре буенча гражданнарның җыелышлары, конференцияләре аның уставы нигезендә чакырыла.

8. Территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар җыелышы, әгәр анда уналты яшькә җиткән тиешле территориядә яшәүче халыкның кимендә өчтән бере катнашса, хокуклы дип санала.

Территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясе, әгәр анда уналты яшькә җиткән тиешле территориядә яшәүчеләрнең кимендә өчтән берен тәшкил итүче гражданнар җыелышларында сайланган делегатларның кимендә өчтән икесе катнашса, хокуклы дип санала.

9. Территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыручы гражданнар җыелышының, конференциясенең махсус вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) территориаль иҗтимагый үзидарә органнары структурасын билгеләү;

2) территориаль иҗтимагый үзидарә уставын кабул итү, аңа үзгәрешләр кертү;

3) территориаль иҗтимагый үзидарә органнарын сайлау;

4) территориаль иҗтимагый үзидарә эшчәнлегенең төп юнәлешләрен билгеләү;

5) территориаль иҗтимагый үзидарә керемнәре һәм чыгымнары сметасын һәм аның үтәлеше турындагы хисапны раслау;

6) территориаль иҗтимагый үзидарә органнары эшчәнлеге турында хисапларны карау һәм раслау.

7) инициатив проект турында фикер алышу һәм аны хуплау мәсьәләсе буенча карар кабул итү.

10. Территориаль иҗтимагый үзидарә органнары проект инициаторлары буларак инициатив проектны тәкъдим итә ала.

11. Территориаль иҗтимагый үзидарә органнары:

1) тиешле территориядә яшәүче халык мәнфәгатьләрен күрсәтә;

2) гражданнар җыелышларында һәм конференцияләрендә кабул ителгән карарларның үтәлешен тәэмин итәләр;

3) әлеге территорияне карап тоту, төзекләндерү буенча хуҗалык эшчәнлеген, тиешле территориядә яшәүче гражданнарның социаль-көнкүреш ихтыяҗларын канәгатьләндерүгә юнәлдерелгән башка хуҗалык эшчәнлеген күрсәтелгән гражданнар акчалары исәбеннән дә, җирлекнең башкарма комитеты белән шартнамә нигезендә дә гамәлгә ашырырга мөмкин;

4) әлеге органнар һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан мәҗбүри каралырга тиешле, компетенцияләренә күрсәтелгән актларны кабул итү кертелгән муниципаль норматив хокукый актлар проектларын җирле үзидарә органнарына (Җирлек советы, Җирлек башлыгы советы һәм Җирлек башлыгына) кертергә хокуклы.

12. Территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибе, җирле бюджеттан кирәкле акчаларны бүлеп бирү шартлары һәм тәртибе әлеге Устав һәм Җирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

17 статья. Территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыру тәртибе

1. Территориаль иҗтимагый үзидарәне гражданнар, җирле үзидарә органнары инициативасы буенча булдыру максатларында Җирлек чикләрендә шушы территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру күздә тотыла торган территориядә яшәүче гражданнар җыелышын оештыручы һәм территориаль иҗтимагый үзидарә уставы проектын эшләүне гамәлгә ашыручы гражданнарның инициатив төркеме төзелә.

2. Гражданнар җыелышы тиешле территориядә Территориаль иҗтимагый үзидарә җирлеге төзү турында карар кабул итә, аның уставын кабул итә, шулай ук территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәүгә бәйле мәсьәләләр буенча Җирлек Советында гражданнар җыелышын тапшырырга вәкаләтле (вәкилләр) вәкилен билгели.

3. Территориаль иҗтимагый үзидарә территориаль иҗтимагый үзидарә уставын җирлек советы теркәгән вакыттан гамәлгә куелган дип санала. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү тәртибе муниципаль берәмлек уставы һәм (яисә) муниципаль берәмлек вәкиллекле органының норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

Территориаль иҗтимагый үзидарә аның уставы нигезендә юридик зат булырга мөмкин һәм коммерциягә карамаган оешманың оештыру-хокукый рәвешендә дәүләт теркәве узарга тиеш.

18 статья. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү тәртибе

1. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү өчен Гражданнар җыелышының вәкаләтле вәкиле (вәкаләтле вәкилләре) Җирлек башлыгына түбәндәгеләр тапшырыла:

1) территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү турында гражданнар җыелышының барлык вәкаләтле вәкилләре тарафыннан имзаланган гариза;

2) территориаль иҗтимагый үзидарә төзү турында карар кабул ителгән гражданнар җыелышы беркетмәсе, фамилиясен, исемен, атасының исемен, туу датасын, паспортының яисә граждан паспортын алмаштыручы документының сериясен, номерын һәм бирелү датасын, вәкаләтле вәкилләрнең һәркайсының яшәү урыны адресын күрсәтеп;

3) территориаль иҗтимагый үзидарә Уставының ике нөсхәсе.

2. Башка документларны тапшыру турындагы таләп, әлеге статьяның 1 пунктында билгеләнгән документлардан тыш, рөхсәт ителми.

Вәкаләтле вәкилгә документлар алу өчен, исемлек һәм аны алу датасы күрсәтелгән расписка бирелә.

3. Авыл җирлеге башлыгы территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү турындагы документлар кергән көннән ике атна эчендә аның уставын теркәү яки аны теркәүдән баш тарту турында җирлек Советы Карары проектын алдан карауны һәм әзерләүне оештыра.

4. Гражданнар җыелышының вәкаләтле вәкилләре территориаль иҗтимагый үзидарә уставын һәм Халыкның киңәш бирү тавышы хокукына ия Советы утырышында алдан караганда катнашырга хокуклы.

5. Җирлек Советы территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү турында яисә аны теркәүдән баш тарту турында әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән документларны алганнан соң 30 көн эчендә Җирлек Башлыгы тарафыннан кабул ителә. Уставны теркәүдән баш тарту мотивлаштырылган булырга тиеш.

6. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту өчен нигез булып Россия Федерациясе Конституциясенең территориаль иҗтимагый үзидарә уставы нормаларына, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына, Җирлек Уставына, башка муниципаль хокукый актларга каршы чыгу тора.

7. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын территориаль иҗтимагый үзидарәне төзүнең максатка ярашсызлыгы мотивлары буенча теркәүдән баш тарту рөхсәт ителми.

8. Җирлек Советы тарафыннан кабул ителгән территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү мәсьәләсе буенча дәлилләнгән карар өч көн эчендә рәсми рәвештә гражданнар җыелышының вәкаләтле вәкиле (вәкаләтле вәкилләре) игътибарына язма рәвештә җиткерелергә тиеш.

9. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү турында Совет карар кабул иткән очракта, уставның бер нөсхәсе теркәлү турында тамга белән гражданнар җыенының вәкаләтле вәкиленә тапшырыла, башка нөсхә Җирлек Советында саклана.

10. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставына кертелә торган үзгәрешләр Җирлек Советы тарафыннан әлеге статьяда билгеләнгән тәртиптә теркәлергә тиеш. Күрсәтелгән үзгәрешләр аларны теркәгән көннән үз көченә керә.

19 статья. Авыл торак пункты старостасы

1. Җирле үзидарә органнарының һәм авыл торак пунктында яшәүчеләрнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл иткәндә җирлектә урнашкан авыл торак пунктында үзара хезмәттәшлеген оештыру өчен авыл торак пунктының старостасы билгеләнергә мөмкин.

2. Авыл торак пунктының Староста авыл җирлеге Советы тарафыннан билгеләнә, аның составына әлеге авыл торак пункты керә, шушы авыл торак пункты территориясендә яшәүче һәм актив сайлау хокукына ия затлар арасыннан авыл торак пункты гражданнары җыенын тәкъдим итү буенча.

3. Авыл торак пунктының Староста дәүләт вазыйфасын, дәүләт граждан хезмәте вазыйфасын, муниципаль вазыйфаны яисә муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүче зат булмый, хезмәт мөнәсәбәтләрендә һәм алар белән турыдан-туры бәйле башка мөнәсәбәтләрдә була алмый.

Россия Федерациясе субъекты Законы белән, тарихи һәм башка җирле традицияләрне исәпкә алып, авыл торак пунктындагы староста вазыйфасының башка атамасы билгеләнергә мөмкин.

4. Иске авыл торак пунктының йөзе билгеләнә алмый:

1) дәүләт вазыйфасын, дәүләт граждан хезмәте вазыйфасын, муниципаль вазыйфаны яисә муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүче;

2) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылган;

3) юкка чыгарылмаган яисә юкка чыгарылмаган хөкем ителүе бар.

5. Авыл торак пунктының старостасы вәкаләтләре чоры муниципаль берәмлек уставы белән билгеләнә һәм кимендә ике һәм биш ел була алмый.

Авыл торак пунктының старостасы вәкаләтләре составына әлеге авыл торак пункты керә торган Җирлек Советы карары буенча, шулай ук «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 40 статьясындагы 10 өлешенең 1 - 7 пунктларында билгеләнгән очракларда вакытыннан алда туктатыла.

6. Авыл җирлегендә үзенә йөкләнгән бурычларны хәл итү өчен:

1) авыл торак пунктында җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү мәсьәләләре буенча җирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр һәм башка оешмалар белән хезмәттәшлек итә;

2) халык белән, шул исәптән гражданнар җыеннарында, җыелышларында, конференцияләрендә катнашу юлы белән хезмәттәшлек итә, мондый чаралар нәтиҗәләре буенча мөрәҗәгать һәм тәкъдимнәр җибәрә, шул исәптән муниципаль хокукый актлар проектлары рәвешендә рәсмиләштерелгән, алар җирле үзидарә органнары тарафыннан мәҗбүри каралырга тиеш;

3) авыл торак пунктында яшәүчеләргә җирле үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча мәгълүмат бирә, шулай ук аларга җирле үзидарә органнарыннан алынган башка мәгълүматны җиткерүдә ярдәм итә;

4) җирле үзидарә органнарына гавами тыңлаулар һәм иҗтимагый фикер алышулар оештыруда һәм уздыруда, аларның нәтиҗәләрен авыл торак пунктында халыкка игълан итүдә ярдәм итә;

5) авыл торак пунктында яшәүчеләр өчен өстенлекле әһәмияткә ия мәсьәләләр буенча инициатив проект кертү инициативасы белән чыгыш ясарга хокуклы;

6) Россия Федерациясе субъекты законы нигезендә муниципаль берәмлек уставында һәм (яисә) Советның норматив хокукый акты белән каралган башка вәкаләтләрне һәм хокукларны гамәлгә ашыра.

7. Эшчәнлек гарантияләре һәм авыл торак пунктының старостасы статусының башка мәсьәләләре муниципаль берәмлек уставы һәм (яисә) җирлек Советының норматив хокукый акты белән Россия Федерациясе субъекты законы нигезендә билгеләнергә мөмкин.

20 статья. Гавәми тыңлаулар, иҗтимагый фикер алышулар

1. Җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль норматив хокукый актлар проектлары турында фикер алышу өчен Җирлек Советы Җирлегендә яшәүчеләр катнашында гавами тыңлаулар үткәрелергә мөмкин.

2. Халык тыңлаулары җирлек халкы, җирлек советы яки Җирлек башлыгы инициативасы буенча уздырыла.

Халык яки Җирлек Советы инициативасы буенча үткәрелә торган гавами тыңлаулар Җирлек советы тарафыннан билгеләнә, ә Җирлек Башлыгы инициативасы буенча - Җирлек Башлыгы инициативасы белән.

3. Гавәми тыңлауларга чыгарылырга тиеш:

1) Устав проекты, шулай ук әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт проекты, Уставка Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе яисә Татарстан Республикасы законнарының нигезләмәләрен әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында үзгәрешләр кертү очракларыннан тыш;

2) Җирлек бюджеты проекты һәм аның үтәлеше турында хисап;

3) Җирлекнең социаль-икътисадый үсеш стратегиясе проекты;

4) «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясы нигезендә муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору өчен тавыш бирү юлы белән яисә гражданнар җыеннарында белдерелгән муниципаль берәмлек халкының ризалыгын алу таләп ителгән очраклардан тыш, җирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре.

4. Гавами тыңлаулар уздыру турында карар, әгәр гамәлдәге законнарда башка срок каралмаган булса, тиешле орган яисә муниципаль норматив хокукый акт проекты Җирлекнең вазыйфаи заты тарафыннан карау көненә кадәр 20 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

5. Күрсәтелгән гавами тыңлаулар уздыру турында карар һәм аларны үткәрү вакытын һәм урынын күрсәтеп, тиешле муниципаль норматив хокукый акт

проекты гавами тыңлауларга чыгарыла торган тиешле муниципаль норматив хокукый акт проекты “Красный Бор авыл җирлеге” муниципаль берәмлеге торак пунктлары территориясендә махсус мәгълүмат стендларында басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш: Татарстан Республикасы, Әгерҗе районы, Красный Бор авылы, Маркин урамы, 35 йорт яисә “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Әгерҗе муниципаль районының рәсми сайтында урнаштыру юлы белән түбәндәге адрес буенча: http://ayz.tatarstan.ru, әгәр законнарда гамәлдәге законнарда каралмаган булса, гавами тыңлаулар үткәрү көненә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча бастырып чыгарылырга тиеш.

6. Халык алдында тыңлаулар уздыру турында карар басылып чыккан көннән һәм аларны уздыру көненә кадәр Җирлек халкы игътибарына гавами тыңлауларга чыгарыла торган мәсьәлә буенча язма тәкъдимнәр һәм искәрмәләр җибәрергә хокуклы, шул исәптән муниципаль норматив хокукый актның гавами тыңлауларына чыгарылучы проектка төзәтмәләр һәм башка тәкъдимнәр. Җирлек башлыгы кергән тәкъдимнәрне һәм кисәтүләрне гомумиләштерүне оештыра. Күрсәтелгән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр гавами тыңлауларда катнашучыларга җиткерелә.

7. гавами тыңлаулар, әгәр гамәлдәге законнарда башка срок каралмаган булса, муниципаль норматив хокукый акт проектын карау көненә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча уздырыла. Халык тыңлаулары белгечләр, экспертлар, кызыксынган затлар чакыруы белән уздырыла. Халык тыңлауларында Җирлекнең теләсә кайсы кешесе катнашырга хокуклы.

8. Гавами тыңлаулар уздыру йомгаклары буенча җирле үзидарә органнары һәм урындагы затлар тарафыннан мәҗбүри каралырга тиешле тәкъдимнәр кабул ителә, алар компетенциясенә муниципаль норматив хокукый акт проектын гавами тыңлауларга чыгару кертелгән.

9. Кабул ителгән карарның дәлилләнгән нигезләмәсен дә кертеп, гавами тыңлаулар нәтиҗәләре «Красный Бор авыл җирлеге» муниципаль берәмлегенең торак пунктлары территориясендә веб-адрес буенча махсус мәгълүмат стендларында басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш: Татарстан Республикасы, Әгерҗе районы, Красный Бор авылы, Маркин урамы, 35 йорт яисә веб-телекоммуникация челтәрендә Әгерҗе муниципаль районының рәсми сайтында веб-адрес буенча урнаштыру юлы белән: http://agryz.tatarstan.ru гавами тыңлаулар уздырганнан соң 5 көннән дә соңга калмыйча бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

10. Гавами тыңлауларны оештыру һәм уздыру тәртибе Җирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә һәм муниципаль берәмлек халкына гавами тыңлаулар уздыру вакыты һәм урыны турында алдан хәбәр итүне, муниципаль хокукый акт проекты белән алдан ук таныштыруны, шул исәптән аны урнаштыру юлы белән «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге Җирлек Советының рәсми сайтында урнаштыру юлы белән яисә, әгәр Җирлек Советы үз эшчәнлеге турында мәгълүматны «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә, Татарстан Республикасы яисә Әгерҗе муниципаль районы рәсми сайтында «Дәүләт органнары һәм җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүматтан файдалану мөмкинлеген тәэмин итү турында»

2009 елның 9 февралендәге 8-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләрен исәпкә алып, урнаштырырга мөмкинлек булмаган очракта (алга таба - рәсми сайт). Муниципаль берәмлек халкына муниципаль хокукый акт проекты буенча фикер алышуга чыгарылган үз искәрмәләрен һәм тәкъдимнәрен, шул исәптән рәсми сайт ярдәмендә күрсәтү мөмкинлеге, муниципаль берәмлек халкының гавами тыңлауларында катнашуны, гавами тыңлаулар нәтиҗәләрен бастырып чыгаруны (халыкка җиткерүне) тәэмин итә торган башка чаралар, кабул ителгән карарларның нигезле булуын да кертеп, шул исәптән аларны рәсми сайтта урнаштыру юлы белән бастырып чыгару (халыкка җиткерү) мөмкинлеге.

Җирлек уставы һәм (яки) авыл җирлеге Советының норматив актлары нигезендә, әлеге өлешнең беренче абзацында күрсәтелгән материалларны һәм мәгълүматларны урнаштыру, җирлек халкына муниципаль хокукый акт проекты буенча үз искәрмәләрен һәм тәкъдимнәрен бирү мөмкинлеген тәэмин итү, шулай ук җирлек халкының гавами тыңлауларда катнашу өчен, рәсми сайтның мондый максатлары өчен мәҗбүри файдалану таләпләрен үтәп, «дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең (функцияләрнең) Бердәм порталы»федераль дәүләт мәгълүмат системасы кулланылырга мөмкин., аны куллану тәртибе «Россия Федерациясендә җирле үзидарә турында» гы 131-ФЗ номерлы Федераль законның 28 статьясы максатларында Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә.

11. Генераль планнар проектлары, җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проектлары, территорияне планлаштыру проектлары, территорияләрне межалау проектлары, территорияләрне төзекләндерү кагыйдәләре проектлары, күрсәтелгән расланган документларның берсенә үзгәрешләр кертүне күздә тоткан проектлар, җир кишәрлеген яки капиталь төзелеш объектын шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалануга рөхсәт бирү турындагы карарлар проектлары, капиталь төзелеш объектларын рөхсәт ителгән төзелешнең, үзгәртеп коруның чик параметрларыннан читкә китүгә рөхсәт бирү турындагы карарлар проектлары буенча, җир кишәрлекләреннән һәм капиталь төзелеш объектларыннан файдалану рөхсәт ителгән бер төрне башка төргә үзгәртү мәсьәләләре буенча, җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре расланмаган очракта, шәһәр төзелеше эшчәнлеге турындагы законнар нигезендә, гавами тыңлаулар яисә җәмәгать тыңлаулары үткәрелә.

21 статья. Гражданнар җыелышы

1. Җирле әһәмияттәге мәсьәләләр турында фикер алышу, җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары эшчәнлеге турында халыкка мәгълүмат җиткерү, инициатив проектлар кертү һәм аларны карау, муниципаль берәмлек территориясе өлешендә территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча фикер алышу өчен гражданнар җыелышлары үткәрелергә мөмкин.

2. Гражданнар җыелышы халык инициативасы, Җирлек Советы, Җирлек башлыгы инициативасы буенча, шулай ук территориаль иҗтимагый үзидарә уставында каралган очракларда уздырыла.

Инициатив проектлар кертү һәм аларны карау мәсьәләләре буенча гражданнар җыелышында уналты яшькә җиткән тиешле территориядә яшәүчеләр катнашырга хокуклы. Инициатив проектларны кертү мәсьәләләрен карау һәм тикшерү максатларында гражданнар җыелышын билгеләү һәм үткәрү тәртибе Халык җирлеге Советы карары белән билгеләнә.

3. Җирлек Советы яисә Җирлек башлыгы Советы инициативасы белән уздырыла торган гражданнар җыелышы тиешенчә Җирлек советы яисә Җирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә.

4. Халык инициативасы буенча үткәрелә торган гражданнар җыелышы Территориаль иҗтимагый үзидарә органнарының, тиешле территориядә яшәүче һәм шушы территорияләрдә урнашкан предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар җитәкчеләре җыелышында катнашу хокукына ия булган гражданнар төркеменең язма тәкъдиме буенча җирлек советы тарафыннан билгеләнә.

Гражданнар җыелышын үткәрү турындагы тәкъдимдә аны карауга чыгарыла торган мәсьәләләр исемлеге, җыелышны уздыру вакыты һәм урыны күрсәтелергә тиеш. Тәкъдимгә вәкаләтле затлар имза салырга тиеш, ә җыелышны үткәрү инициативасы белән гражданнар төркеме мөрәҗәгать итсә - әлеге гражданнар, фамилиясен, исемен, атасының исемен, туган көнен, аларның һәркайсының яшәү урыны адресын күрсәтеп, мөрәҗәгать итә ала.

Җирлек советы үзенең якындагы утырышында гражданнар җыелышын үткәрү турында кертелгән тәкъдимне карый.

Җирлек советы гражданнарның җыелышын үткәрүдән аның максатка ярашсызлыгы мотивлары буенча баш тартырга хокуклы түгел.

5. Территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру максатларында гражданнар җыелышын билгеләү һәм үткәрү тәртибе территориаль иҗтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

6. Гражданнар җыелышын уздыру вакыты һәм аны үткәрү урыны турында һәм фикер алышуга кертелә торган мәсьәләләр турында тиешле территориядә яшәүчеләр җыелыш үткәрү көненә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча шушы массакүләм мәгълүмат чарасын, почта хәбәрнамәләрен, квартал (хуҗалык) әйләнмәләрен, игълан итүләрне һәм башка мөмкин чараларны файдаланып хәбәр ителә.

Гражданнар җыелышын әзерләүне һәм уздыруны җирлекнең башкарма комитеты тәэмин итә.

7. Җыелышлар эшендә шушы территориядә яшәүче, сайлау хокукына ия гражданнар катнашырга хокуклы. Җыелышта катнашырга хокукы булган гражданнарның гомуми саны муниципаль сайлаулар уздырганда файдаланыла торган Россия Федерациясе чикләрендә булу урыны һәм яшәү урыны буенча Россия Федерациясе гражданнарын теркәүне исәпкә алу күрсәткечләре нигезендә билгеләнә.

Җыелышта катнашырга хокукы булган гражданнар санының кимендә өчтән бере катнашса, гражданнар җыелышы тулы хокуклы дип санала.

Җыелыш карарлары җыелышта катнашкан гражданнарның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

8. Гражданнар җыелышы җирле үзидарә органнарына һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затларына мөрәҗәгать кабул итәргә, шулай ук җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләрдә гражданнар җыелышын тәкъдим итәргә вәкаләтле затларны сайларга мөмкин.

9. Территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча үткәрелә торган гражданнар җыелышы үз компетенциясенә территориаль иҗтимагый үзидарә уставы белән кертелгән мәсьәләләр буенча карар кабул итә.

10. Гражданнар җыелышы кабул иткән мөрәҗәгатьләр, компетенцияләренә мөрәҗәгатьләрдәге мәсьәләләрне хәл итү кертелгән, язма җавап юлламасы белән, җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан һичшиксез каралырга тиеш.

11. Гражданнар җыелышын билгеләү һәм уздыру тәртибе, шулай ук гражданнар җыелышының вәкаләтләре федераль закон, әлеге Устав һәм Җирлек Советының норматив хокукый акты, территориаль иҗтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

12. Гражданнар җыелышы йомгаклары аны уздырганнан соң бер ай эчендә рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

22 статья. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы)

1. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу һәм җирлектәге барлык халык вәкилләренең фикерен ачыклау зарурилыгы очрагында үткәрелә. Җирлекнең тиешле территориаль өлешләрендә яшәүчеләр арасыннан гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) гражданнар җыелышын чакыру авырайган, шул исәптән тиешле территориядә яшәүче һәм гражданнар җыелышында катнашырга хокуклы гражданнар саны 100 кешедән артып киткән очракларда үткәрелә.

2. Гражданнарны (делегатлар җыелышларын) билгеләү һәм үткәрү, делегатлар сайлау тәртибе әлеге Устав, җирлек Советының норматив хокукый акты, территориаль иҗтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

3. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) гражданнар җыелышының вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

4. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) халык, җирлек Советы, җирлек башлыгы инициативасы белән үткәрелә. Авыл җирлеге Советы яки авыл җирлеге башлыгы инициативасы белән үткәрелә торган гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) җирлек Советы яисә җирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә. Халык инициативасы белән үткәрелә торган гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) җирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

5. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) хокуклы дип санала, әгәр анда уналты яшькә җиткән тиешле территориядә яшәүчеләрнең кимендә өчтән берен тәшкил итүче гражданнар җыелышларында сайланган делегатларның кимендә өчтән икесе катнашса. Конференция карарлары (делегатлар җыелышлары) конференциядә катнашучы делегатларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

6. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) йомгаклары аны уздырганнан соң бер ай эчендә рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

23 статья. Гражданнар җыены

1. Гражданнар җыены халык тарафыннан турыдан-туры җирле үзидарә гамәлгә ашырылу һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы рәвеше булып тора.

2. Гражданнар җыены «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясында каралган очракларда һәм «Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының “Красный Бор авыл җирлеге муниципаль берәмлеге составына керүче торак пунктларда гражданнар җыенын әзерләү тәртибе турында”гы нигезләмә нигезендә үткәрелә.

3. “Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясында каралган гражданнарның җыены анда торак пунктта яшәүчеләрнең сайлау хокукына ия (йә аның территориясенең бер өлеше) яисә җирлектә яшәүчеләрнең яртысыннан күбрәге катнашканда хокуклы булып санала. Торак пунктта әлеге торак пунктта яшәүчеләрнең сайлау хокукына ия яртысыннан артыгының бер үк вакытта бергә булу мөмкинлеге булмаган очракта, гражданнар җыены әлеге Устав нигезендә Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Красный Бор авыл җирлегендә гражданнар җыенын әзерләү һәм уздыру тәртибе турында карар кабул ителгән көннән бер айдан да артмаган вакытта этаплап уздырыла. Шул ук вакытта элек гражданнар җыенында катнашкан затлар тавыш бирүдә катнашуның алдагы этапларында катнашмыйлар. Гражданнар җыенының карары гражданнар җыенында катнашучыларның яртысыннан артыгы аның өчен тавыш бирсә, кабул ителгән дип санала.

4. Гражданнар җыены, "Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясындагы 1 өлешенең 4.3 пунктында каралган очрактан тыш, җирлек башлыгы тарафыннан мөстәкыйль рәвештә йә 10 кешедән ким булмаган авыл җирлеге халкы төркеме инициативасы белән чакырылырга мөмкин. Халык җыенын үткәрү авыл җирлеге башлыгы тарафыннан тәэмин ителә.

5. Җыен үткәрү инициативасын хуплап җыелырга тиешле имзалар саны сайлау хокукына ия, даими яисә башлыча яшәүче, торак пункт территориясендә яшәү урыны буенча теркәлгән гражданнар санының 5 процентын тәшкил итә, әмма 25 имзадан да ким була алмый.

6. Җирлек башлыгы чакырта торган гражданнар җыены Җирлек башлыгының карары, халык төркеме инициативасы буенча чакырыла торган гражданнар җыены белән билгеләнә, Җирлек Советы карары белән билгеләнә.

7. Торак пунктта яшәүчеләр гражданнар җыенын уздыру вакыты һәм урыны турында алдан ук хәбәр ителә, Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль

районының “Красный Бор авыл җирлеге” муниципаль берәмлеге составына керүче торак пунктларда гражданнар җыенын уздыру тәртибе турында” Нигезләмәсендә билгеләнгән тәртип нигезендә муниципаль хокукый акт проекты һәм гражданнар җыенын хәл итүгә чыгарыла торган мәсьәләләр буенча материаллар белән алдан ук таныштыралар.

8. Җыенда кабул ителгән карарлар муниципаль хокукый актлар булып тора, Җирлек башлыгы тарафыннан имзалана һәм Татарстан Республикасының муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертелергә тиеш.

9. «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган очракларда гражданнар җыены үткәрелергә мөмкин:

1) составына күрсәтелгән торак пункт кергән җирлек чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча күрсәтелгән торак пункт күрсәтелгән торак пункт территориясен башка җирлек территориясенә кертергә тиеш;

2) Җирлек Советы вәкаләтләре күрсәтелгән җирлекнең чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча гражданнар җыены тарафыннан гамәлгә ашырыла торган җирлектә;

3) Җирлек Советы вәкаләтләрен гражданнар җыены гамәлгә ашыра торган җирлектә, әгәр сайлау хокукына ия җирлек халкының саны җирлек Советы төзелү турындагы, аның саны һәм вәкаләтләре чоры турындагы мәсьәлә буенча 100дән артык кеше тәшкил итсә;

4) авыл җирлеге Советы вәкаләтләре гражданнар җыены тарафыннан гамәлгә ашырыла торган җирлектә үзара салым акчаларын кертү һәм алардан файдалану мәсьәләсе буенча;

4.1. җирлек составына кергән торак пунктта, шәһәр эчендәге район, федераль әһәмияттәге шәһәр эчендәге территория, муниципаль округ, шәһәр округы, яисә муниципаль район чикләрендә авылара территориядә урнашкан, әлеге торак пункт территориясендә гражданнарның үзара салым акчаларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча, муниципаль район, шәһәр эчендәге торак пунктта гражданнарның үзара салым акчаларын кертү һәм алардан файдалану мәсьәләсе буенча;

4.2) муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы вәкаләтләре гражданнар җыены тарафыннан инициатив проектларны күрсәтү, әзерләү, сайлап алу һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гамәлгә ашырыла торган җирлектә;

4.3) җирлек, шәһәр эчендәге район, шәһәр эчендәге территория составына керә торган торак пункт территориясе өлешендә Россия Федерациясе субъекты законы нигезендә федераль әһәмияттәге шәһәр, муниципаль округ, шәһәр округы йә муниципаль район чикләрендә авылара территориядә урнашкан торак пункт территориясенең әлеге өлешендә гражданнарның үзара салымы чараларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча;

5) авылара территориядә урнашкан торак пунктта яңа төзелгән җирлек булдыру турында халык инициативасын күрсәтү максатларында, шулай ук яңа төзелгән җирлектә, әгәр аның сайлау хокукына ия халкы саны 300 кешедән артмаса, яңа төзелгән җирлекнең җирле үзидарә органнары структурасын билгеләү мәсьәләсе буенча;

6) авыл халкы тыгызлыгы түбән булган территориядә яисә аңлаешлы булмаган җирлектә урнашкан җирлектә, әгәр авыл җирлеге халкының саны 100 кешедән артмаса, җирлекне бетерү мәсьәләсе буенча;

7) авыл торак пунктында авыл торак пунктының старостасы кандидатурасын күрсәтү мәсьәләсе буенча, шулай ук авыл торак пунктының старостасы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату мәсьәләсе буенча.

10. Авыл торак пунктында гражданнар җыены шулай ук муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе законнарында каралган очракларда муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүгә конкурс үткәргәндә конкурс комиссиясе составына кандидатуралар күрсәтү максатларында үткәрелергә мөмкин.

11. Әлеге статьяның 9 өлешендәге 4.2 пунктчасында каралган гражданнарның җыены, кимендә 10 кеше яшәгән торак пункт территориясенең тиешле өлешендә яшәүче кешеләр төркеме инициативасы белән, җирлек Советы тарафыннан чакырылырга мөмкин.

Гражданнарның үзара салым акчаларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча гражданнар җыены үткәрелергә мөмкин булган муниципаль район чикләрендә федераль әһәмияттәге, муниципаль округ, шәһәр округы составына керүче торак пункт территориясенең бер өлеше чикләрен билгеләү критерийлары Россия Федерациясе субъекты законы белән билгеләнә.

12. Гражданнарның җыены торак пункт территориясенең әлеге өлешендә гражданнарның үзара салымын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча торак пункт территориясенең бер өлешендә үткәрелергә мөмкин.

Гражданнарның мондый схемасы Җирлек Советы тарафыннан торак пункт территориясенең күрсәтелгән өлешендә яшәүчеләрнең җирле әһәмияттәге тиешле мәсьәләләрне хәл итүдә мәнфәгатьләренең гомуми критерийларыннан чыгып чакырыла.

Гражданнар җыены үткәрелә торган торак пункт территориясенең бер өлеше чикләре җирле әһәмияттәге тиешле мәсьәләне хәл итүдә торак пункт территориясенең күрсәтелгән өлешендә яшәүчеләрнең мәнфәгатьләре бердәмлеге критериеннән чыгып билгеләнә.

24 статья. Гражданнарны сораштыру

1. Гражданнардан сорашып белешү җирле үзидарәнең органнары һәм вазыйфаи затлары, шулай ук дәүләт хакимияте органнары карарлар кабул иткәндә халык фикерен ачыклау һәм исәпкә алу өчен җирлекнең бөтен территориясендә яисә территориясенең бер өлешендә үткәрелә.

Сораштыру нәтиҗәләре киңәш характерында.

2. Гражданнардан сораштыруда сайлау хокукына ия җирлек халкы катнашырга хокуклы. Гражданнарның инициативалы проектка ярдәм итү турындагы фикерен ачыклау мәсьәләсе буенча гражданнардан сораштыруда уналтынчы яшькә җиткән инициативалы проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителгән муниципаль берәмлек яки аның өлешендә яшәүчеләр катнашырга хокуклы.

3. Гражданнарны сораштыру инициатива буенча үткәрелә:

1) җирлек Советы яисә җирлек башлыгы-җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча;

2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары - җирлек җирләренең максатчан билгеләнешен республика һәм республика әһәмиятендәге объектлар өчен үзгәртү турында карарлар кабул иткәндә гражданнарның фикерен исәпкә алу өчен.

3) уналтынчы яшькә җиткән инициативалы проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә торган муниципаль берәмлек яки аның өлешендә яшәүчеләрнең әлеге инициативалы проектка ярдәм итү турында гражданнарның фикерен ачыклау өчен.

4. Гражданнар арасында сораштыру үткәрү һәм билгеләү тәртибе җирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

5. Гражданнарны сораштыру билгеләү турында карар җирлек Советы тарафыннан кабул ителә. Гражданнар арасында сораштыру үткәрү өчен «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә муниципаль берәмлекнең рәсми сайты буенча түбәндәге веб-адрес буенча файдаланылырга мөмкин: http://agryz.tatarstan.ru.

Гражданнардан сорашып белешүне билгеләү турында Җирлек Советы карарында түбәндәгеләр билгеләнә:

1) сорашып белешүне уздыру датасы һәм сроклары;

2) сораштыру уздырганда тәкъдим ителә торган (тәкъдим ителә торган) сорауны (сорауларны) формулировкалау;

3) сораштыру үткәрү методикасы;

4) сораштыру кәгазенең формасы;

5) минималь халык саны авыл җирлеге, катнашучы сораштыруда.

6) «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә муниципаль берәмлекнең рәсми сайтыннан файдаланып, гражданнар арасында сораштыру уздырган очракта сораштыруда катнашучыларны идентификацияләү тәртибе: http://agryz.tatarstan.ru.

6. Авыл җирлегендә яшәүчеләр халыктан сораштыру үткәрү турында 10 көн алдан хәбәр итә.

7. Гражданнарны сораштыру әзерләүгә һәм үткәрүгә бәйле чараларны финанслау гамәлгә ашырыла:

1) җирлекнең җирле бюджеты акчалары хисабына-җирлекнең җирле үзидарә органнары яки муниципаль берәмлек халкы инициативасы буенча сораштыру үткәрү турында;

2) Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән - Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары инициативасы буенча сораштыру үткәрү турында.

8. Сораштыру нәтиҗәләре аны үткәргәннән соң бер ай эчендә басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш. Сораштыру нәтиҗәләре белән җирлектәге һәр кеше таныша ала. Сораштыру нәтиҗәләре җирлекнең җирле үзидарә органнары тарафыннан тиешле карарлар кабул иткәндә исәпкә алынырга тиеш.

25 статья. Инициатив проектлар

1. Муниципаль берәмлектә яисә аның өлешендә яшәүчеләр өчен өстенлекле әһәмияткә ия чараларны гамәлгә ашыру максатларында, җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне яисә җирле үзидарә органнарына бирелгән карарларны хәл итү хокукы буенча инициатив проект кертелергә мөмкин. Инициатив проектлар гамәлгә ашырыла ала торган муниципаль берәмлек территориясенең бер өлешен билгеләү тәртибе Халыкның Халык советы карары белән билгеләнә.

2. Инициатив проектны кертү инициативасы белән уналты яшькә җиткән һәм тиешле муниципаль берәмлек территориясендә яшәүче кимендә ун гражданның саны, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, авыл торак пункты старостасы (алга таба - проект инициаторлары) инициатив төркем чыгыш ясарга хокуклы. Инициатив төркемнең минималь саны Поселение Советы карары белән кимергә мөмкин. Җирлек Советы карары нигезендә проект инициаторы булу хокукы шулай ук тиешле муниципаль берәмлек территориясендә эшчәнлек алып баручы башка затларга да бирелергә мөмкин.

3. Инициатив проектта түбәндәге белешмәләр булырга тиеш:

1) муниципаль берәмлек халкы яисә аның өлеше өчен өстенлекле әһәмияткә ия булган проблемаларны тасвирлау;

2) күрсәтелгән проблеманы хәл итү буенча тәкъдимнәрне нигезләү;

3) инициатив проектны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтиҗәсен (көтелгән нәтиҗәләрен) тасвирлау;

4) инициатив проектны гамәлгә ашыруга кирәкле чыгымнарның алдан исәпләве;

5) инициатив проектны гамәлгә ашыруның планлаштырыла торган сроклары;

6) әлеге проектны гамәлгә ашыруда кызыксынучы затларның планлаштырыла торган (мөмкин булган) финанс, мөлкәт һәм (яисә) хезмәт катнашуы турында белешмәләр;

7) инициатив түләүләрнең планлаштырылган күләменнән тыш, әлеге акчаларны инициатив проектны гамәлгә ашыруга куллану күздә тотылган очракта, җирле бюджет акчалары күләменә күрсәтү;

8) муниципаль берәмлек территориясенә яисә аның чикләрендә инициатив проект гамәлгә ашырылачак өлешенә Поселение Советы карары белән билгеләнгән тәртип нигезендә күрсәтү.

9) Җирлек Советы карарында каралган башка белешмәләр.

4. Инициатив проект, аны керткәнче, башкарма комитетка кертелгәнче, гражданнар җыенында, җыелышында яисә конференциясендә, шул исәптән территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар җыелышында яисә конференциясендә, инициатив проект турында фикер алышу, аның муниципаль берәмлек халкы мәнфәгатьләренә яисә аның өлешенә туры килүен билгеләү, инициатив проектны гамәлгә ашыруның максатка ярашлылыгын билгеләү, шулай ук инициатив проектны хуплау турында гражданнарның җыенында, җыелышында яисә конференциясендә каралырга тиеш. Шул ук вакытта бер җыенда, бер җыелышта яисә гражданнарның бер В конференциядә может быть каралырга проекты инициативаных.

Җирлек Советы карары белән шулай ук гражданнардан сорашып белешү, имзалар җыю юлы белән инициатив проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданнарның фикерен ачыклау мөмкинлеге карала ала.

Инициатив проектны гамәлгә керткәндә проектның инициаторлары Җирлек Башкарма комитетына гражданнарның җыены, җыелышы яисә конференциясе беркетмәсен, гражданнарның сораштыру нәтиҗәләрен һәм (яисә) муниципаль берәмлек халкының инициатива проектына ярдәм итүен раслый торган имзалар кәгазьләрен тагалар.

5. Инициатив проектны муниципаль берәмлекнең башкарма комитетына кертү турындагы мәгълүмат Җирлек Башкарма комитетына инициатив проект кертелгән көннән алып өч эш көне эчендә «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә муниципаль берәмлекнең рәсми сайтында урнаштырылырга һәм әлеге статьяның 3 өлешендә күрсәтелгән белешмәләрне, шулай ук проектның инициаторлары турында мәгълүмат бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) һәм урнаштырылырга тиеш: http://agryz.tatarstan.ru. Бер үк вакытта гражданнар җирлек башкарма комитетына инициатив проект буенча үз искәрмәләрен һәм тәкъдимнәрен бирү мөмкинлеге турында хәбәр итәләр, аларны тәкъдим итү вакыты биш эш көненнән дә ким булмаска тиеш. Үз искәрмәләрен һәм тәкъдимнәрен уналтынчы яшькә җиткән муниципаль берәмлек халкы җибәрергә хокуклы. Әгәр җирлек башкарма комитеты әлеге мәгълүматны "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә веб-адрес буенча урнаштыру мөмкинлеге булмаса: http://agryz.tatarstan.ru әлеге мәгълүмат Әгерҗе муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырылган, аның составына әлеге җирлек керә. Авыл торак пунктында әлеге мәгълүмат иске авыл җирлеге гражданнарының игътибарына җиткерелергә мөмкин.

6. Инициатив проект муниципаль берәмлекнең Башкарма комитеты тарафыннан кертелгән көннән алып 30 көн эчендә һичшиксез каралырга тиеш. Җирлек башкарма комитеты инициатив проектны карау нәтиҗәләре буенча түбәндәге карарларның берсен кабул итә:

1) инициатив проектны хупларга һәм аның өстендә эшне җирле бюджет турындагы карар белән каралган бюджет ассигнованиеләре чикләрендә җирле бюджет проектын төзү һәм карау тәртибе (җирле бюджет турындагы карарга үзгәрешләр кертү) нигезендә тиешле максатларга һәм (яисә) тиешле максатларга дәвам итәргә;

2) инициатив проектны хуплаудан баш тартырга һәм инициатив проектны хуплаудан баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, аны проект инициаторларына кире кайтарырга.

7. Җирлек башкарма комитеты түбәндәге очракларның берсендә инициатив проектны хуплаудан баш тарту турында карар кабул итә:

1) инициатив проектны кертүнең һәм аны карауның билгеләнгән тәртибен үтәмәү;

2) инициатив проектның Россия Федерациясенең федераль законнары һәм башка норматив хокукый актлары таләпләренә, Россия Федерациясе субъектларының законнарына һәм башка норматив хокукый актларына, муниципаль берәмлек уставына туры килмәве;

3) җирле үзидарә органнарының кирәкле вәкаләтләре һәм хокуклары булмаганлыктан, инициатив проектны гамәлгә ашыру мөмкинлеге булмау;

4) инициатив түләүләре барлыкка килмәгән инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен кирәкле чаралар күләмендә җирле бюджет акчалары булмау;

5) инициатив проектта тасвирланган проблеманы нәтиҗәлерәк хәл итү мөмкинлеге булу;

6) инициатив проектны конкурс сайлавын узмаган дип тану.

8. Җирлекнең башкарма комитеты хокуклы, ә әлеге статьяның 7 өлешендәге 5 пунктында каралган очракта проект инициаторларына бергәләп инициатив проектны эшләп бетерергә тәкъдим итәргә, шулай ук аны башка муниципаль берәмлекнең җирле үзидарә органы яисә дәүләт органы карамагына аларның компетенцияләре нигезендә тәкъдим итәргә тиеш.

9. Инициатив проектларны күрсәтү, кертү, тикшерү, карау, шулай ук аларны конкурс нигезендә сайлап алуны үткәрү тәртибе муниципаль берәмлекнең Җирлек советы (вәкиллекле орган вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы гражданнар җыены) тарафыннан билгеләнә.

10. Татарстан Республикасы бюджетыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән финанс ярдәме алу өчен тәкъдим ителә торган инициатив проектларга карата инициатив проектлар булырга тиешле белешмәләр составына таләпләр, инициатив проектларны карау тәртибе, шул исәптән аларны хуплаудан баш тарту өчен нигезләр, мондый инициатив проектларны конкурс нигезендә сайлап алу тәртибе һәм критерийлары закон һәм (яисә) Россия Федерациясе субъектының башка норматив хокукый акты нигезендә билгеләнә. Бу очракта әлеге статьяның 3, 6, 7, 8, 9, 11 һәм 12 өлешләрендәге таләпләр кулланылмый.

11. Җирлекнең башкарма комитетына берничә инициативалы проект кертелгән очракта, шул исәптән эчтәлеге буенча шундый ук өстенлекле проблемаларны тасвирлап, башкарма комитет Җирлек конкурс нигезендә сайлап алуны оештыра һәм бу хакта проектның инициаторларына хәбәр итә.

12. Инициатив проектларны конкурс нигезендә сайлап алуны үткәрү коллегиаль органга (комиссиягә) йөкләнә, аны формалаштыру һәм эшчәнлек тәртибе Җирлек Советы карары белән билгеләнә. Коллегия органның (комиссиянең) составы Җирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан төзелә. Мондый чакта коллегиаль орган (комиссия) әгъзаларының гомуми санының яртысы Халык советы тәкъдимнәре нигезендә билгеләнергә тиеш. Проектның инициаторларына һәм аларның вәкилләренә конкурс нигезендә сайлап алуны уздырганда коллегиаль орган (комиссия) тарафыннан инициатив проектларны карауда катнашу һәм алар буенча үз позицияләрен бәян итү мөмкинлеге тәэмин ителергә тиеш.

13. Проектның инициаторлары, тиешле муниципаль берәмлек территориясендә яшәүче гражданнарның җыены, җыелышы яисә конференциясенә вәкаләтле башка гражданнар, шулай ук Россия Федерациясе законнарында билгеләнә торган башка затлар инициатив проектны Россия Федерациясе законнарына каршы килми торган рәвешләрдә гамәлгә ашыруны җәмәгать контролендә тотарга хокуклы.

14. Инициатив проектны Җирлек Башкарма комитеты тарафыннан карау турында, инициатив проектны гамәлгә ашыруның барышы турында, шул исәптән акчаларны куллану турында, аны гамәлгә ашыруда кызыксынучы затларның мөлкәти һәм (яисә) хезмәт катнашуы турында мәгълүмат Әгерҗе муниципаль районының веб-адрес буенча рәсми сайтында бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) һәм урнаштырылырга тиеш: http://agryz.tatarstan.ru. Инициатив проектны гамәлгә ашыру йомгаклары турында башкарма комитетның хисабы инициатив проектны гамәлгә ашыру тәмамланган көннән алып 30 календарь көн эчендә “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Әгерҗе муниципаль районының рәсми сайтында басылып чыгарга (халыкка җиткерергә) һәм урнаштырылырга тиеш: http://agryz.tatarstan.ru Күрсәтелгән мәгълүматны веб-адрес буенча "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштыру мөмкинлеге булмаган очракта: http://agryz.tatarstan.ru, күрсәтелгән мәгълүмат Әгерҗе муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырыла, аның составына әлеге җирлек керә. Авыл торак пунктында күрсәтелгән мәгълүмат авыл торак пунктының старостасы тарафыннан гражданнарга җиткерелергә мөмкин.

26 статья. Җирле әһәмияттәге аеруча мөһим мәсьәләләр буенча халык фикер алышуы

1. Муниципаль хокукый актлар проектларын һәм җирле әһәмияттәге башка аеруча мөһим мәсьәләләрне халык фикер алышуына чыгару турындагы карар Җирлек Советы тарафыннан үз инициативасы буенча яисә тиешле территориядә яшәүче гражданнар таләбе буенча, Җирлек Советы билгеләгән тәртиптә кабул ителә.

2. Муниципаль хокукый акт проекты тексты һәм халык фикер алышуына чыгарыла торган мәсьәләләр буенча башка материаллар аларны халык фикер алышуына чыгару турында карар кабул ителгәннән соң биш көннән дә соңга калмыйча массакүләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгарыла, җирлек халкына җибәрелә, халыкка танышу өчен мөмкин булган урыннарда урнаштырыла, башка ысуллар белән халыкка җиткерелә.

3. Мәсьәлә Советы халык фикер алышуына сорау чыгару белән бер үк вакытта фикер алышу барышында керә торган тәкъдимнәрне һәм искәрмәләрне карау буенча эшне оештыру срогын һәм тәртибен билгели, күрсәтелгән максат өчен махсус комиссия төзиләр.

4. Җирлек Советы үзе чыгара торган муниципаль хокукый актлар проектлары һәм җирле әһәмияттәге башка аеруча мөһим мәсьәләләр турында фикер алышуны тәэмин итә, моның өчен кирәкле шартлар тудыра.

5. Халык фикер алышуына чыгарылган мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр Җирлек Советына җибәрелә.

6. Муниципаль хокукый актлар проектлары һәм җирле әһәмияттәге башка аеруча мөһим мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр Җирлек Советы тарафыннан карала.

7. Халык фикер алышуы йомгаклары турында халыкка хәбәр ителә.

27 статья. Җирлекнең иҗтимагый (консультатив) советлары

1. Гражданнарның һәм җирле үзидарә органнарының үзара хезмәттәшлеген тәэмин итү өчен Җирлек җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча карарлар әзерләгәндә һәм гамәлгә ашырганда халык ихтыяҗларын һәм мәнфәгатьләрен исәпкә алу, җирле үзидарә органнары эшчәнлегенә җәмәгать контролен гамәлгә ашыру максатларында Поселениенең иҗтимагый советы төзелә.

2. Җирлекнең иҗтимагый советы аның эшчәнлегендә халыкның, иҗтимагый берләшмәләр вәкилләренең һәм коммерциягә карамаган башка оешмаларның ирекле катнашуы нигезендә төзелә.

3. Җирлек җирлегенең иҗтимагый советын төзү, аның утырышларын үткәрү һәм карарлар кабул итү тәртибе, җирле үзидарә органнарының хокуклары, бурычлары һәм җаваплылыгы Җирлек Җәмәгать Советы эшчәнлегенә ярдәм итүнең мәгълүмат бирү, консультацияләү һәм башка мәсьәләләре, аны тарату процедурасы, шулай ук аны оештыруның һәм эшчәнлекнең башка мәсьәләләре белән билгеләнә, шулай ук аны урнаштыру Советы тарафыннан раслана торган нигезләмә белән билгеләнә.

4. Башка иҗтимагый (консультатив) советлар җирле үзидарә органнарында аларның карарлары нигезендә төзелергә мөмкин.

5. Иҗтимагый (консультатив) советларда эш җәмәгать башлангычларында гамәлгә ашырыла.

28 статья. Гражданнарның җирле үзидарә органнарына мөрәҗәгатьләре

1. Гражданнар җирле үзидарә органнарына индивидуаль һәм коллектив мөрәҗәгатьләргә хокуклы.

2.Гражданнарның мөрәҗәгатьләре «Россия Федерациясе гражданнары мөрәҗәгатьләрен карау тәртибе турында» 2006 елның 02 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль законда, «Татарстан Республикасында гражданнар мөрәҗәгатьләре турында» 2003 елның 12 маендагы 16-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда каралырга тиеш.

3. Гражданнарның мөрәҗәгатьләрен карау тәртибен һәм срокларын бозган өчен җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә җаваплы булалар.

29 статья. Җирле үзидарә җирлегендә яшәүчеләр тарафыннан турыдан-туры гамәлгә ашырылуның һәм аны гамәлгә ашыруда катнашуның башка рәвешләре

1. Федераль законнар нигезендә җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыруның һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуының әлеге уставта каралган рәвешләре белән беррәттән, гражданнар Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә, Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка рәвешләрдә җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашырга хокуклы.

2. Җирле үзидарәдә яшәүчеләрнең турыдан-туры гамәлгә ашырылуы һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы законлылык, иреклелек принципларына нигезләнә.

Җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары халыкка җирле үзидарә Җирлегендә яшәүчеләрне турыдан-туры гамәлгә ашыруда һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуында ярдәм итәргә тиеш.

III бүлек. ҖИРЛЕК СОВЕТЫ

30 статья. Авыл җирлеге Советы – Җирле үзидарәнең вәкиллекле органы

1. Җирлек Советы Җирле үзидарәнең даими эшләүче коллегиаль вәкиллекле органы булып тора.

2.Авыл җирлеге Советының рәсми исеме-Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районы Красный Бор авыл җирлеге Советы.

3. Җирлек Советының вәкаләтләре вакыты-5 ел.

4. Авыл җирлеге советы хисап тотты һәм җирлек халкына контрольлек итте.

5. Җирлек советының исеме язылган мөһер, бланклар бар.

6.Җирлек Советы эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары җирлек бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

31 статья. Җирлек Советы составы

1. Җирлек Советы бермандатлы сайлау округлары буенча муниципаль сайлауларда сайланган ун депутаттан тора.

2. Җирлек Советы аның составына депутатларның кимендә өчтән икесен сайлауга хокуклы була.

32 статья. Җирлек Советы депутаты статусы

1. Җирлек Советы депутаты вәкаләтләре аны сайлаган көннән башлана һәм яңа чакырылыш Халык советы эшли башлаган көннән туктатыла һәм ике елдан да, биш елдан да ким була алмый.

2. Җирлек Советы депутаты, әлеге Уставта билгеләнгән очраклардан тыш, депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт бурычларын үтәү белән берләштереп, азат ителмәгән нигездә эшли.

3. Җирлек Советы депутатлары, кагыйдә буларак, даими нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыралар.

Җирлек Советының билгеләнгән саныннан депутатларның 10 проценттан артыгы даими нигездә эшли ала, ә җирлек Советы саны 10 кешедән ким булса, - 1 депутат.

Үзләренең вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашыру өчен Җирлек Советы депутаты дәвамлылыгы муниципаль берәмлек уставында билгеләнә торган һәм

тулаем алганда аена ике һәм алты эш көненнән кимрәк булган чорга эш урынын (вазыйфасын) саклап калу гарантияләнә.

4. Җирлек Советы депутатына үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тәэмин ителә.

Җирлек Советы депутаты вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре федераль законнар һәм Россия Федерациясе субъекты законнары нигезендә муниципаль берәмлек уставы белән билгеләнә.

5. Җирлек Советы депутаты Җирлек Советы тарафыннанраслана торган депутат этикасы кагыйдәләрен үтәргә тиеш, аларда шул исәптән депутатның түбәндәге йөкләмәләре булырга тиеш:

1) шәхсән яисә якын туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә җирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданнар эшчәнлегенә йогынты ясау өчен депутат статусыннан файдаланмау;

2) депутат бурычларын объектив башкаруда шик тудырырлык үз-үзен тотышыннан тыелырга, шулай ук аның абруена яисә җирлек Советы абруена зыян китерергә сәләтле конфликтлы хәлләрдән качарга мөмкин;

3) мәнфәгатьләр каршылыгы барлыкка килү куркынычы янаганда-вазыйфа биләүче затның шәхси кызыксынуы (турыдан-туры яки турыдан-туры), аның урынына мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм җайга салу буенча чаралар күрү бурычын күздә тоткан вазыйфаи (хезмәт) бурычларын тиешенчә, объектив һәм гадел үтәүгә (вәкаләтләрне гамәлгә ашыру) йогынты ясый яисә йогынты ясый ала торган хәл . ;

4) җирлек Советында билгеләнгән Халык алдында чыгыш ясау кагыйдәләрен үтәргә;

5) депутат эшчәнлеге белән бәйле булмаган максатларда, Федераль закон нигезендә конфиденциаль характердагы белешмәләргә кертелгән, депутат вазыйфаларын үтәү белән бәйле рәвештә аңа билгеле булган мәгълүматларны таратмаска һәм кулланмаска;

6) депутат бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә физик һәм юридик затлардан бүләкләүләр (бүләкләр, акчалата бүләкләү, ссуда, хезмәт күрсәтүләр, күңел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары өчен түләү һәм башка бүләкләүләр) алынмаска.

6. Җирлек Советы депутаты "Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән очраклардан тыш, башка муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутаты яисә башка муниципаль берәмлекнең сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләрен бер үк вакытта башкара алмый.

7. Даими нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы депутат түбәндәгеләргә хокуклы түгел:

1) шәхсән яисә ышанычлы затлар аша эшкуарлык эшчәнлеге белән шөгыльләнергә;

2) коммерция яисә коммерциягә карамаган оешма белән идарә итүдә катнашу, түбәндәге очраклардан тыш:

а) сәяси партия белән идарә итүдә, һөнәри берлек органы, шул исәптән җирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында

төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы тарафыннан түләүсез нигездә катнашу, башка иҗтимагый оешма, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативлары съездында (конференциясендә) яисә гомуми җыелышында, күчемсез мөлкәт милекчеләре ширкәтендә катнашу;

б) "Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында»2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законына 2 нче кушымта нигезендә Татарстан Республикасы Президентының алдан хәбәрнамәсе белән коммерцияле булмаган оешмалар белән идарә итүдә катнашу.

в) Россия Федерациясе субъекты муниципаль берәмлекләре советында, муниципаль берәмлекләрнең башка берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә күрсәтү;

г) муниципаль берәмлекнең идарә органнарында һәм ревизия комиссиясендә муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә оештыруны, гамәлгә куючысы (катнашучы) муниципаль берәмлек булган оешманы гамәлгә куючы (акционер) тарафыннан оешманы гамәлгә куючының вәкаләтләрен муниципаль берәмлек исеменнән гамәлгә ашыру тәртибен йә муниципаль милектәге акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә тапшыру;

д) федераль законнарда каралган башка очраклар;

3) укытучы, фәнни һәм башка иҗат эшчәнлегеннән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнергә. Шул ук вакытта укытучылар, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек бары тик чит дәүләтләр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары исәбеннән генә финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса;

4) Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительләр яисә күзәтү советлары, коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган чит ил оешмалары һәм Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчәләре составына керергә.

7.1. Депутат "Коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәргә тиеш. Депутатның, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасының, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затының вәкаләтләре «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда, «Дәүләт Вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль законда, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм счетлар (кертемнәр) булдыруны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны тыю турында» 2013 елның 07 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль законда, «Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 2003 елның 1 октябрендәге 131-

ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән бурычларны вакытыннан алда туктатыла.

7.2. Депутатка коррупциягә каршы көрәш турында Россия Федерациясе законнары нигезендә тапшырыла торган керемнәр, чыгымнар, мөлкәт турында һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турында белешмәләрнең дөреслеген һәм тулылыгын тикшерү Россия Федерациясе субъекты законы белән билгеләнгән тәртиптә Россия Федерациясе субъектының иң югары вазыйфаи затын (Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимиятенең иң югары башкарма органы җитәкчесе) хәл итү буенча уздырыла.

7.3. Әлеге статьяның 7.2 өлеше нигезендә үткәрелгән тикшерү нәтиҗәсендә "коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, "дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында" 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәү фактларын ачыклаганда, "аерым категория затларның аерым категорияләренә счетлар (кертемнәр)ачуны һәм аларга ия булуны тыю турында" 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында кулдагы акча һәм кыйммәтләрне сакларга, чит ил финанс инструментларына ия булырга һәм (яки) файдаланырга", Россия Федерациясе субъектының югары вазыйфаи заты (Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимиятенең югары башкарма органы җитәкчесе) депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату яисә күрсәтелгән затка карата тиешле карар кабул итәргә вәкаләтле җирле үзидарә органына башка җаваплылык чарасын куллану турында гариза белән мөрәҗәгать итә яисә судка мөрәҗәгать итә.

7.3.1. Үз керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында дөрес булмаган яисә тулы булмаган белешмәләр биргән депутатка, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр, әгәр әлеге белешмәләрне бозуы җитди булмаса, түбәндәге җаваплылык чаралары кулланылырга мөмкин:

1) кисәтү;

2) депутат Җирлек Советында үз вәкаләтләре чоры тәмамланганчы вазыйфаны биләү хокукыннан мәхрүм итеп депутат азат итү;

3) даими нигездә вәкаләтләрне гамәлгә ашырудан аның вәкаләтләре чоры туктатылганчы даими нигездә вәкаләтләр башкару хокукыннан мәхрүм итеп азат итү;

4) җирлек советында аның вәкаләтләре чоры туктатылганчы вазыйфа биләүне тыю;

5) аның вәкаләтләре чоры туктатылганчы даими нигездә вәкаләтләр башкаруны тыю.

7.3.2. Әлеге статьяның 7.3.1 өлешендә күрсәтелгән җаваплылык чараларын депутатка куллану турында карар кабул итү тәртибе Татарстан Республикасы законы нигезендә муниципаль хокукый акт белән билгеләнә.

7.4. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар тарафыннан тапшырылган керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турында белешмәләр җирле үзидарә органының «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайтында http://agryz.tatarstan.ru веб-адресы буенча урнаштырыла һәм (яисә) муниципаль хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә массакүләм мәгълүмат чараларына бастырып чыгару өчен бирелә.

8. Депутатларның җинаять яки административ җаваплылыкка тартылган хокукларын гарантияләү, тоткарлау, кулга алу, тентү, сорау алу, аларның җинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләренә карата эш башкарганда, шулай ук алар биләгән торак һәм (яисә) хезмәт урыны булган депутатларга карата оператив-эзләнү чаралары, аларның багажлары, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары, алар карамагындагы элемтә чаралары чараларын исәпкә алганда федераль законнар белән билгеләнә.

9. Депутат тавыш биргәндә белдерелгән фикер, позиция, депутатның статусына туры килә торган башка гамәлләр, шул исәптән аларның вәкаләтләре чоры узгач, әйтелгән фикерләре өчен җинаять яки административ җаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге нигезләмә депутат тарафыннан ачыктан-ачык хурлауларга, яла ягуга яисә федераль законда каралган башка хокук бозуларга җибәрелгән очракларга кагылмый.

9.1. Даими нигездә вәкаләтләр башкаручы депутат граждан, административ яисә җинаять эше буенча йә административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яисә вәкил (законлы вәкиллек очракларыннан тыш) буларак катнаша алмый.

10. Граждан контракт буенча җирле администрация башлыгы вазыйфасына билгеләнә алмый, ә муниципаль хезмәткәр муниципаль берәмлек башлыгы белән якынлык яисә туганлык (ата-аналар, ир белән хатын, балалар, бертуганнар, апа-сеңелләр, шулай ук бертуганнар, апа-сеңелләр, ата-аналар, балалар һәм ир белән хатын-кызлар) туган очракта контракт буенча җирле администрация башлыгы вазыйфасын биләп тора алмый.

33 статья. Җирлек Советы депутатының сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Җирлек Советы депутаты сайлаучылар белән, шулай ук предприятиеләр, оешмалар, дәүләт органнары һәм аның сайлау округы территориясендә урнашкан башка органнар белән элемтәдә тора.

2. Җирлек Советы депутаты сайлаучылар алдында җаваплы һәм алар алдында хисап тота.

3. Җирлек Советы депутаты сайлаучылар алдында үз эше турында елына кимендә бер мәртәбә хисап тота, аларга Җирлек Советы эше турында даими рәвештә хәбәр итә, шулай ук аена кимендә бер тапкыр сайлаучылар кабул итә.

4. Җирлек Советы депутаты Җирлек халкының законлы хокукларын, ирекләрен һәм мәнфәгатьләрен тәэмин итү буенча законнарда каралган чараларны күрергә, шул исәптән алардан кергән тәкъдимнәрне, гаризаларны, шикаятьләрне

карарга, аларда булган мәсьәләләрне дөрес һәм үз вакытында хәл итәргә ярдәм итәргә тиеш.

34 статья. Яңа сайланган Җирлек Советы эшен оештыру

1. Яңа чакырылыш авыл җирлеге Советы беренче утырышка җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан кимендә өчтән икесе сайланганнан соң ун көннән дә соңга калмыйча җыела. Сайлаулардан соң беренче утырыш авыл җирлеге башлыгы тарафыннан чакырыла, ә ул булмаганда - җирлек сайлау комиссиясе тарафыннан.

2. Сайлаулардан соң авыл җирлеге Советының беренче утырышын яңа башлык сайланганчы җирлек Советының иң өлкән депутаты ача һәм алып бара.

35 статья. Җирлек Советы компетенциясе

1. Җирлек советы компетенциясендә:

1) муниципаль берәмлек уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;

2) җирле бюджетны һәм аның үтәлеше турында хисапны раслау;

3) салымнар һәм җыемнар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә җирле салымнарны һәм җыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару;

4) муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый үсеш стратегиясен раслау;

5) муниципаль милектәге мөлкәткә идарә итү һәм аның белән эш итү тәртибен билгеләү;

6) муниципаль предприятиеләрне төзү, үзгәртеп оештыру һәм бетерү турында, шулай ук муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәтләренә тарифлар билгеләү, эшләр башкару турында, федераль законнарда каралган очраклардан тыш, карарлар кабул итү тәртибен билгеләү;

7) муниципальара хезмәттәшлек оешмаларында муниципаль берәмлекнең катнашу тәртибен билгеләү;

8) җирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник һәм оештыру ягыннан тәэмин итү тәртибен билгеләү;

9) җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарә вазыйфаи затларының җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен үтәвен тикшереп тору;

10) депутатларны, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзаларын, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затларын сайлауларны билгеләү;

11) үз эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча регламент һәм башка хокукый актлар кабул итү;

12) муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе әгъзаларын билгеләп кую;

13) муниципаль берәмлек башлыгын отставкага чыгару турында карар кабул итү;

14) муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау.

15) муниципаль берәмлекләрнең вәкиллекле органнарының башка вәкаләтләре федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, әлеге

Закон, Татарстан Республикасының башка законнары, муниципаль берәмлекләр уставлары белән билгеләнә.

2. Җирлек Советы Җирлек башлыгының Җирлек Башкарма комитеты һәм җирле үзидарә органнары Җирлегенең ведомство буйсынуындагы башка башлыклары эшчәнлеге турында Еллык хисабын тыңлый, шул исәптән Җирлек Советы куйган мәсьәләләрне хәл итү турында.

36 статья. Җирлек советының эш тәртибе

1. Җирлек Советының эш тәртибе шушы Устав һәм Җирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

2. Җирлек Советы эшенең төп рәвеше аның утырышларыннан гыйбарәт, аларда Поселение Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр хәл ителә.

3. Җирлек Советы утырышлары, әгәр анда сайланган депутатлар санының кимендә 50 проценты катнашса, хокуклы.

4. Җирлек Советының чираттагы утырышлары кирәк булган саен, әмма кимендә өч айга бер тапкыр уздырыла. Чираттан тыш утырышлар Җирлек башлыгы яисә депутатлар төркеме инициативасы буенча җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бере тарафыннан чакырыла.

5. Совет утырышлары Җирлек Башлыгы тарафыннан чакырыла. Җирлек Советы депутатлары һәм чакырылган затлар чираттагы утырышның вакыты, урыны һәм көн тәртибе турында биш көннән дә соңга калмыйча, ә чираттан тыш утырышның вакыты, аны уздыру көненә кадәр бер көннән дә соңга калмыйча хәбәр итә.

6. Җирлек Советы утырышлары ачык һәм хәбәрдар уздырыла. Советның ачык утырышларында Җирлектә яшәүче һәркем катнашырга хокуклы.

Регламентта каралган очракларда Җирлек Советы Җирлек Советы тарафыннан чакырылган затлар гына катнаша ала торган ябык утырышны уздыру турында карар кабул итәргә хокуклы, шулай ук утырышта законнар нигезендә катнашырга хокукы булган затлар.

7. Җирлек Советының һәр утырышында утырыш беркетмәсе алып барыла. Утырыш беркетмәсенә утырышны уздыру датасы, урыны һәм вакыты турындагы белешмәләр кертелә, карала торган барлык мәсьәләләр санап үтелә һәм, тавыш бирү йомгакларын күрсәтеп, кабул ителгән барлык карарлар теркәлә. Совет утырышы беркетмәсенә имза салынганнан соң, башлыча Җирлек Җирлегендә яшәүче теләсә кайсы кеше аның белән танышырга мөмкин.

8. Җирлек Советы утырышларында һәр депутат бер тавышка ия. Җирлек Советы депутаты шәхсән үзе тавыш бирү хокукын гамәлгә ашыра. Җирлек Советы утырышларында тавыш бирү ачык (шул исәптән исеме белән дә) һәм яшерен булырга мөмкин. Тавыш бирүнең һәр төрен куллану очраклары әлеге Устав, Җирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

37 статья. Җирлек Советы эшчәнлеген оештыру

1. Җирлек Советы эшчәнлеген Җирлек башлыгы оештыра.

2. Җирлек советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләрне алдан карау һәм әзерләү өчен җирлек Советы Регламенты нигезендә депутатлар арасыннан, җирлек башлыгыннан тыш, даими яисә вакытлыча комиссияләр төзелергә мөмкин (яисә) күрсәтелгән мәсьәләләрне әзерләү өчен җаваплы депутатлар Җирлек Советы эшчәнлегенең төп юнәлешләре буенча билгеләнергә мөмкин. Депутат ике даими комиссиядә эшләргә хокуклы түгел.

3. Муниципаль программалар, җирлек Советы карарлары проектларын әзерләү, җирлек Советы каршында иң мөһим мәсьәләләр буенча фикер алышу өчен, аның карары буенча депутатлар, җирлек башкарма комитеты, иҗтимагый берләшмәләр, оешмалар һәм предприятиеләр, белгечләр, экспертлар һәм җирлек халкы составында эшче, эксперт һәм башка киңәшмә төркемнәре төзелергә мөмкин.

4. Җирлек Советы эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары җирле бюджетта Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

38 статья. Җирлек Советы тарафыннан контроль функцияләр башкару

1. Җирлек Советы Җирлек территориясендә әлеге Устав нигезләмәләренең үтәлешен, Җирлек Советы тарафыннан кабул ителә торган норматив хокукый актлар нигезләмәләренең үтәлешен, җирлекнең бюджеттан тыш фондлар акчаларыннан, Җирлек үсеше программаларыннан файдалануны, Җирлекнең Башкарма комитеты эшчәнлеген тикшереп тора.

2. Җирле үзидарә органнары тарафыннан Җирлек органнары һәм аларның вазыйфаи затлары тарафыннан законнарны, әлеге Уставны һәм башка муниципаль норматив хокукый актларны бозу фактлары ачыкланган очракта, Поселение Советы карары белән, депутатлар арасыннан Җирлек башлыгы күрсәтелгән фактларны тикшерү өчен вакытлы контроль комиссияләре төзелергә мөмкин.

3. Җирлек Советы, Җирлек башлыгы инициативасы буенча кануннар нигезендә Җирлек бюджеты акчаларыннан максатчан файдалануга, муниципаль мөлкәттән файдалануның нәтиҗәлелегенә тикшерү (ревизия) уздырылырга мөмкин. Күрсәтелгән контроль һәм эксперт-аналитик чараларны үткәрү тәртибе Җирлекнең ревизия комиссиясе турында нигезләмә белән билгеләнә.

4. Җирлекнең башкарма комитеты Җирлек Советы, предприятие, учреждение, оешма, вазыйфаи затлар, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, әгәр закон белән башкасы билгеләнмәгән булса, Җирлек Советы, аның контроль комиссияләре депутаты, җирлек Советы карамагына караган мәсьәләләр буенча соратып алынган мәгълүмат бирергә тиеш, ә кануннар, муниципаль норматив хокукый актлар бозылган очракта, хокук бозуларны бетерү һәм гаепле затларны җаваплылыкка тарту өчен кичекмәстән чаралар күрергә тиеш.

5. Җирлек Советы Җирлек башлыгының Җирлек Башкарма комитеты һәм җирле үзидарәнең башка ведомство органнары эшчәнлеге турында Еллык

хисабын тыңлый, шул исәптән Җирлек Советы куйган мәсьәләләрне хәл итү турында.

6. Җирлек Советы контроль функцияләрен гамәлгә ашырганда җирлек башкарма комитетының финанс-хуҗалык һәм башкарма-боеру эшчәнлегенә тыкшынырга хокуклы түгел.

39 статья. Җирлек вәкилен муниципаль район Советына сайлау1. Җирлек вәкиле Әгерҗе муниципаль районы Советына җирлек советы депутатлары арасыннан яшерен тавыш бирү юлы белән сайлана.

2. Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан артыгын тавыш биргән кандидат сайланган дип санала.

40 статья. Җирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылу

1. Җирлек Советы вәкаләтләре түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатылырга мөмкин:

1) Советның Үз-үзен таркату турында карар кабул итүе. Шул ук вакытта үз-үзен таркату турында карар муниципаль берәмлекнең уставында билгеләнгән тәртиптә кабул ителә;

2) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 73 статьясында каралган нигезләрдә һәм тәртиптә Поселение Советын тарату;

3) җирлек Советы депутатларының әлеге составының хокуксызлыгы турында Татарстан Республикасы Югары суды карары үз көченә керү, шул исәптән депутатларның үз вәкаләтләрен бирүләренә бәйле рәвештә;

4) Кануннар нигезендә гамәлгә ашырыла торган Җирлекне, шулай ук Җирлек бетерелгән очракта, үзгәртеп кору;

5) муниципаль берәмлек чикләрен яисә шәһәр округы белән җирлекнең берләшүен үзгәртү нәтиҗәсендә муниципаль берәмлек сайлаучыларының санын 25 проценттан артыгракка арттыру;

6) җирлек шәһәр округы белән берләшүгә бәйле рәвештә муниципаль берәмлек статусын югалткан очракта;

7) гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый актны бастырып чыгару срогын бозу.

2. Җирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатуга аның депутатларының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылуга сәбәп була.

3. "Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" Федераль законда каралган нигезләрдә һәм тәртиптә Поселения Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылырга мөмкин.

4. Халык тарафыннан сайланган депутатлардан торучы Дәүләт Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, җирлек Советына вакытыннан алда сайлаулар федераль законда билгеләнгән срокларда уздырыла.

5. «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 22 статьясындагы 3 өлешенең 3 өлеше яисә 3.1 өлешенең 1 пункты нигезендә төзелгән Җирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, Җирлек Советы бер ай эчендә башка депутатларның Җирлек Советы составына сайларга тиеш.

41 статья. Җирлек Советының үз-үзен таркату турында карар кабул итү тәртибе

1. Җирлек Советының үз-үзен таркату турындагы карары Җирлек башлыгы яисә депутатлар төркеме инициативасы белән җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының кимендә яртысы күләмендә кабул ителергә мөмкин.

2. Үз-үзен таркату турында карар кабул итү инициативасы түбәндәгечә күрсәтелә алмый:

1) Җирлек Советы сайланганнан соң беренче ел дәвамында;

2) Җирлек бюджеты кабул итү һәм аның үтәлеше турында хисап раслау чорында;

3) Җирлек башлыгын чакыртып алу турында тавыш бирүне уздыру чорында йә аның вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта.

3. Җирлек Советының үз-үзен таркату турындагы язма тәкъдимендә үз-үзен тарату мотивлары булырга тиеш, шулай ук аңа рөхсәтнең сәбәпләрен нигезләүче башка материаллар да өстәлергә мөмкин.

4. Җирлек Советы карары белән депутатлар арасыннан үзтаркату турындагы мәсьәләне алдан карау өчен комиссия төзелә. Җирлек Советы карары буенча Җирлек Советының үз-үзен таратуы турындагы мәсьәлә халык тыңлауларына чыгарылырга мөмкин.

5. Авыл җирлеге Советының үз-үзен таркату турындагы мәсьәләне карау дәвамлылыгы җирлек Советы депутатлары һәм җирлек халкы тарафыннан үз-үзен таркату инициативасының барлык шартлары һәм нигезләмәләре буенча һәрьяклы һәм объектив фикер алышу мөмкинлеген гарантияләргә тиеш. Үз-үзеңне таркату турында карар үз-үзеңне таркату турындагы инициативаны тәкъдим иткән көннән ике ай узгач кабул ителергә мөмкин.

6. Җирлек Советының үз-үзен таркату турындагы карар Советның депутатларының билгеләнгән санынннан яшерен тавыш бирү юлы белән өчтән ике тавыш белән кабул ителә.

7. Совет үз-үзен таркату турында тәкъдимнәр кире кагылган очракта, үз-үзен таркату турындагы кабат инициатива үз-үзен таркату турындагы мәсьәлә буенча тавыш биргән көннән бер елдан да иртәрәк булмаган вакытта күрсәтелергә мөмкин.

42 статья. Җирлек Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Депутатның вәкаләтләре түбәндәге очракта вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставкалар;

3) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылса;

4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип игълан ителсә;

5) аңа карата судның гаепләү карары законлы көченә керү;

6) Россия Федерациясеннән даими яшәү урынына чыгу;

7) Россия Федерациясе гражданлыгын яисә чит ил гражданлыгын туктату - аның нигезендә чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга, чит ил гражданлыгы (ярдәмгә алу) яисә чит ил гражданы яисә чит ил гражданы территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы башка документ булырга хокуклы, аның нигезендә чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга, чит ил гражданы яисә чит ил гражданы яисә Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсе нигезендә җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы булган чит ил гражданы яисә чит ил гражданының даими яшәү хокукын раслаучы башка документ булырга, әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүендә башкасы каралмаган булса;

8) сайлаучылар тарафыннан чакыртып алу;

9) тиешле җирле үзидарә органы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;

10) хәрби хезмәткә чакыру яисә аны алыштыра торган альтернатив граждан хезмәтенә юллама;

11) "Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән башка очракларда.

2. Депутатның вәкаләтләре «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне үтәмәгән очракта вакытыннан алда туктатыла.

3. Шәһәр эчендәге бүленеше булган муниципаль районның, шәһәр округының вәкиллекле органы җирлекләрнең, шәһәр эчендәге районнарның вәкиллекле органнары составыннан барлыкка килгән очракта, муниципаль районның, шәһәр эчендәге бүленеше булган шәһәр округының вәкиллекле органы депутатының вәкаләтләре тиешенчә җирлек башлыгы, җирлекнең вәкиллекле органы депутаты, муниципаль район составында җирлекнең вәкиллекле органы депутаты, шәһәр эчендәге район башлыгы, шәһәр эчендәге район вәкиллекле органы депутаты буларак вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла.

4. Җирлек Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында Җирлек Советы карары вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә, ә әлеге нигез җирлек Җирлек Советы сессияләре арасында барлыкка килгән очракта, - мондый нигез барлыкка килгән көннән соң өч айдан да соңга калмыйча кабул ителә.

Татарстан Республикасы Президенты (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең югары башкарма органы җитәкчесе) депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәҗәгать иткән очракта,

вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көн шушы гариза советына килгән көн була.

IV бүлек. ҖИРЛЕК БАШЛЫГЫ

43 статья. Җирлек башлыгы - Җирлекнең иң югары вазыйфаи заты

1. Җирлек башлыгы Җирлекнең иң югары вазыйфаи заты булып тора.

Җирлек башлыгы Җирлек советы тарафыннан сайлана һәм аның рәисе булып тора.

3. Җирлек башлыгы вазыйфасының рәсми атамасы - Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Красный Бор авыл җирлеге башлыгы.

4. Вазыйфасы буенча җирлек башлыгы Әгерҗе муниципаль районының Красный Бор авыл җирлеге советы депутаты булып тора.

5. Җирлек башлыгы бер үк вакытта Җирлек советын һәм Җирлекнең башкарма комитетын җитәкли.

44 статья. Җирлек Башлыгын сайлау тәртибе

1. Җирлек башлыгы яңа сайланган җирлек советының беренче утырышында җирлек Советы депутатлары арасыннан ачык тавыш бирү юлы белән сайлана, әгәр җирлек Советы тавыш бирүнең башка тәртибен билгеләмәсә, җирлек Советы вәкаләтләре вакытына.

Җирлек башлыгын сайлау җирлек Советы депутатлары тәкъдим иткән кандидатлар арасыннан, шул исәптән җирлек халкының, иҗтимагый берләшмәләрнең тәкъдимнәре нигезендә башкарыла.

2. Җирлек Советы депутаты, әгәр аны сайлау өчен җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан яртысыннан артыгы тавыш бирсә, җирлек башлыгы итеп сайланган дип санала.

45 статья. Җирлек башлыгы статусы

1. Җирлек башлыгы даими нигездә эшли.

2. Әгерҗе муниципаль районы Советында даими нигездә биләп торучы урынга Җирлек башлыгы сайланган очракта, ул Җирлек башлыгының вәкаләтләрен башкарып бетерелмәгән нигездә башкара.

3. Җирлек башлыгы үз эшчәнлегендә федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә Җирлек халкына һәм Җирлек Советына карата роль бирәчәк һәм хисап бирәчәк.

4. Җирлек башлыгы елга бер тапкыр гына да эшләмәскә Җирлек халкы һәм Җирлек советы тарафыннан үз эшчәнлеге нәтиҗәләре турында, шул исәптән Җирлек Советы тарафыннан куелган мәсьәләләрне хәл итү турында хисап тота.

5. Җирлек башлыгы Җирлек Советы тарафыннан җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары

белән Җирлеккә бирелгән аерым дәүләт вәкаләтләрен хәл итү буенча вәкаләтләрне гамәлгә ашыруны тәэмин итә;

6. Авыл җирлеге башлыгы Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районы башлыгына Россия Федерациясе гражданлыгын яисә чит ил гражданлыгын туктату турында язма рәвештә хәбәр итәргә тиеш - Россия Федерациясе халыкара шартнамәсе нигезендә чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга, чит ил гражданлыгы (ялгызлык) алу яисә чит ил гражданы территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы чит ил гражданы яисә Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсе нигезендә җирле үзидарә органнарына сайланырга хокукы булган чит ил гражданының яисә башка документ алу хокукына ия, ләкин Россия Федерациясе гражданлыгы йә чит ил гражданлыгы туктатылган яисә чит ил гражданлыгы (ялганлык) алган көннән биш эш көненнән дә соңга калмыйча, яисә әлеге пунктта каралган яшәүгә рөхсәт яисә башка документ алынганнан соң, биш эш көненнән дә соңга калмыйча.

7. Җирлек башлыгы «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм счетлары (кертемнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны һәм (яисә) чит ил финанс инструментларына ия булуны тыю турында» 2013 елның 07 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәргә тиеш.

46 статья. Җирлек башлыгы вәкаләтләре

Җирлек башлыгы:

1) Ул башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары, гражданнар һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә, ышанычнамәсез рәвештә Җирлек исеменнән эш итә;

2) Җирлек Советы эшен оештыра, Җирлек Советы утырышларын җыя һәм аларда рәислек итә, Советның чираттан тыш утырышын таләп итәргә хокуклы;

3) әлеге Устав белән билгеләнгән тәртиптә Җирлек Советы кабул иткән норматив хокукый актларга кул куя һәм халыкка җиткерә;

4) үз вәкаләтләре чикләрендә хокукый актлар чыгара;

5) Җирлек Советы эшендә җәмәгатьчелек фикерен ачуны һәм исәпкә алуны тәэмин итү чараларын күрә;

6) гражданнарны кабул итүне, аларның мөрәҗәгатьләрен, гаризаларын һәм шикаятьләрен карауны оештыра;

7) Җирлек Советының утырышлар беркетмәләренә имза сала;

8) җирлек Советы аппараты эше белән җитәкчелек итә;

9) Җирлек Советының контроль вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны җайга сала;

10) үз вәкаләтләре чикләрендә Җирлек Советын тоту һәм аның эшчәнлеген тәэмин итү өчен җирлек бюджетында каралган чыгымнар буенча акчалар бүлүче булып тора;

11) законнар һәм әлеге Устав нигезендә гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру буенча Халыклар Советының хокукый актын кабул итүне оештыра;

12) җирлекләрнең федераль башкарма хакимият органнарының территориаль органнары, башка федераль органнар, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, җирлек территориясендә гамәлдә булган Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән кирәкле хезмәттәшлеген тәэмин итә;

13) Җирлек исеменнән икътисадый һәм социаль-мәдәни өлкәләрдә хезмәттәшлек турында дәүләт хакимияте органнары, башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары белән шартнамәләр һәм килешүләр, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән үзара хезмәттәшлек турында шартнамәләр һәм килешүләр төзи;

14) җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне һәм җирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен хәл итү буенча җирле үзидарә органнары тарафыннан вәкаләтләрне гамәлгә ашыруны тәэмин итә;

15) җирлекнең башкарма комитеты эшчәнлегенә бердәм башлангыч принципларында җитәкчелек итә һәм үз компетенциясенә керә торган вәкаләтләрнең башкарма комитеты тарафыннан үтәлүе өчен шәхси җаваплылык тота;

16) Җирлек советы, җирле үзидарәнең башка органнары һәм башка муниципаль берәмлекләр, дәүләт хакимияте органнары, гражданнар һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә Җирлекнең башкарма комитеты исеменнән;

17) җирлек Советы каравына җирлек бюджеты проектларын һәм аның үтәлеше турында хисапларны тәкъдим итә;

18) җирлек Советы раславына Башкарма комитет структурасы проектын кертә, җирлек Башкарма комитетының штат расписаниесен раслый, хезмәткәрләр саны һәм хезмәт өчен түләү фонды белән билгеләнгән структурага туры килә.;

19) муниципаль хезмәткәрләрне һәм авыл җирлеге Башкарма комитетының башка хезмәткәрләрен вазыйфага билгели һәм вазыйфадан азат итә, аларның эшчәнлеген контрольдә тота, аларга карата кызыксындыру һәм дисциплинар җаваплылык чаралары күрә;

20) җирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләренең башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашырылуын тәэмин итә, аларны үтәү өчен шәхси җаваплылык тота; тиешле законнар нигезендә һәм аларны үтәү өчен тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча хокукый актлар чыгара;

21) җирлек Башкарма комитеты компетенциясенә кертелгән җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча хокукый актлар, шулай ук җирлек Башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча хокукый актлар чыгара;

22) «Россия Федерациясендә дәүләти-хосусый партнерлык, муниципаль-хосусый партнерлык турында һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» 2015 елның 13 июлендәге 224-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә муниципаль-хосусый партнерлык өлкәсендә вәкаләтләрне гамәлгә ашыруга вәкаләтле җирле үзидарә органын билгели;

23) Җирлек советына Җирлек Башкарма комитеты һәм аңа буйсынучы җирле үзидарә органнары эшчәнлеге, эшчәнлеге турында, шул исәптән Җирлек Советы тарафыннан куелган мәсьәләләрне хәл итү турында хисаплар тапшыра;

24) җирлек Башкарма комитеты эшчәнлеге турында халыкка даими мәгълүмат бирә, Җирлек Башкарма комитеты хезмәткәрләре тарафыннан гражданнарны кабул итүне оештыра, айга кимендә бер тапкыр гражданнарны шәхси кабул итүне гамәлгә ашыра, гражданнарның тәкъдимнәрен, гаризаларын һәм шикаятьләрен карый, алар буенча карарлар кабул итә;

25) дәүләт һәм башка органнардагы җирлекнең мәнфәгатьләрен тәэмин итү һәм яклау чараларын күрә, башкарма комитет исеменнән Җирлек судка гариза бирә, ышанычнамәләр тапшыра;

26) Җирлекләр башлыгы карамагына федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән кертелгән башка вәкаләтләрне, шулай ук әлеге Устав тарафыннан кертелгән башка вәкаләтләрне, Җирлек Башлыгы компетенциясенә Җирлек Советы карарлары белән гамәлгә ашыра.

47 статья. Җирлек башлыгы урынбасары

1. Җирлек советы башлыгы тәкъдиме буенча Җирлек Советы депутатлары арасыннан Җирлек башлыгы урынбасары сайлана.

2. Җирлек башлыгы урынбасары, әгәр җирлек советы тавыш бирүнең башка тәртибен билгеләмәсә, яшерен тавыш бирү юлы белән сайлана.

3. Җирлек Советы депутаты Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан күбрәге аны хуплап тавыш бирсә, Җирлек Советы башлыгының урынбасары сайланган булып санала.

4. Җирлек башлыгы урынбасары Җирлек Советы Регламентында билгеләнгән вазыйфаларны бүлү нигезендә вазыйфаларны башкара, Җирлек Башлыгының йөкләмәләрен үти.

Җирлек башлыгының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган яисә суд карары буенча сак астына алу яки вазыйфасыннан вакытлыча читләштерү рәвешендә процессуаль мәҗбүр итү чаралары кулланылган очракта, аның вакытлыча булмавы (авыруга яисә отпускка бәйле) яисә үз бурычларын үтәмәве мөмкин булмаган очракта, аның вәкаләтләрен вакытлыча билгеләү башлыгы урынбасары башкара.

5. Җирлек башлыгы урынбасары, әлеге Уставның 45 статьясындагы 2 өлешендә күрсәтелгән очрактан тыш, үз вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашыра.

6. Җирлек башлыгының вәкаләтләре шушы Уставның 42 статьясында каралган нигезләрдә вакытыннан алда туктатыла.

7. Җирлек Башлыгы урынбасары Җирлек Советы карары буенча яисә җирлек башлыгы инициативасы буенча кабул ителә торган Җирлек Советы карары буенча яисә депутатлар төркеме таләбе буенча Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан кимендә өчтән бере күләмендә вазыйфадан шулай ук теләсә кайсы вакытта чакыртып алынырга мөмкин. Җирлек башлыгы урынбасарын чакыртып алу турындагы карар җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

8. Җирлек башлыгы урынбасары «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп тору турында» 03.12.2012 № 230-ФЗ Федераль законы, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм счетлар (кертемнәр) булдыруны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 07 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәргә тиеш.

9. Җирлек башлыгы урынбасары вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре әлеге Устав тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә билгеләнә.

48 статья. Җирлек башлыгының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылу

1. Җирлек башлыгының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылу сәбәпләре:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставкалар;

3) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74.1 статьясы нигезендә отставкага китү;

4) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74 статьясы нигезендә вазыйфасыннан ваз кичү;

5) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылса;

6) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип игълан ителсә;

7) аңа карата судның гаепләү карары законлы көченә керү;

8) Россия Федерациясеннән даими яшәү урынына чыгу;

9) Россия Федерациясе гражданлыгы йә чит ил гражданлыгы - Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданлыгы, аның нигезендә чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы, чит дәүләт гражданлыгы булу яисә яшәү урыны яисә Россия Федерациясе гражданының чит дәүләт территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы бүтән

документ яисә Россия Федерациясе халыкара шартнамәсе нигезендә җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы чит ил гражданы, әгәр Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә башкасы каралмаган булса, Россия Федерациясе халыкара шартнамәсе нигезендә җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы;

10) сайлаучылар тарафыннан фикерләр;

11) дәрәҗәсе буенча җирлек башлыгы вәкаләтләрен гамәлгә ашырырга сәламәтлек торышы буенча суд тәртибендә билгеләнгән сәләтсезлек;

12) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясы нигезендә, шулай ук җирлек бетерелгән очракта, җирлекне үзгәртеп кору;

13) җирлекнең шәһәр округы белән берләшүенә бәйле рәвештә муниципаль берәмлек статусын югалтуы;

14) муниципаль берәмлек сайлаучылары санын муниципаль берәмлек яки җирлекнең шәһәр округы белән берләшүе чикләрен үзгәртү нәтиҗәсендә килеп чыккан 25% тан арттыру;

15) Турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый актны бастырып чыгару срогын бозу;

16) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләрне үтәмәү;

17) «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм счетлары (кертемнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 07 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәү

2. Җирлек башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, әлеге статьяның 1 өлешендәге 1 - 11 пунктларында күрсәтелгән нигезләр буенча, яңа җирлек башлыгын сайлау вәкаләтләре туктатылганнан соң алты айдан да соңга калмыйча гамәлгә ашырыла.

Шул ук вакытта әгәр җирлек Советының вәкаләтләре вакыты чыкканчыга кадәр алты айдан да кимрәк вакыт калса, җирлек башлыгын сайлау яңа сайланган җирлек советының беренче утырышында башкарыла.

3. Җирлек советы аны отставкага чыгару турында карар кабул иткән Җирлек башлыгы күрсәтелгән карарга шикаять бирү турындагы гариза белән мондый карар рәсми басылып чыккан көннән соң 10 көн эчендә судка мөрәҗәгать итәргә хокуклы. Суд гаризаны карарга һәм карарны гариза биргән көннән соң 10 көннән дә соңга калмыйча кабул итәргә тиеш.

Татарстан Республикасы Президенты (Татарстан Республикасы Премьер-министры) вазыйфасыннан баш тарту турында хокукый акт чыгарган җирлек башлыгы рәсми басылып чыккан көннән алып 10 көн эчендә әлеге хокукый актка шикаять белдерергә хокуклы. Суд шикаятьне карарга һәм карар аны биргән көннән соң 10 көннән дә соңга калмыйча кабул итәргә тиеш.

4. Вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган Җирлек башлыгы (Татарстан Республикасы Премьер-министры) җирлек башлыгы вазыйфасыннан баш тарту турында йә Җирлек башлыгын отставкага җибәрү турында карар нигезендә карар нигезендә әлеге хокукый актка яисә суд тәртибендә карарга шикаять биргән очракта, җирлек Советы карар кабул итәргә хокуклы түгел.

V бүлек. АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

49 статья. Җирлек башкарма комитеты - җирле үзидарәнең башкарма-күрсәтмә органы

1. Җирлекнең башкарма комитеты җирле үзидарәнең башкарма-күрсәтмә органы булып тора.

2. Җирлек башкарма комитетының рәсми исеме - Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Красный Бор авыл җирлеге башкарма комитеты.

3. Халыкның башкарма комитеты Җирлек советына хисап тота һәм аның контролендә була.

4. Җирлекнең башкарма комитеты җирлек гербы сурәтләнгән һәм үз исеме булган мөһер, бланклар, шулай ук аңа тапшырылган вәкаләтләрне гражданлык хәле актларын дәүләт теркәвенә алу өчен Россия Федерациясе гербы сурәтләнгән түгәрәк мөһергә ия.

5. Җирлек башкарма комитеты эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары Җирлек бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

50 статья. Җирлек башкарма комитеты структурасы

1. Башкарма комитетның структурасы җирлек башлыгы тәкъдиме буенча җирлек Советы тарафыннан раслана.

2. Авыл җирлеге башкарма комитеты структурасына түбәндәгеләр керә: Башкарма комитет җитәкчесе-Җирлек башлыгы, Башкарма комитет җитәкчесе урынбасары, Башкарма комитетның башка вазыйфаи затлары.

51 статья. Башкарма комитет вәкаләтләре

1) планлаштыру, бюджет, финанс һәм исәпкә алу өлкәсендә:

- җирлек бюджеты проектын эшли;
- җирлек бюджетының үтәлешен тәэмин итә; җирлекнең социаль-икътисади үсеш стратегиясе үтәлешен оештыра;;
- җирлек бюджеты үтәлеше турында хисап, җирлекнең социаль-икътисади үсеш стратегиясе үтәлеше турында отчет әзерли;

- җирлекнең икътисад һәм социаль өлкәсе торышын характерлый торган статистик күрсәткечләр җыюны һәм күрсәтелгән мәгълүматларны Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә дәүләт хакимияте органнарына тапшыруны оештыра;

- стратегик планлаштыру өлкәсендә «Россия Федерациясендә стратегик планлаштыру турында» 2014 елның 28 июнендәге 172-ФЗ номерлы Федераль законда каралган вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;

2) җирлек территориясендә муниципаль милеккә идарә, предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә:

- Җирлек муниципаль милкендәге мөлкәт белән идарә итә, муниципаль милек объектларын төзү, сатып алу, алардан файдалану, кушу һәм арендалау мәсьәләләрен хәл итә;

- Җирлек Советы карары белән билгеләнә торган очракларда муниципаль мөлкәтне читләштерү турында тәкъдимнәрне, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турында тәкъдимнәрне Совет тарафыннан килештерүгә (раслауга) кертә;

- Җирлекнең икътисадый һәм социаль үсешендә муниципаль милектәге предприятиеләр, оешмалар белән хезмәттәшлек турында шартнамәләр төзи; җирлек территориясендә халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә төрле милек рәвешләрендәге предприятиеләр төзүгә ярдәм итә;

- Җирлек советы билгеләгән тәртип нигезендә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи, аларның эшчәнлегенең максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, муниципаль казна учреждениеләрен финанслауны тәэмин итә, муниципаль учреждениеләрне һәм предприятиеләрне үзгәртеп оештыру һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итә, контракт нигезендә билгели һәм аларның җитәкчеләрен биләгән вазыйфасыннан азат итә;

- муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып ала; бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләр тарафыннан муниципаль биремне үтәүне финанс белән тәэмин итә;

- депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын уздыру өчен махсус бирелгән урыннарны билгели, шулай ук депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын уздыру өчен бирелә торган урыннарның исемлеген һәм аларны бирү тәртибен билгели;

3) төзелеш, транспорт һәм элемтә өлкәсендә:

- халыкны элемтә хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыруны тәэмин итә;

- Җирлек торак пунктлары чикләрендә җирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген гамәлгә ашыра;

4) авыл хуҗалыгын һәм эшкуарлыкны үстерү өлкәсендә:

- авыл хуҗалыгы җитештерүен үстерү һәм авыл хуҗалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарын киңәйтү өчен шартлар тудыра, кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыра;

5) халыкка торак-коммуналь, көнкүреш, сәүдә һәм башка хезмәт күрсәтү өлкәсендә:

- халыкны җәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыра;

- ял вакытын оештыру һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыра;

- җирлек территориясендә физик культураны, мәктәп спортын һәм массакүләм спортны үстерү өчен шартлар тәэмин итә, җирлекнең рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын уздыруны оештыра;

- җирлек чикләрендә Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә халыкны су белән тәэмин итүне, суны чыгаруны, халыкны ягулык белән тәэмин итүне оештыра;

- ритуаль хезмәтләр күрсәтүне оештыра һәм күмү урыннарын карап тотуны тәэмин итә;

- коммуналь инфраструктура системаларын, транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын, Җирлекнең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын эшли һәм раслый, аларга таләпләр Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә;

6) төзекләндерү өлкәсендә:

- каты коммуналь калдыкларны туплауны (шул исәптән аерым-аерым туплауны) һәм транспортировкалауны оештыруда катнаша;

- муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслый;

- Җирлек территориясен төзекләндерә, аңа түбәндәге чараларны кертә: (2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 45.1 статьясыннан әлеге чараны сайларга йә аларны аерым мәкаләгә язып куярга);

- адресларга адреслар бирә, адресларны үзгәртә, аннулировать итә, урам-юл челтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яисә муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның җирле әһәмияттәге җирле юлларыннан тыш), җирлек чикләрендә планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирә, мондый исемнәрне үзгәртә, юкка чыгара, мәгълүматны дәүләт адреслы реестрында урнаштыра;

- җирлек халкының күпләп ял итүе өчен шартлар тудыра һәм халыкның күпләп ял итү урыннарын төзекләндерә, моңа гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр полосаларына ирекле керүен тәэмин итүне дә кертеп;

7) гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәэмин итү, халыкны һәм территорияне гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә

- җирлек территориясендә законнарның, дәүләт хакимияте органнары һәм җирле үзидарә актларының үтәлешен, гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәэмин итә;

- дәүләт хакимияте органнарының һәм дәүләт вазыйфаи затларының, предприятиеләрнең, учреждениеләрнең, оешмаларның җирле үзидарә хокукларын боза торган актларына билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән судта яисә арбитраж судта шикаять бирә;

- Муниципаль сайлауларны, җирле референдумны, чакыртып алу буенча тавыш бирүне әзерләүне һәм уздыруны оештыру һәм матди-техник тәэмин итүне җирлек чикләрен үзгәртү, Җирлек халкын үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне гамәлгә ашыра;

- җыелышлар, митинглар, урам йөрешләре, демонстрацияләр һәм пикетлар үткәрүгә, спорт, тамаша кылу һәм башка массакүләм җәмәгать чараларын оештыруга бәйле законнарда каралган чараларны гамәлгә ашыра;

- җәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнарга һәм аларның берләшмәләренә ярдәм итә, халык дружиналары эшчәнлеге өчен шартлар тудыра;

- җирлекнең торак пунктлары чикләрендә беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын үткәрүне тәэмин итә;

8) балалар һәм яшьләр белән мәдәният, спорт һәм эшләү өлкәсендә:

- балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыра һәм гамәлгә ашыра;

- Җирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен саклап калуга һәм үстерүгә, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясенә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра;

9) җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен башкару өлкәсендә федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән:

- җирлекнең җирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен тапшырылган матди һәм финанс чараларының исәбен алып бара һәм алардан тиешенчә файдалануны тәэмин итә;

- тиешле федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру турында хисаплар тапшыра;

10) башка вәкаләтләр:

- Җирлек башлыгының эшчәнлеген оештыру, хокукый, мәгълүмати, матди-техник һәм башка төрле тәэмин итүне гамәлгә ашыра;

- Җирлекнең архив фондларын булдыруны тәэмин итә;

- әлеге Уставның 5 статьясындагы 1 өлешенең 4, 9, 18 һәм 19 пунктларында каралган җирлек өчен социаль әһәмиятле эшләрне (шул исәптән дежурстволарны) ирекле нигездә башкаруга гражданнарны җәлеп итү турында карар кабул итә һәм аларны үткәрүне оештыра;

- федераль законнар нигезендә халыкара һәм тышкы икътисадый элемтәләрне гамәлгә ашыра;

- Россия Федерациясендә муниципаль-хосусый партнерлык өлкәсендә гавами партнер булып тора һәм «Россия Федерациясендә дәүләти-хосусый партнерлык, муниципаль-хосусый партнерлык турында һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» 2015 елның 13 июлендәге 224-ФЗ номерлы Федераль законның 18 статьясындагы 2 өлешендә каралган вәкаләтләрне гамәлгә ашыруга вәкаләтле орган булып тора;

- Җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләре буенча башка вәкаләтләрне, законнарда, әлеге Устав тарафыннан кертелгән вәкаләтләрдән тыш, Җирлек Советы яисә җирле үзидарәнең башка органнары компетенциясенә җирлек Советы карарлары белән гамәлгә ашыра.

2. Башкарма комитет Җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итү буенча түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра:

- Авыллар музейларын төзи;

- җирлектә нотариус булмаган очракта кануннарда каралган нотариаль гамәлләр кыла;

- опека һәм попечительлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруда катнаша;

- җирлек территориясендә җирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын гамәлгә ашыруга бәйле эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра;

- Җирлек территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендә Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм чараларны гамәлгә ашыруга ярдәм итә;

- Җирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизацион әзерләү чараларын оештыруда һәм гамәлгә ашыруда катнаша;

- муниципаль янгын сагын төзи;

- туризмны үстерү өчен шартлар тудыра;

- кеше хокукларын тәэмин итүгә җәмәгать контролен гамәлгә ашыручы һәм мәҗбүри тоту урыннарындагы затларга булышлык күрсәтүче иҗтимагый күзәтү комиссияләренә ярдәм күрсәтә.

- инвалидларның иҗтимагый берләшмәләренә, шулай ук инвалидларның гомумроссия иҗтимагый берләшмәләренә «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 декабрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә оешмаларга ярдәм күрсәтә

- “Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында” 2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыра.

- торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча гражданнарга муниципаль торак фондыннан торак урыннары бирү.

- хуҗалардан башка хайваннар белән эш итү эшчәнлеген гамәлгә ашырганда чаралар оештыру;

- инвалидларның, сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән затларның физик культурасын һәм спортны үстерүгә, адаптив физик культурага һәм җайлашу спортына ярдәм күрсәтү.

- кулланучылар хокукларын яклау буенча «Кулланучылар хокукларын яклау турында» 1992 елның 7 февралендәге 2300-I номерлы Россия Федерациясе Законында каралган чараларны гамәлгә ашыру.

- участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына әлеге вазыйфаны хезмәткәр биләгән вакытка торак урыны бирү.

3. Җирлекнең башкарма комитеты муниципаль контрольне гамәлгә ашыруга вәкаләтле орган була.

Муниципаль контроль өлкәсендәге поселок Башкарма комитеты вәкаләтләренә керә:

1) Тиешле территориядә муниципаль контрольне оештыру һәм гамәлгә ашыру. Муниципаль контроль төрләре һәм аларны гамәлгә ашыруга вәкаләтле җирле үзидарә органнары исемлеге җирлек советы билгеләгән тәртиптә алып барыла;

2) җирле үзидарә органнарына гамәлгә ашыру вәкаләтләре бирелгән региональ дәүләт контролен (күзәтчелеген) оештыру һәм гамәлгә ашыру;

3) эшчәнлекнең тиешле өлкәләрендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыруның административ регламентларын эшләү, Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең вәкаләтле органнары тарафыннан раслана торган типовой административ регламентлар нигезендә җирле үзидарә органнарына вәкаләтләр бирелгән региональ дәүләт контролен (күзәтчелеген) гамәлгә ашыруның административ регламентларын эшләү. Күрсәтелгән административ регламентларны эшләү һәм кабул итү Татарстан Республикасы норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла;

4) федераль законнарда, законнарда һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актларында каралган башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру.

Муниципаль контрольне турыдан-туры гамәлгә ашыру функцияләре чүлекнең башкарма комитеты органнарына мондый органнарның статусын билгеләүче хокукый актлар нигезендә бирелергә мөмкин.

Муниципаль контрольне гамәлгә ашыруга, юридик затларны, шәхси эшмәкәрләрне тикшерүләрне оештыруга һәм уздыруга бәйле мөнәсәбәтләргә карата «Дәүләт контролен (күзәтчелеген) һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик затларның һәм индивидуаль эшкуарларның хокукларын яклау турында» 2008 елның 26 декабрендәге 294-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләре кулланыла

VI бүлек. БАШКА ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ. ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫНЫҢ ҮЗАРА ХЕЗМӘТТӘШЛЕГЕ

52 статья. Җирлекнең ревизия комиссиясе

1. Җирлекнең ревизия комиссиясе тышкы дәүләт финанс тикшерүе даими эшләп торучы орган булып тора һәм җирлек Советы тарафыннан төзелә.

2. Җирлек комиссиясе рәис һәм ике әгъзадан тора.

Җирлекнең оештыру һәм эшчәнлеге тәртибе, Ревизион комиссиясе вәкаләтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы, «Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләрнең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенең гомуми принциплары турында» 2011 елның 07 февралендәге 6-ФЗ номерлы, «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, башка федераль законнар һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актлары, муниципаль норматив хокукый актлар белән билгеләнә.

Федераль законнарда билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә Ревизион комиссия оештыруны һәм аның эшчәнлеген хокукый җайга салу шулай ук Татарстан Республикасы законнары белән гамәлгә ашырыла.

53 статья. Җирлек Советының, Җирлек башлыгының, Җирлек башкарма комитетының һәм җирле үзидарәнең башка органнарының үзара хезмәттәшлеге нигезләре

1. Әлеге Уставта билгеләнгән вәкаләтләрне бүлү нигезендә Җирлек Советы, Җирлек башлыгы һәм Җирлекнең башкарма комитеты үз вәкаләтләрен мөстәкыйль башкара.

2. Җирлек Советы һәм Халыкның башкарма комитеты Җирлекнең икътисадый һәм социаль үсеше процесслары белән нәтиҗәле идарә итү максатларында һәм аның халкы мәнфәгатьләрендә законнарда, әлеге Устав билгеләгән рәвешләрдә үзара хезмәттәшлек итәргә тиеш.

3. Җирлек советы һәм Җирлек башкарма комитеты кабул ителгән норматив хокукый актларны имза салган көннән алып җиде көн эчендә бер-берсенә юллыйлар.

4. Җирлек башлыгы Җирлек Советының хокукый актларын кабул итү, гамәлдән чыгару, үзгәртү турындагы тәкъдим белән җирлек Советына мөрәҗәгать итәргә хокуклы, шулай ук аларга суд тәртибендә шикаять бирергә хокуклы.

5. Җирлек җирлегенең башка җирле үзидарә органнарының үзара эшчәнлеге тәртибе Җирлек советы тарафыннан билгеләнә ала.

54 статья. Җирле үзидарә органнары арасында бәхәсләрне хәл итү

Җирле үзидарә органнары арасында аларның вәкаләтләрен гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча белешмә килештерү процедураларын уздыру юлы белән йә суд тәртибендә хәл ителә.

VII бүлек. САЙЛАУ КОМИССИЯСЕ

55 статья. Җирлекнең сайлау комиссиясе

1. Җирлек сайлау комиссиясе муниципаль сайлауларны, җирле референдумны, чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздыруны җирлек Советы депутаты, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, Җирлек башлыгы әзерләүне һәм уздыруны оештыра, җирлекнең чикләрен үзгәртү, Җирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне оештыра.

2. Җирлек сайлау комиссиясе җирле үзидарә органнары структурасына керми торган муниципаль орган була.

3. Җирлек сайлау комиссиясе “Россия Федерациясе гражданнары сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында” 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль законда, Татарстан Республикасы Сайлау кодексында билгеләнгән тәртиптә Җирлек советы тарафыннан төзелә.

4. Җирлек сайлау комиссиясенең вәкаләтләр чоры биш ел тәшкил итә.

5. Җирлек сайлау комиссиясе Татарстан Республикасы Сайлау кодексының 07.05.2007 № 21-ТРЗ номерлы 13 статьясындагы 6 өлеше нигезендә хәлиткеч тавыш хокукына ия 6 әгъза составында төзелә.

6. Җирлек сайлау комиссиясе эшчәнлеген финанс белән тәэмин итү Җирлек бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

7. Җирлек Советы тарафыннан расланган Җирлек сайлау комиссиясе вәкаләтләре, аның эшчәнлеге тәртибе һәм гарантияләре федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав, Җирлек Советы тарафыннан расланган Җирлек сайлау комиссиясе турында нигезләмә белән җайга салына. Җирлек Советы мөрәҗәгате нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе карары буенча Җирлек сайлау комиссиясе вәкаләтләре территория сайлау комиссиясенә йөкләнергә мөмкин

VIII бүлек. МУНИЦИПАЛЬ ХЕЗМӘТ УЗУ ҺӘМ МУНИЦИПАЛЬ ВАЗЫЙФАЛАРНЫ БИЛӘҮ

56 статья. Гомуми нигезләмәләр

1. Муниципаль хезмәт - хезмәт шартнамәсе (контракты) төзү юлы белән биләнә торган муниципаль хезмәт вазыйфаларында даими нигездә гамәлгә ашырыла торган гражданнарның һөнәри эшчәнлеге.

2. Муниципаль хезмәт вазыйфалары Татарстан Республикасы законы белән раслана торган Татарстан Республикасында муниципаль хезмәт вазыйфалары реестры нигезендә муниципаль хокукый актлар белән билгеләнә.

3. Муниципаль хезмәтне финанслау Җирлек бюджеты акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

4. Россия Федерациясе дәүләт телен белгән гражданнар муниципаль хезмәттә тигез файдалана алалар һәм аны җенесенә, расасына, милләтенә, чыгышына, мөлкәти һәм вазыйфаи хәленә, яшәү урынына, дингә мөнәсәбәтенә, инануларына, иҗтимагый берләшмәләргә каравына, шулай ук муниципаль хезмәткәрнең һөнәри һәм эшлекле сыйфатларына бәйле булмаган башка шартларга тигез хокуклы.

Муниципаль хезмәт вазыйфаларын биләү өчен кирәкле һөнәри белем дәрәҗәсенә, муниципаль хезмәт стажына яисә белгечлек, әзерлек юнәлеше буенча эш стажына карата квалификация таләпләре муниципаль хезмәт вазыйфаларын биләү өчен типлаштырылган квалификация таләпләре нигезендә Татарстан Республикасы законы белән муниципаль хезмәт вазыйфалары классификациясе нигезендә билгеләнә торган муниципаль хокукый актлар белән билгеләнә.

Вазыйфаи бурычларны үтәү өчен кирәкле белемнәргә һәм күнекмәләргә карата квалификация таләпләре, муниципаль хезмәткәрнең һөнәри хезмәт эшчәнлеге өлкәсенә һәм төренә карап, аның вазыйфаи инструкциясе белән билгеләнә. Муниципаль хезмәткәрнең вазыйфаи инструкциясе шулай ук белгечлеккә, әзерлек юнәлешенә карата квалификация таләпләре дә каралырга мөмкин.

57 статья. Муниципаль хезмәт вазыйфасы

1. Муниципаль хезмәт вазыйфасы-җирле үзидарә органында, җирлекнең сайлау комиссиясе аппаратында, әлеге Устав нигезендә төзелә торган вазыйфа, җирле үзидарә органы, җирлек сайлау комиссиясе яисә муниципаль вазыйфаны биләп торучы зат вәкаләтләрен үтәүне тәэмин итү буенча вазыйфалар даирәсендә билгеләнгән тәртиптә төзелә торган вазыйфа.

58 сатья. Муниципаль вазыйфаны биләүче зат, муниципаль хезмәткәр

1. «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 2 статьясындагы 1 өлешенең унтугызынчы абзацы нигезендә муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар булып җирле үзидарәнең сайланулы органы депутаты, әгъзасы, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты тора.

2. Муниципаль хезмәткәр - федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә муниципаль хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә башкаручы граждан, муниципаль хезмәт вазыйфасы буенча пособие түләү буенча бурычлары муниципаль хезмәт тарафыннан кеше яшәешенең бюджет акчалары исәбеннән түләнә.

3. Җирле үзидарә органнары, Җирлекнең сайлау комиссиясе эшчәнлеген техник яктан тәэмин итү вазыйфаларын башкаручы затлар муниципаль хезмәт вазыйфаларын башкармыйлар һәм муниципаль хезмәткәрләр булып тормыйлар.

59 сатья. Муниципаль хезмәткәрнең хокуклары һәм бурычлары

1. Муниципаль хезмәткәр түбәндәгеләргә хокуклы:

1) аның муниципаль хезмәтнең биләгән вазыйфасы буенча хокукларын һәм бурычларын билгеләүче документлар, вазыйфаи бурычларын үтәүнең сыйфатын бәяләү критерийлары һәм хезмәт буенча алга китү шартлары белән танышу;

2) вазыйфаи бурычларны башкару өчен кирәкле оештыру-техник шартларны тәэмин итү;

3) хезмәт хакы һәм хезмәт законнары, муниципаль хезмәт турындагы законнар һәм хезмәт шартнамәсе (контракт) нигезендә башка түләүләр;

4) Эш (хезмәт) вакытының нормаль дәвамлылыгын билгеләү, ял көннәре һәм эшләми торган бәйрәм көннәре бирү, шулай ук ел саен түләнә торган ял;

5) билгеләнгән тәртиптә вазыйфаи бурычларны үтәү өчен кирәкле мәгълүмат һәм материаллар алу, шулай ук җирле үзидарә органы, җирлек сайлау комиссиясе эшчәнлеген камилләштерү турында тәкъдимнәр кертү өчен;

6) үз инициативасы белән муниципаль хезмәтнең вакантлы вазыйфасын биләп торуга конкурста катнашу;

7) җирлек бюджеты акчалары исәбеннән муниципаль хокукый акт нигезендә өстәмә һөнәри белем алу;

8) үзенең шәхси мәгълүматларын яклау;

9) үз эшенең барлык материаллары, һөнәри эшчәнлекләре турында чакыртып алулар һәм аларны шәхси эшенә керткәнче башка документлар белән танышу, шулай ук аның язма аңлатмаларын шәхси эшенә беркетеп кую;

10) берләшмәсе, һөнәри берлекләр төзү хокукын да кертеп, үз хокукларын, социаль-икътисадый һәм һөнәри мәнфәгатьләрен яклау өчен;

11) хезмәт законнары нигезендә индивидуаль хезмәт бәхәсләрен карау, муниципаль хезмәттә үз хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен яклау, аларның бозуларына карата судка шикаять белдерүне кертеп;

12) Россия Федерациясе законнары нигезендә пенсия белән тәэмин итү.

2. Муниципаль хезмәткәр, контракт буенча җирле администрация башлыгы вазыйфасын биләүче муниципаль хезмәткәрдән гайре, яллаучы вәкиленә (эш бирүчегә) алдан язмача хәбәр итеп, мәнфәгатьләр конфликтына тәэсир итмәсә һәм «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 02 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль законда башкасы каралмаган булса, башка түләүле эшне башкарырга хокуклы.

3. Муниципаль хезмәткәр түбәндәгеләргә бурычлы:

1) Россия Федерациясе Конституциясен, федераль конституциячел законнарны, федераль законнарны, Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актларын, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасының законнарын һәм башка норматив хокукый актларын, әлеге Уставны һәм башка муниципаль хокукый актларны үтәргә һәм аларның үтәлешен тәэмин итәргә;

2) вазыйфаи инструкция нигезендә вазыйфаи бурычларны башкарырга;

3) вазыйфаи бурычларын үтәгәндә кешенең һәм гражданның, расага, милләтенә, теленә, дингә һәм башка шартларга бәйсез рәвештә, хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен, шулай ук оешмаларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәргә;

4) җирле үзидарә органында, Сайлау комиссиясе аппаратында билгеләнгән эчке хезмәт тәртибе, вазыйфаи инструкция кагыйдәләрен, хезмәт мәгълүматы белән эшләү тәртибен үтәргә;

5) вазыйфаи бурычларны тиешенчә башкару өчен кирәкле квалификация дәрәҗәсен саклап калу;

6) дәүләт серен һәм федераль законнар белән саклана торган башка серне тәшкил итүче белешмәләрне, шулай ук вазыйфаи бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә аңа мәгълүм булган белешмәләрне, шул исәптән гражданнарның шәхси тормышына һәм сәламәтлегенә кагылышлы яисә аларның намусына һәм абруена кагыла торган белешмәләрне фаш итмәскә;

7) дәүләт һәм муниципаль милекне, шул исәптән аңа вазыйфаи бурычларны үтәү өчен бирелгән мөлкәтне сакларга;

8) Россия Федерациясе законнарында каралган тәртиптә үзе һәм гаилә әгъзалары турында белешмәләрне тапшырырга;

9) Россия Федерациясе гражданлыгыннан чыккан көндә Россия Федерациясе гражданлыгыннан чыгу яисә чит ил гражданлыгы алу турында яллаучы (эш бирүчегә) вәкиленә чит ил гражданлыгы алган көндә чит ил гражданлыгы алу турында хәбәр итәргә;

10) федераль законнарда билгеләнгән чикләүләрне үтәргә, йөкләмәләрне үтәргә, тыюларны бозмаска;

11) яллаучы (эш бирүче) вәкиленә вазыйфа йөкләмәләрен башкарганда мәнфәгатьләр каршылыгына китерергә мөмкин булган шәхси кызыксынучанлык турында язмача хәбәр итәргә һәм мондый конфликтны булдырмау буенча чаралар күрергә мөмкин.

4. Муниципаль хезмәткәр үзенә бирелгән хокуксыз йөкләмәне үтәргә хокуксыз. Тиешле җитәкчедән муниципаль хезмәткәр фикеренчә, хокуксыз булган йөкләмәне алганда, муниципаль хезмәткәр, йөкләмә биргән җитәкчегә, Россия Федерациясенең федераль законнары һәм башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукый актлары нигезләмәләре күрсәтелеп, әлеге йөкләмәне үтәгәндә бозылырга мөмкин булган муниципаль хокукый актлар нигезләмәләрен күрсәтеп, әлеге йөкләмәнең хокуксызлыгын нигезләүне язма рәвештә тапшырырга тиеш. Әлеге йөкләмәнең җитәкчесе язма рәвештә раслаган очракта, муниципаль хезмәткәр аны үтәүдән баш тартырга тиеш. Муниципаль хезмәткәрнең хокуксыз йөкләмәсен үтәгән һәм әлеге йөкләмәне биргән очракта, җитәкче Россия Федерациясе законнары нигезендә җаваплы була.

60 статья. Муниципаль хезмәткәргә бирелә торган гарантияләр

1. Муниципаль хезмәткәргә түбәндәгеләр гарантияләнә:

1) вазыйфаи инструкция нигезендә аның вазыйфаи бурычларын үтәвен тәэмин итә торган эш шартлары;

2) үз вакытында һәм тулы күләмдә акчалата түләү алуга хокук;

3) эш (хезмәт) вакытының нормаль дәвамлылыгын билгеләү, ял көннәрен һәм эш көне булмаган бәйрәм көннәрен бирү, шулай ук еллык түләүле отпускны тәэмин итә торган ял;

4) муниципаль хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына медицина хезмәте күрсәтү, шул исәптән муниципаль хезмәткәр пенсиягә чыкканнан соң;

5) тиешле еллар эшләгән өчен һәм инвалидлыкка бәйле рәвештә пенсия белән тәэмин итү, шулай ук муниципаль хезмәткәрнең гаилә әгъзаларын вазыйфаи бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә вафат булган очракта пенсия белән тәэмин итү;

6) вазыйфаи бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә муниципаль хезмәткәрнең сәламәтлегенә һәм мөлкәтенә зыян китерү очрагына мәҗбүри дәүләт иминләштерүе;

7) муниципаль хезмәткәрләрнең муниципаль хезмәт узу чорында авыруы яисә хезмәткә сәләтлелеген югалту очрагына яисә аны туктатканнан соң мәҗбүри дәүләт социаль иминиятләштерүе, әмма ул вазыйфаи бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә барлыкка килгән;

8) федераль законнарда билгеләнгән очракларда, тәртиптә һәм шартларда аның вазыйфаи бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә муниципаль хезмәткәрне һәм аның гаилә әгъзаларын көчләүдән, янаулардан һәм башка хокук булмаган гамәлләрдән яклау.

2. Җирле үзидарә органы, Сайлау комиссиясе бетерелүгә йә җирле үзидарә органы, сайлау комиссиясе хезмәткәрләре штаты кыскаруга бәйле рәвештә муниципаль хезмәткәр белән хезмәт шартнамәсе өзелгәндә муниципаль хезмәткәр Җирлек аппараты кыскартылганда, оешма бетерелүгә йә оешма хезмәткәрләре штаты кыскартылуга бәйле рәвештә хезмәткәрләр өчен хезмәт законнарында билгеләнгән гарантияләр бирелә.

3. Муниципаль хезмәткәрләргә Татарстан Республикасы законнары белән өстәмә гарантияләр бирелергә мөмкин.

61 статья. Муниципаль хезмәткәрнең дисциплинар җаваплылыгы

1. Дисциплинар гамәл кылган өчен - муниципаль хезмәткәрләргә аның өстенә йөкләнгән хезмәт бурычларын үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән өчен - яллаучы (эш бирүче) вәкиле түбәндәге дисциплинар түләтүләр кулланырга хокуклы:

1) кисәтү;

2) шелтә;

3) муниципаль хезмәттән тиешле нигезләрдә эштән азат итү.

2. Дисциплинар гаеп эшләгән муниципаль хезмәткәр вакытлыча (ләкин бер айдан да артык түгел), аның дисциплинар җаваплылыгы турындагы мәсьәләне хәл итүгә кадәр, хезмәт бурычларын үтәүдән акчалата түләүне саклап калу белән читләштерелергә мөмкин. Муниципаль хезмәткәрне вазыйфаи бурычларын үтәүдән читләштерү бу очракта муниципаль хокукый акт белән башкарыла.

3. "Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында" Федераль законда каралган очраклардан тыш, дисциплинар түләтүләрне куллану һәм бетерү тәртибе хезмәт законнары белән билгеләнә.

4. Муниципаль хезмәткәрләргә «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» Федераль закон, «Коррупциягә каршы тору турында» Федераль закон һәм башка федераль законнар белән коррупциягә каршы тору максатларында билгеләнгән чикләүләрне һәм тыюларны, мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау яисә җайга салу турындагы таләпләрне үтәмәгән һәм бурычларны үтәмәгән өчен муниципаль хезмәт турында 2013 елның 25 июнендәге 50-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы кодексының 32 статьясында каралган түләтүләр җайга салына.

5. Муниципаль хезмәткәр муниципаль хезмәт турында 2013 елның 25 июнендәге 50-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы кодексының 17 һәм 18 статьяларында каралган хокук бозулар кылган очракларда ышанычны югалтуга бәйле рәвештә муниципаль хезмәттән азат ителергә тиеш.

6. Муниципаль хезмәт турында 2013 елның 25 июнендәге 50-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы кодексының 17, 18 һәм 32 статьяларында каралган түләтүләр яллаучы (эш бирүче) вәкиле тарафыннан түбәндәгеләр нигезендә кулланыла:

1) коррупциячел һәм башка хокук бозуларны профилактикалау буенча тиешле муниципаль органның кадрлар хезмәте бүлекчәсе (алга таба - хокук бозуларны профилактикалау буенча кадрлар хезмәте бүлекчәсе) тарафыннан үткәрелгән тикшерү нәтиҗәләре турында докладта;

2) муниципаль хезмәткәрләрнең хезмәт тәртибенә таләпләрне үтәү һәм, тикшерү нәтиҗәләре турындагы доклад комиссиягә юлланган очракта, мәнфәгатьләр конфликтын җайга салу комиссиясе киңәшләре;

2.1) коррупциячел хокук бозуны кылуны профилактикалау буенча кадрлар хезмәте бүлекчәсенең докладында, анда аны башкаруның факттагы шартлары бәян ителә һәм муниципаль хезмәткәрне аның ризалыгы белән генә һәм коррупциячел хокук бозуны кылу фактын тану шартларында (ышанычны югалтуга бәйле рәвештә эштән азат итү рәвешендәге хокук бозуларны кулланудан тыш);

3) муниципаль хезмәткәрнең аңлатмалары;

4) башка материаллар.

7. Хокук бозуларны профилактикалау буенча кадрлар хезмәте бүлекчәсе тарафыннан тикшерүне уздыру өчен нигез булып, язмача рәвештә тапшырылган җитәрлек мәгълүмат тора:

1) хокук саклау органнары, башка дәүләт органнары, җирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфаи затлары;

2) сәяси партияләрнең региональ яисә җирле бүлекчәләре, шулай ук закон нигезендә сәяси партияләр булмаган региональ иҗтимагый берләшмәләр тарафыннан теркәлгән;

3) тиешле муниципаль берәмлектә төзелгән иҗтимагый совет;

4) массакүләм мәгълүмат чаралары.

8. Аноним хәбәрләр хокук бозуларны профилактикалау буенча кадрлар хезмәте бүлекчәсе тарафыннан тикшерү үткәрү өчен нигез була алмый.

9. Тикшерү үткәрелгәнче хокук бозуларны профилактикалау буенча кадрлар хезмәте бүлекчәсе муниципаль хезмәткәрдән язма рәвештә аңлатма сорарга тиеш. Әгәр ике эш көне узганнан соң муниципаль хезмәткәрләргә әлеге аңлатма күрсәтелмәгән булса, тиешле акт төзелә. Муниципаль хезмәткәрнең аңлатмасын тапшырмавы тикшерү үткәрү өчен киртә булмый.

10. Муниципаль хезмәткәргә муниципаль хезмәт турында 2013 елның 25 июнендәге 50-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы кодексының 17 статьясындагы 5 яисә 7 өлешендә каралган хокук бозу башкарылган очракта, тикшерү нәтиҗәләре турында доклад, муниципаль хезмәткәрнең язма аңлатмасы һәм башка материаллар муниципаль хезмәткәрләрнең хезмәт тәртибенә таләпләрне үтәү һәм мәнфәгатьләр конфликтын җайга салу буенча комиссиягә тапшырыла, ул яллаучы вәкиленә (эш бирүчегә) дисциплинар түләтүне куллану буенча тәкъдимнәр әзерли.

Муниципаль хезмәткәрләргә тикшерү нәтиҗәләре турында доклад башка хокук бозган очракта, муниципаль хезмәткәрнең язма аңлатмасы һәм башка материаллар яллаучы вәкиленә (эш бирүчегә) хокук бозуларны профилактикалау буенча кадрлар хезмәте бүлекчәсе тарафыннан тапшырыла.

11. 2013 елның 25 июнендәге 50-ТРЗ номерлы муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы кодексының 17, 18 һәм 32 статьяларында каралган түләтүләр кулланганда, кылынган муниципаль хезмәткәрнең коррупциячел хокук бозу характеры, аның авырлыгы, ул кылынган хәлләр, муниципаль хезмәткәрләргә башка чикләүләрне һәм тыюларны үтәү, мәнфәгатьләр

конфликтын булдырмау яисә җайга салу турындагы таләпләр һәм коррупциягә каршы тору максатларында билгеләнгән бурычларны үтәү, шулай ук муниципаль хезмәткәргә үзенең вазыйфаи бурычларын үтәүнең алдагы нәтиҗәләре исәпкә алына.

12. Муниципаль хезмәт турында 2013 елның 25 июнендәге 50-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы кодексының 17, 18 һәм 32 статьяларында каралган түләтүләр муниципаль хезмәткәрләргә коррупциячел хокук бозуны кылу турында мәгълүмат кергән көннән алып алты айдан да соңга калмыйча, муниципаль хезмәткәрнең вакытлыча хезмәткә яраксыз булу чорларын, аның отпускта булуы чорларын исәпкә алмыйча һәм коррупциячел хокук бозу кылган көннән соң өч елдан да соңга калмыйча кулланыла. Күрсәтелгән срокларга җинаять эше буенча җитештерү вакыты кертелми.

13. Коррупцион хокук бозу кылган очракта муниципаль хезмәткәргә карата җәза куллану турындагы актта түләтүне куллану өчен нигез буларак "Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында" Федераль законның 27.1 статьясындагы 1 яисә 2 өлеше күрсәтелә.

14. Нигезләре бозылган хокук бозу һәм норматив хокукый актларны күрсәтеп, муниципаль хезмәткәргә карата җәза куллану турындагы актның күчермәсе яисә муниципаль хезмәткәргә карата мондый җәзаны алудан баш тарту турында, мотивлар күрсәтеп, муниципаль хезмәткәргә тиешле акт басылып чыккан көннән алып өч эш көне эчендә расписка астында тапшырыла. Әгәр муниципаль хезмәткәр күрсәтелгән расписка бирүдән баш тартса, тиешле акт төзелә.

15. Түләүгә федераль закон нигезендә муниципаль хезмәткәрләргә шикаять бирелергә мөмкин.

16. Әгәр муниципаль хезмәткәрне түләтү кулланылган көннән бер ел эчендә муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы кодексының 2013 елның 25 июнендәге 50-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы кодексының 32 статьясындагы 1 өлешенең 1 яисә 2 пунктында каралган дисциплинар түләтүгә дучар ителмәсә, ул түләтелмәгән дип санала.

17. Эшкә алучының (эш бирүче) вәкиле муниципаль хезмәткәрдән муниципаль хезмәткәрнең язма гаризасы буенча яисә аның турыдан-туры җитәкчесенең үтенечнамәсе буенча үз инициативасы буенча дисциплинар түләтү кулланылган көннән алып бер ел узганчыга кадәр муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы кодексының 32 статьясындагы 1 өлешенең 1 яисә 2 пунктында каралган дисциплинар түләтүне юкка чыгарырга хокуклы.

18. Муниципаль хезмәткәргә ышанычны югалтуга бәйле рәвештә эштән азат итү рәвешендә түләтүләр куллану турындагы белешмәләр муниципаль хезмәт узган җирле үзидарә органы тарафыннан "Коррупциягә каршы көрәш турында" Федераль законның 15 статьясында каралган ышанычны югалтуга бәйле рәвештә эштән азат ителгән затлар реестрына кертелә.

IX бүлек. ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ЭШЧӘНЛЕГЕНЕҢ ГРАЖДАНЛЫК-ХОКУКЫЙҺӘМ ФИНАНС НИГЕЗЛӘРЕ

62 статья. Җирлекнең юридик зат хокукларына ия булган җирле үзидарә органнары

1. Федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә юридик затның хокуклары белән Җирлек Советы һәм Җирлек башкарма комитетына бирелә.

2. Юридик зат хокуклары белән Җирлек Советы карары буенча Җирлек Башкарма комитеты структурасы нигезендә Җирлек Башкарма комитетының аерым органнарына бирелергә мөмкин.

63 статья. Җирлекнең юридик зат буларак җирле үзидарә органнары

1. Җирлек башлыгы җирлек исеменнән мөлкәти һәм башка хокуклар һәм бурычлар алырга һәм гамәлгә ашырырга, ышанычнамәсез судта чыгыш ясарга мөмкин.

2. Юридик зат хокукларына бирелгән җирлекләрнең җирле үзидарә органнары идарә итү функцияләрен гамәлгә ашыру өчен төзелә торган муниципаль казна учреждениеләре була һәм федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә юридик затлар буларак дәүләт теркәве узарга тиеш.

64 статья. Җирлекнең җирле үзидарә органнарын финанслау

Җирле үзидарә органнары эшчәнлеген финанс белән тәэмин итү Җирлек җирлегенең фәкать үз керемнәре исәбеннән генә гамәлгә ашырыла.

X бүлек. ҖИРЛЕК БАШЛЫГЫНА ҺӘМ ҖИРЛЕКНЕҢ БАШКА ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНА БИРЕЛӘ ТОРГАН СОЦИАЛЬ ҺӘМ БАШКА ГАРАНТИЯЛӘР

65 статья. Җирлек башлыгына һәм җирлекнең башка вазыйфаи затларына күрсәтелә торган социаль һәм башка гарантияләр

Җирлек башлыгының һәм җирлекнең башка вазыйфаи затларының социаль һәм башка гарантияләре «Татарстан Республикасында муниципаль берәмлек вәкиллекле органы депутатының, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затының вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре турында» 2009 елның 12 февралендәге 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы һәм Җирлек Советы карарлары нигезендә билгеләнә.

66 статья. Җирлек Советы депутаты, башка вазыйфаи затлар эшчәнлегенең социаль һәм башка гарантияләре

1. Даими нигездә эшләүче Җирлек Советы депутатына Җирлек Советы һәм аның органнары утырышларында катнашу вакытына, Совет йөкләмәләрен үтәү

вакытына еления Советы депутатларына гамәлдәге законнарда каралган акчалата компенсация һәм башка түләүләр түләнә.

2. Әлеге Уставта каралган очракларда Җирлек башлыгы вазифаларын үтәгәндә үз вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашыручы Җирлек башлыгы урынбасарына Җирлек Башлыгы айлык акчалата бүләкләүнең 90% күләмендә бүләкләү түләнә.

3. Җирлекнең Җирлек һәм Сайлау комиссиясе әгъзаларына Җирлек әлеге органнар эшендә катнашу вакытына Җирлек Советы карарлары нигезендә акчалата компенсация түләнә.

67 статья. Җирлек башлыгының, Җирлек Советы депутатларының кагылгысызлык гарантияләре

1. Җирлек Советы депутатларының, шул исәптән Җирлек башлыгының, аларны җинаять яисә административ җаваплылыкка җәлеп иткәндә, тоткарлаганда, кулга алганда, тентүдә, сорау алганда, аларга карата башка җинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылуда, шулай ук алар биләгән торак урыны һәм (яисә) хезмәт урыны, аларның багажы, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары, алар кулындагы элемтә чаралары кулланган язышуларга карата оператив-эзләнү чаралары үткәргәндә хокуклары гарантияләре федераль законнар белән билгеләнә.

2. Федераль закон нигезендә Җирлек Советы депутаты әйтелгән фикер, тавыш биргәндә белдерелгән позиция һәм аның статусына туры килә торган башка гамәлләр, шул исәптән аның вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң, җинаять яки административ җаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге нигезләмә җирлек Советы депутаты тарафыннан халык алдында кимсетүләр, яла ягу яисә федераль законда каралган башка хокук бозуларга җибәрелгән очракларга кагылмый.

X бүлек. ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫНЫҢ ҺӘМ ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНЫҢ ҖАВАПЛЫЛЫГЫ

68 статья. Җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларның җаваплылыгы

Җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары Җирлек халкы, дәүләт, физик һәм юридик затлар алдында законнар нигезендә җаваплы булалар.

69 статья. Җирлек халкы алдында Совет депутатларының җаваплылыгы

1. Җирлек Советы депутатларының, шул исәптән Җирлек башлыгының, халык алдында җаваплылыгы аны сайлаган кешеләрнең ышанычын югалту нәтиҗәсендә барлыкка килә.

2. Җирлек халкының ышанычын югалткан депутат, шул исәптән Җирлек башлыгы, әлеге Устав тарафыннан каралган нигезләрдә һәм тәртиптә чакыртып алынырга мөмкин.

70 статья. Дәүләт алдындагы җирлек җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларның җаваплылыгы

1. Федераль законнар нигезендә Җирлек Советының, Җирлек башлыгының җаваплылыгы дәүләт алдында, алар тарафыннан Россия Федерациясе Конституциясе, федераль конституциячел законнар, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы законнары һәм әлеге Уставы бозылган очракта, шулай ук җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләре үтәлмәгән очракта, тиешле суд карары нигезендә килә.

2. Җирлек башлыгының, Башкарма комитетның җитәкчесенең Җирлек советын күчерү, вазыйфасыннан ваз кичү һәм аны отставкага җибәрү нигезләре һәм тәртибе “Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнә.

71 статья. Ышанычны югалтуга бәйле рәвештә муниципаль вазыйфаларны биләүче затларны эштән азат итү (вазыйфасыннан азат итү)

1. Муниципаль вазыйфаны биләүче зат федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә ышанычны югалткан очракта эштән азат ителергә (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш:

1) яклар тарафыннан үзе тора торган мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яисә) җайга салу чараларын затның күрмәве;

2) үз керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләрне тапшырмау йә белә торып дөрес булмаган яисә тулы булмаган белешмәләр тапшыру;

3) федераль законда билгеләнгән очраклардан тыш, затның коммерция оешмасының идарә органы эшчәнлегендә түләүле нигездә катнашуы;

4) эшкуарлык эшчәнлеген башкару;

5) затның Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительләр яисә күзәтү советлары, чит ил коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчәләренең башка органнары составына керүе.

2. Үзенә буйсынган затның мәнфәгатьләр конфликтына китерә торган яисә китерергә мөмкин булган шәхси кызыксынуы барлыкка килү турында билгеле булган муниципаль вазыйфаны биләүче зат ышанычын югалтуга бәйле рәвештә

эштән чыгарылырга (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш, шулай ук муниципаль вазыйфаны биләүче зат муниципаль вазыйфаны үтәмәгән очракта, яклар арасындагы конфликтны булдырмау һәм (яисә) җайга салу чаралары күрсәтелергә тиеш.

72 статья. Физик һәм юридик затлар каршында җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларның җаваплылыгы

Җирле үзидарә органнарының һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затларының җаваплылыгы физик һәм юридик затлар алдындагы җирлекләр федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә башлана.

XII бүлек. ҖИРЛЕКНЕҢ МУНИЦИПАЛЬ ХОКУКЫЙ АКТЛАРЫ

73 статья. Җирлекнең муниципаль хокукый актлары системасы

1. Җирлек муниципаль хокукый актлары системасына түбәндәгеләр керә:

1) Җирлек уставы, җирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар;

2) Җирлек Советының норматив һәм башка хокукый актлары;

3) җирлек башлыгының, башкарма комитетның һәм җирле үзидарәнең әлеге Уставта каралган башка органнарының һәм вазыйфаи затларының норматив һәм башка хокукый актлары.

2. Җирлекләр уставы һәм җирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар муниципаль хокукый актлар системасында иң югары юридик көч актлары булып тора, турыдан-туры гамәлдә була һәм Җирлекнең бөтен территориясендә кулланыла.

Башка муниципаль хокукый актлар әлеге Уставка һәм җирле референдумда кабул ителгән хокукый актларга каршы килмәскә тиеш.

3. Җирле үзидарәнең органнары һәм вазыйфаи затлары кабул иткән муниципаль хокукый актлар Җирлекнең барлык территориясендә һичшиксез үтәлергә тиеш.

4. Муниципаль хокукый актлар юкка чыгарылырга яисә аларның гамәле, мондый органнар яисә тиешле вазыйфалар юкка чыгарылган яисә күрсәтелгән органнарның яисә вазыйфаи затларның вәкаләтләре исемлеге үзгәртелгән очракта, тиешле муниципаль хокукый актны кабул иткән (чыгарган) җирле үзидарә органнары яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан туктатылырга мөмкин - җирле үзидарә органнары яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары, алар вәкаләтләренә муниципаль хокукый актны кабул итү (бастырып чыгару) кергән, шулай ук суд тарафыннан; шулай ук җирле үзидарә органнарының федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны җайга салучы өлешендә-Россия Федерациясе дәүләт хакимиятенең вәкаләтле органы.

5. Норматив характерга ия булмаган муниципаль хокукый актның гамәлдә булуы, Эшкуарлар хокукларын яклау буенча Россия Федерациясе Президенты каршындагы вәкаләтле вәкилнең Эшкуарлар хокукларын яклау буенча Россия

Федерациясе законнары нигезендә бирелгән тиешле күрсәтмәне алган очракта, җирле үзидарә органы яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи заты тарафыннан кичекмәстән туктатыла. Бирелгән күрсәтмәнең үтәлеше турында авыл җирлеге башкарма комитеты яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшкуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилгә-өч көн, ә җирлек Советына алар карар кабул иткән көннән өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр итәргә тиешләр.

74 статья. Гражданнарның турыдан-туры ихтыярын белдерү юлы белән кабул ителгән карарлар

1. Җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү җирлектә яшәүчеләрнең турыдан-туры җирле референдумда белдерелгән гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән гамәлгә ашырыла.

2. Әгәр җирлектә яшәүчеләрне турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен өстәмә рәвештә муниципаль норматив хокукый акт кабул итү (бастырып чыгару) таләп ителсә, компетенциясенә күрсәтелгән актны кабул итү (бастырып чыгару) кергән көннән алып 15 көн эчендә тиешле муниципаль норматив хокукый актны әзерләү һәм (яисә) кабул итү вакытын билгеләргә тиеш. Күрсәтелгән срок өч айдан арта алмый.

3. Гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль норматив хокукый актны бастырып чыгару срогын бозу Җирлек Советы вәкаләтләрен кире алу яисә вакытыннан алда туктату өчен нигез булып тора.

4. Җирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләренең эчтәлеге:

1. Җирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре Җирлек советы тарафыннан раслана.

2. Җирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре түбәндәге мәсьәләләрне җайга сала ала:

1) гомуми файдаланудагы территорияләрне тоту һәм мондый территорияләрдән файдалану тәртибе;

2) фасадларның тышкы төре һәм биналарның, корылмаларның киртәләү конструкцияләре;

3) төзекләндерү элементларын проектлау, урнаштыру, тоту һәм торгызу, шул исәптән җир эшләрен башкарганнан соң;

4) җирлек территориясен яктыртуны оештыру, биналарны, корылмаларны архитектур яктыртуны да кертеп;

5) торак пунктлар чикләрендә урнашкан газларны, чәчәклекләрне һәм үләнчел үсемлекләр биләгән башка территорияләрне төзү, тоту, торгызу һәм саклау тәртибен дә кертеп, Поселения территориясен яшелләндерүне оештыру;

6) җирлек территориясендә мәгълүмат урнаштыру, шул исәптән урам исемнәре һәм йорт номерлары, вывескалар белән күрсәткечләр урнаштыру;

7) балалар һәм спорт мәйданчыкларын, хайваннарны, парковкаларны (парковка урыннарын), кече архитектура рәвешләрен урнаштыру һәм тоту;

8) җәяүлеләр өчен коммуникацияләр, шул исәптән тротуарлар, аллеялар, юллар, сукмаклар оештыру;

9) күрсәтелгән территориядә инвалидларның һәм халыкның башка аз мобильле төркемнәренең тоткарлыксыз хәрәкәт итүен тәэмин итү максатларында җирлек территориясе төзелешен;

10) Җирлек территориясен җыештыру, шул исәптән кышкы чорда;

11) яңгыр сулары агып төшүне оештыру;

12) җир эшләрен уздыру тәртибе;

13) якындагы территорияләрне үз эченә алган күпфатирлы йортлардагы биналарның, биналарның, төзелмәләрнең, корылмаларның, җир кишәрлекләренең (мондый йортлар милекчеләреннән һәм (яисә) башка законлы хуҗаларыннан тыш) катнашуы, шул исәптән финанс, милекчеләре һәм (яисә) башка законлы хуҗалары.

14) Россия Федерациясе субъекты законында билгеләнгән тәртип нигезендә янәшәдәге территорияләрнең чикләрен билгеләү.

15) җирлек территориясен бәйрәмчә бизәү;

16) җирлек территориясен төзекләндерү чараларын гамәлгә ашыруда гражданнарның һәм оешмаларның катнашу тәртибе;

17) Җирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләренең үтәлешен тикшереп торуны гамәлгә ашыру.

3. Россия Федерациясе субъекты Законында, табигый-климат, географик, социаль-икътисадый һәм аерым муниципаль берәмлекләрнең башка үзенчәлекләреннән чыгып, муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре белән җайга салына торган башка мәсьәләләр каралырга мөмкин».

75 статья. Җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары тарафыннан кабул ителә торган муниципаль хокукый актларның төрләре

1. Җирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфаи затлары үзләренә йөкләнгән вәкаләтләрне үтәү йөзеннән түбәндәге муниципаль хокукый актлар чыгара:

1) Җирлек советы - Җирлек Советы карарлары;

2) Җирлек башлыгы - Җирлек башлыгының карары һәм күрсәтмәләре;

2. Җирле үзидарәнең башка вазыйфаи затлары Җирлекләр әлеге Уставта, аларның статусын билгеләүче башка муниципаль норматив хокукый актларда билгеләнгән үз вәкаләтләре чикләрендә күрсәтмәләр һәм боерыклар чыгара.

76 статья. Муниципаль хокукый актларны әзерләү

1. Муниципаль хокукый актлар проектлары Җирлек Советы, Җирлек башлыгы, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, гражданнарның инициатив төркемнәре, Әгерҗе районы Прокуроры, шулай ук аны алып бару мәсьәләләре буенча җирлекнең Ревизион комиссиясе тарафыннан кертелергә мөмкин.

2. Гамәлдәге муниципаль норматив хокукый актларны камилләштерү зарурлыгын үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру барышында Әгерҗе районы

прокуроры яңа муниципаль норматив хокукый актларны кертү, гамәлдән чыгару яисә кабул итү турында тәкъдимнәр кертергә хокуклы.

3. Муниципаль хокукый актлар проектларын кертү тәртибе, аларга теркәлә торган документларның исемлеге һәм рәвеше күрсәтелгән проектлар кертелә торган Җирлек Советы Регламенты һәм Җирлек Башлыгы тарафыннан тиешенчә билгеләнә.

77 статья. Җирлек советының хокукый актлары

1. Үз компетенциясенә федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, Устав тарафыннан кертелгән мәсьәләләр буенча Җирлек Советы Җирлек территориясендә башкару өчен мәҗбүри булган кагыйдәләрне билгели торган карарлар, Җирлек башлыгын отставкага чыгару турында карар, шулай ук Җирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре һәм федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав тарафыннан үз компетенциясенә кертелгән башка мәсьәләләр буенча карарлар кабул итә.

2. Җирлек территориясендә үтәү өчен мәҗбүри булган кагыйдәләрне билгели торган Җирлек Советы карарлары, әгәр федераль законнарда башкасы билгеләнмәгән булса, Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

3. Җирле салымнарны һәм җыемнарны билгеләүне, үзгәртүне һәм юкка чыгаруны, җирлек бюджеты акчаларыннан чыгымнарны гамәлгә ашыруны күздә тоткан Җирлек Советы карарлары җирлекнең башкарма комитеты җитәкчесе инициативасы буенча яисә аның бәяләмәсе булганда гына җирлек Советы каравына кертелергә мөмкин. Күрсәтелгән бәяләмә аларга Җирлек Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә утыз көн эчендә Җирлек советына тапшырыла.

4. Җирлек Советы карарларына Җирлек башлыгы тарафыннан алар кабул ителгән көннән алып өч көн эчендә имза салына һәм әлеге Устав билгеләгән тәртиптә халыкка җиткерелә.

78 статья. Җирлек башлыгының хокукый актлары

Җирлек башлыгы кануннарда, әлеге Уставта, Җирлек Советы карарларында билгеләнгән үз вәкаләтләре чикләрендә Җирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча карар һәм күрсәтмәләр, шулай ук Җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләре буенча карарларны һәм җирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр, шулай ук Җирлек Башкарма комитетының эшен оештыру мәсьәләләре буенча күрсәтмәләр чыгара.

Җирлек башлыгы «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, башка федераль законнар нигезендә әлеге Устав компетенциясенә кертелгән башка мәсьәләләр буенча карарлар һәм күрсәтмәләр чыгара.

79 статья. Муниципаль норматив хокукый актларны бастырып чыгару (халыкка җиткерү) һәм аларның үз көченә керү тәртибе

1. Җирлек Советы карарлары, әгәр аларның карары белән башкасы билгеләнмәгән булса, Язучылар Башлыгы имза салган көннән соң 10 көн узгач үз көченә керә.

Салымнар һәм җыемнар турында җирлек Советының норматив хокукый актлары Россия Федерациясе Салым кодексы нигезендә үз көченә керә.

Җирлек Уставын кабул итү яисә әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар федераль законда, әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә.

2. Җирлек башлыгының, җирле үзидарәнең башка вазыйфаи затларының хокукый актлары имза салынган көннән үз көченә керә, әгәр актлар үзләре тарафыннан башкасы билгеләнмәгән булса.

3. Кеше һәм граждан хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар аларны рәсми бастырып чыгарганнан (халыкка җиткергәннән) соң үз көченә керә.

4. Һәр муниципаль хокукый актта аның реквизитлары: исеме, аңа имза салу датасы (Җирлек Советы тарафыннан кабул ителгән хокукый актлар өчен - шулай ук аны Җирлек Советы кабул иткән дата), теркәү номеры, хокукый актны имзалаган вазыйфаи зат исеме, матбугат булырга тиеш.

5. Җирлекнең бюджет турындагы карары, аның үтәлеше турындагы хисап, җирле салымнар һәм җыемнар билгеләү турындагы карар, Җирлек Советы Регламенты, Җирлек Советы, Җирлек Башлыгы тарафыннан кабул ителгән башка норматив хокукый актлар, аларны имзалаган көннән алып җиде көн эчендә рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш, моңа федераль закон белән тарату чикләнгән белешмәләр булган муниципаль норматив хокукый актлар яисә аларның аерым нигезләмәләре керми.

6. Муниципаль сайлауларны, җирле референдумны, чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләү турында, җирлек Советы депутатын үзгәртү, үзгәртеп кору, Поселение башлыгын һәм аның урынбасарын сайлау турындагы, һәм законнар нигезендә башка актларны рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) турында шулай ук норматив булмаган хокукый актлар булырга тиеш.

7. Законнар яисә әлеге Устав нигезендә рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) мәҗбүри булмаган норматив булмаган муниципаль хокукый актлар аларны чыгарган органнар яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары карары буенча бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) мөмкин.

8. Басып чыгарганда (халыкка җиткергәндә) муниципаль хокукый акт реквизитлары күрсәтелә.

Муниципаль хокукый актларны рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) түбәндәге юллар белән гамәлгә ашырыла:

- Җирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә куелган басма массакүләм мәгълүмат чараларында йә Җирлек территориясендә таратыла торган башка басма массакүләм мәгълүмат чараларында хокукый акт текстын бастырып чыгару. Хокукый акт текстын башка басма массакүләм мәгълүмат чараларында бастырып

чыгарганда әлеге бастырып чыгаруның рәсми булуы хакында тамга булырга тиеш;

- Җирлек торак пунктлары территориясендә хокукый акт текстын махсус мәгълүмат стендларында урнаштыру. Күрсәтелгән стендлар һәм аларның урнашу урыннары саны Җирлек Советы тарафыннан раслана һәм Җирлектә яшәүчеләрнең муниципаль хокукый акты тексты белән каршылыксыз танышу мөмкинлеген тәэмин итәргә тиеш;

- Җирлекнең рәсми сайтында “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә веб-адрес буенча урнаштыру: http://agryz.tatarstan.ru.

9. При опубликовании (обнародовании) муниципального правового акта должны быть указаны сведения о дате выхода средства массовой информации либо о дате обнародования соответствующего акта, которые должны соответствовать дате начала распространения (распространения) акта или его размещения на информационном стенде.

10. Муниципаль норматив хокукый актлар, шул исәптән җирле референдумда (гражданнар җыенында) кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән, Татарстан Республикасының муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертелергә тиеш, аны оештыру һәм алып бару Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

11. Муниципаль хокукый актларның үз көченә керүе.

1) Муниципаль хокукый актлар, җирле үзидарәнең вәкиллекле органнарының Россия Федерациясе Салым кодексы нигезендә үз көченә керә торган салымнар һәм җыемнар турындагы норматив хокукый актларыннан тыш, муниципаль берәмлек уставында билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә.

2) муниципаль берәмлек гамәлгә куйган оешмаларның хокукый статусын билгели торган кеше һәм граждан хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагыла торган муниципаль норматив хокукый актлар, шулай ук җирле үзидарә органнары арасында төзелә торган килешүләр рәсми басылып чыкканнан (халыкка җиткергәннән) соң үз көченә керә.

Җирле үзидарә органнары арасында төзелгән муниципаль хокукый актны яисә килешүне рәсми бастырып чыгару аның тулы текстын тиешле муниципаль берәмлектә таратыла торган вакытлы матбугат басмасында беренче бастырып чыгару булып санала.

Муниципаль хокукый актларны һәм килешүләрне рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) өчен җирле үзидарә органнары шулай ук “Интернет” челтәре басмасыннан файдаланырга хокуклы. Муниципаль хокукый актның тулы тексты рәсми челтәр басмасында басылып чыккан (урнаштырылган) очракта, басмада аңа карата күләмле график һәм табличный кушымталар басмада китерелмәскә мөмкин.

3) Җирле үзидарә органнары арасында төзелә торган муниципаль хокукый актларны, килешүләрне бастырып чыгару (халыкка җиткерү) тәртибе муниципаль берәмлек уставында билгеләнә һәм гражданнарның алар белән танышу мөмкинлеген тәэмин итәргә тиеш, моңа федераль закон белән чикләнгән

белешмәләр булган муниципаль хокукый актлар яисә аларның аерым нигезләмәләре керми.

XIII бүлек. ҖИРЛЕКНЕҢ ИКЪТИСАДИ НИГЕЗЕ

80 статья. Җирлекнең икътисади нигезе

1. Җирлекнең икътисадый нигезен муниципаль милектәге Җирлек мөлкәте, Җирлек бюджеты акчалары, шулай ук Җирлекнең мөлкәти хокуклары тәшкил итә.

81 статья. Җирлекнең муниципаль мөлкәте

1. Җирлек милкендә булырга мөмкин:

1) әлеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән мөлкәт, җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү өчен билгеләнгән;

2) федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очракларда җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт, шулай ук аларга «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясындагы 4 өлешендә каралган тәртиптә җирле үзидарә органнарының аерым вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен бирелгән мөлкәт.

3) җирлекнең, муниципаль хезмәткәрләрнең, муниципаль предприятиеләрнең һәм учреждениеләрнең җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары эшчәнлеген тәэмин итү өчен җирлек Советының норматив хокукый актлары нигезендә билгеләнгән мөлкәт;

4) җирле үзидарә органы тарафыннан федераль законнар белән хәл ителгән һәм җирле әһәмияттәге мәсьәләләргә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итү өчен билгеләнгән мөлкәт.

Җирлек милкендә түбәндәгеләр булырга мөмкин:

1) халыкны электр, җылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, халыкны ягулык белән тәэмин итү, торак пунктлар урамнарын яктырту өчен билгеләнгән мөлкәт;

2) Җирлекнең торак пунктлары чикләрендә җирле әһәмияттәге автомобиль юллары, шулай ук мондый автомобиль юлларына хезмәт күрсәтү өчен билгеләнгән мөлкәт;

3) Чикләү чикләрендә җәмәгать тәртибен саклауны оештыру өчен билгеләнгән мөлкәт;

4) җирлектә яшәүче һәм торак шартларын яхшыртуга мохтаҗ аз керемле гражданнарны, социаль наем шартнамәсе шартларында торак урыннары белән тәэмин итү өчен социаль файдаланудагы торак фонды, шулай ук муниципаль торак фондын тоту өчен кирәкле мөлкәт;

5) җирлек чикләрендә халыкка транспорт хезмәте күрсәтү өчен билгеләнгән пассажирлар транспорты һәм башка мөлкәт;

6) Җирлек чикләрендә гадәттән тыш хәлләр нәтиҗәләрен кисәтү һәм бетерү өчен билгеләнгән мөлкәт;

7) янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

8) Җирлек китапханәләре мөлкәте;

9) ял итүне оештыру һәм җирлектә яшәүчеләрне мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

10) тарихи-мәдәни әһәмияте категориясенә бәйсез рәвештә, мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният ядкарьләре) Россия Федерациясе законнары нигезендә;

11) физик культура һәм массакүләм спорт поселогы территориясендә үсеш өчен билгеләнгән мөлкәт;

12) җирлек территориясен төзекләндерү һәм яшелләндерүне оештыру өчен билгеләнгән мөлкәт, шул исәптән гомуми файдаланудагы урыннарны һәм халыкның күпләп ял итү урыннарын төзекләндерү өчен;

13) көнкүреш калдыкларын һәм чүп-чарны җыю һәм алып китү өчен билгеләнгән мөлкәт;

14) ритуаль хезмәт күрсәтүләрне оештыру һәм күмү урыннарын тоту өчен билгеләнгән җир кишәрлекләрен дә кертеп, мөлкәт;

15) муниципаль хокукый актларны, башка рәсми мәгълүматны рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) өчен билгеләнгән мөлкәт;

16) федераль законнар нигезендә муниципаль милеккә кертелгән җир кишәрлекләре;

17) җирлек территориясендә буалар, су белән тулган карьерлар;

18) җирлек территориясендә дәвалау-савыктыру урыннарын һәм җирле әһәмияттәге курортларны саклауны булдыру, үстерү һәм тәэмин итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

19) халыкны һәм җирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклауны оештыру өчен билгеләнгән мөлкәт;

20) су объектларында кешеләрнең куркынычсызлыгын тәэмин итү, аларның гомерен һәм сәламәтлеген саклау өчен билгеләнгән мөлкәт;

21) җирлектә кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен билгеләнгән мөлкәт, шул исәптән кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм итү инфраструктурасын булдыру һәм үстерү өчен;

22) Җирлек территориясендә эшчәнлек алып баручы социаль юнәлешле коммерциягә карамаган оешмаларга ярдәм күрсәтү өчен билгеләнгән мөлкәт.

3. Җирлек милкендә җирлекләрнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү буенча вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен кирәкле башка мөлкәт була ала.

82 статья. Җирлекнең муниципаль милкенә ия булу, файдалану һәм эш итү

1. Җирле үзидарә органнары Җирлек исеменнән Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар һәм алар нигезендә кабул ителә торган җирле үзидарә органнарының норматив хокукый актлары нигезендә муниципаль мөлкәткә мөстәкыйль ия булалар, файдаланалар һәм алар белән эш итәләр.

2. Җирле үзидарә органнары муниципаль мөлкәтне физик һәм юридик затларга, Россия Федерациясе дәүләт хакимияте органнарына, Татарстан

Республикасы дәүләт хакимияте органнарына һәм башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнарына вакытлыча яисә даими файдалануга тапшырырга, федераль законнар нигезендә башка килешүләр төзергә, гамәлгә ашырырга хокуклы.

3. Җирле үзидарә органнары Россия Федерациясе Хөкүмәте вәкаләт биргән федераль башкарма хакимият органы билгеләгән тәртиптә муниципаль мөлкәт реестрларын алып баралар.

83 статья. Муниципаль предприятиеләр, учреждениеләр һәм хуҗалык оешмалары

1. Җирлек муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне төзергә, үзгәртеп корырга һәм бетерергә, хуҗалык җәмгыятьләре, шул исәптән җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципальара оешмалар төзүдә катнашырга мөмкин. Муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләргә карата гамәлгә куючының функцияләрен һәм вәкаләтләрен вәкаләтле җирле үзидарә органнары гамәлгә ашыра.

2. Гамәлгә куючының функцияләрен һәм вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы җирле үзидарә органнары муниципаль предприятиеләрнең һәм учреждениеләрнең максатларын, шартларын һәм эшчәнлек тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, үз вазыйфасына билгеләп куя һәм әлеге предприятиеләрнең һәм учреждениеләрнең җитәкчеләрен вазыйфаларыннан азат итә, аларның эшчәнлеге турында әлеге Устав һәм муниципаль хокукый актларда каралган тәртиптә хисаплар тыңлый.

3. Җирле үзидарә органнары җирлек исеменнән муниципаль казна учреждениеләре йөкләмәләре буенча субсидия рәвешендә җавап бирәләр һәм федераль законда билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә аларның үтәлешен тәэмин итәләр.

84 статья. Җирлекнең муниципаль милкен хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары

1. Муниципаль милекне хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары федераль законнар нигезендә җирлек Советы карарлары белән билгеләнә.

2. Муниципаль милекне кулланудан һәм хосусыйлаштырудан керемнәр җирлек бюджетына керә.

85 статья. Җирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләре

Җирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәтләре, законнарда башкача билгеләнмәгән очракта, килешү нигезендә төзелә.

XIV бүлек. ҖИРЛЕКНЕҢ ФИНАНС НИГЕЗЕ

86 статья. Җирлек бюджеты

1. Җирлекнең үз бюджеты бар.

2. Җирлек бюджеты Җирлек Советының муниципаль норматив хокукый акты рәвешендә эшләнә һәм раслана.

3. Җирлек бюджетында җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча җирле үзидарә органнары вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга юллана торган керемнәр, һәм җирле үзидарә органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәэмин итү өчен бирелгән субвенцияләр, шулай ук күрсәтелгән керемнәр һәм субвенцияләр исәбеннән гамәлгә ашырыла торган керемнәр аерым-аерым карала.

4. Җирле үзидарә органнары Россия Федерациясенең федераль законнарында һәм алар нигезендә кабул ителә торган башка норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә федераль дәүләт хакимияте органнарына һәм (яисә) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына Поселение бюджеты үтәлеше турында хисаплар тапшыра.

87 сатья. Җирлектә бюджет процессы

1. Җирлек бюджетын формалаштыру, раслау, үтәү һәм аның үтәлешен тикшереп тору җирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль рәвештә гамәлгә ашырыла. Җирлек бюджетын формалаштыру, раслау һәм үтәү тәртибе Россия Федерациясе Бюджет кодексы, федераль законнар һәм алар нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә.

2. Җирлекнең бюджетын раслау турында Җирлек Советы карары, аның үтәлеше турында еллык хисап, җирле үзидарә органнарының муниципаль хезмәткәрләрен, муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләрен бюджет үтәлеше барышы турында квартал саен белешмәләр, аларны акчалата тотуга факттагы чыгымнар күрсәтеп, рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

3. Тиешле бюджет керемнәренең гомуми күләмен үзгәртүгә китерә торган һәм вәкиллекле органга бюджет турында карар проекты кертелгәннән соң кабул ителгән муниципаль хокукый актлар нигезләмәләре агымдагы финанс елына һәм план чорына бюджетка үзгәрешләр керткәндә чираттагы финанс елында исәпкә алына, агымдагы финанс елына һәм план чорына үзгәрешләр кертелгәндә агымдагы финанс елы күрсәткечләре өлешендә исәпкә алына.

4. Җирлек бюджеты проекты өч елга төзелә һәм раслана (чираттагы финанс елы һәм план чоры).

5. Чираттагы финанс елына һәм план чорына Җирлек бюджеты проекты Җирлекнең чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәэмин итү максатларында социаль-икътисадый үсеш фаразы нигезендә төзелә.

6. Чираттагы финанс елына һәм план чорына Җирлек бюджеты проекты Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның таләпләрен үтәп кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге Устав нигезендә Җирләүнең башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә һәм срокларда төзелә.

7. Чираттагы финанс елына һәм план чорына Җирлек бюджеты проектын төзү түбәндәгеләргә нигезләнә:

- Россия Федерациясе Президентының Бюджет юлламасында;
- Җирлекнең социаль-икътисадый үсешен фаразлау;
- җирлекнең бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;
- муниципаль программалар.

8. Чираттагы финанс елына һәм план чорына Җирлек бюджеты турындагы карарда бюджет керемнәренең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты керә торган бюджетның төп характеристикалары, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында, Татарстан Республикасы законнарында, Җирлек Советының муниципаль хокукый актларында (бюджет турындагы карардан тыш) билгеләнгән башка күрсәткечләр булырга тиеш.

9. Җирлек бюджеты турындагы карар беләнраслана:

- Поселение бюджеты керемнәренең баш администраторлары исемлеге;
- Җирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары исемлеге;
- чыгым төрләренең бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре) йә чыгымнар төрләренең бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары һәм эшчәнлекнең программада булмаган юнәлешләре буенча, чыгымнар төрләренең төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре) һәм муниципаль программаларның максатчан статьялары һәм эшчәнлекнең программада булмаган юнәлешләре буенча, бюджетлар чыгымнары классификациясенең чираттагы финанс елына һәм план чорына классификация төрләре төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре) буенча, шулай ук бюджетлар чыгымнары классификациясенең тиешле өлешләре һәм бүлекчәләре буенча, тиешенчә, Россия Федерациясе Бюджет кодексында, Татарстан Республикасы законында, муниципаль советның хокукый актында, муниципаль актында билгеләнгән очракларда бюджет чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү;
- чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнарының ведомство структурасы;
- бюджет ассигнованиеләрен чираттагы финанс елына һәм план чорына чыгымнарның ведомство структурасында бюджетлар чыгымнары классификациясенең бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары һәм чыгымнар төрләре буенча бүлү;
- гавами норматив йөкләмәләрне үтәүгә җибәрелә торган бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме;
- чираттагы финанс елында һәм план чорында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме;

- Бюджетның шартлы расланган (расланган) чыгымнарының гомуми күләме план чорының беренче елына Поселения бюджеты чыгымнарының гомуми күләменең кимендә 2,5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән каралган чыгымнарны исәпкә алмыйча), план чорының икенче елында Поселения бюджеты чыгымнарының гомуми күләменең кимендә 5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча);

- чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары;

- елның 1 гыйнварына, чираттагы финанс елыннан һәм план чорының елдан-ел киләчәктәге торышы буенча муниципаль эчке бурычның югары чиге, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиге күрсәтелеп;

- тиешенчә Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән җирлек бюджетының башка күрсәткечләре һәм аның нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, җирлек Советының муниципаль норматив хокукый актлары белән.

10. Чираттагы финанс елына һәм план чорына Җирлек бюджеты турында карар проекты расланган бюджетның план чоры параметрларын үзгәртү һәм бюджет проектының икенче ел план чорының параметрларын өстәү юлы белән раслана.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына Җирлек бюджеты турында карар проекты план чорының расланган бюджеты күрсәткечләрен төгәлләштерә һәм төзелә торган бюджетның планлаштырылган чорының икенче елы күрсәткечләрен раслый.

Күрсәтелгән бюджетның план чоры параметрларын төгәлләштерү Җирлек җирлегендә түбәндәгеләрне күздә тота:

- чираттагы финанс елына һәм план чорына Җирлек бюджеты турында карар проектын карау предметы булган күрсәткечләрне төгәлләштерүне раслау;

- бюджет чыгымнарының ведомство структурасының расланган күрсәткечләрен арттыруны яисә киметүне раслау Җирлек йә аңа бюджет чыгымнарының өстәмә максатчан статьялары һәм (яисә) төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрен кертү.

11. Чираттагы финанс елына һәм план чорына Җирлек бюджеты турында карар проекты белән бер үк вакытта Җирлек советына тапшырыла:

- Бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре Чираттагы финанс елына һәм план чорына күчеп утыру;

- агымдагы финанс елының узган чорыннан соң җирлекләрнең социаль-икътисадый үсешенең якынча нәтиҗәләре һәм агымдагы финанс елы өчен җирлекнең социаль-икътисадый үсешенең көтелә торган нәтиҗәләре;

- чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлекнең социаль-икътисадый үсешен фаразлау;

- чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлек бюджетының төп характеристикаларын фаразлау (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты);

- Җирлек бюджеты проектына аңлатма язуы;

- бюджетара трансфертларны бүлүнең методикалары (методикалары проектлары) һәм исәпләре;

- чираттагы финанс елы ахырына һәм план чорының һәр елы ахырына муниципаль бурычның югарыгы чиге;

агымдагы финанс елына бюджетның көтелгән үтәлешен бәяләү;

- Җирлек советы, Ревизион комиссия тарафыннан тәкъдим ителгән Күрсәтелгән органнарның башкарма комитет белән каршылыклар барлыкка килгән очракта тапшырыла торган бюджет сметалары проектлары; күрсәтелгән бюджет сметаларына карата Җирлек башкарма комитеты белән каршылыклар барлыкка килгән очракта;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм аның нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексында һәм әлеге Устав тарафыннан билгеләнгән башка документлар һәм материаллар.

Бюджет турында карар проектына бюджет ассигнованиеләрен муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программада каралмаган юнәлешләре буенча бүлү бюджеты турында карар кабул ителгән очракта, муниципаль программалар паспортлары бирелә.

Бюджет турында карар проектында бюджет чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү кушымтасы булмаса, бюджет чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү белән кушымта бюджет турындагы карар проектына кушымталар составына кертелә.

12. Чираттагы финанс елына һәм план чорына елеш бюджеты проектын төзү Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә кабул ителә торган федераль законнар нигезендә Җирлекнең башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашырыла.

13. Җирлекнең башкарма комитеты утырыш Советы каравына чираттагы финанс елына һәм план чорына Халыкның бюджеты турында карар проектын агымдагы елның 15 ноябреннән дә соңга калмыйча кертә.

14. Җирлек Советының муниципаль норматив хокукый акты белән билгеләнгән Җирлек бюджеты турындагы карар проектын карау һәм раслау тәртибе бюджет турындагы карарның чираттагы финанс елның 1 гыйнварыннан үз көченә керүен, шулай ук күрсәтелгән карар белән Россия Федерациясе Бюджет кодексының 184 статьясы нигезендә күрсәткечләрне һәм характеристикаларны раслауны күздә тотарга тиеш.

15. Җирлек бюджеты турындагы карар 1 гыйнвардан үз көченә керә һәм, әгәр Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм (яисә) Җирлек бюджеты турындагы карарда башкасы каралмаган булса, финанс елның 31 декабренә кадәр гамәлдә була.

Җирлек бюджеты турындагы карар билгеләнгән тәртиптә имзаланганнан соң ун көннән дә соңга калмыйча рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

16. Җирле үзидарә органнары Җирлекләр Җирлек бюджетының баланслылыгын һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга салу, бюджет процессын гамәлгә ашыру, муниципаль бурыч дефициты, күләме һәм структурасы, Поселениенең бюджет йөкләмәләрен үтәү буенча Татарстан Республикасы законнарының һәм билгеләнгән федераль законнарны үтәүне тәэмин итә.

17. Җирлек бюджеты керемнәре Россия Федерациясенең бюджет законнары, салымнар һәм җыемнар турындагы законнар һәм башка мәҗбүри түләүләр турындагы законнар нигезендә төзелә.

18. Җирлек бюджеты чыгымнары Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган рәвешләрдә гамәлгә ашырыла.

19. Дәүләт хакимиятенең федераль органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләрен финанслауга билгеләнү, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очраклардан тыш, рөхсәт ителми.

20. Муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

88 статья. Муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен сатып алулар

1. Муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрне сатып алу «Дәүләт һәм муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрне сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында» 2013 елның 5 маендагы 44-ФЗ номерлы Федераль закон һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрне сатып алу җирлек бюджеты акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

89 статья. Җирлек гражданнарының үзара салым акчасы

1. Гражданнарның үзара салым акчасы астында гражданнарның җирле әһәмияттәге конкрет мәсьәләләрне хәл итү өчен башкарыла торган бер тапкыр бирелә торган түләүләре аңлашыла. Гражданнарның үзара салымы тәртибендә түләүләр күләме җирлек составына керүче барлык җирлек халкы (торак пункт (яисә аның территориясенең бер өлеше) өчен абсолют күләмдә билгеләнә, халык саны җирлек составына керүче халыкның (торак пунктның (яисә аның территориясенең) гомуми санынннан 30 проценттан артмый торган һәм алар өчен түләүләр күләме киметелергә мөмкин булган аерым категория гражданнардан тыш.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән түләүләрне кертү һәм куллану мәсьәләләре җирле референдумда хәл ителә, ә «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге

131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясындагы 1 өлешенең 4, 4.1 һәм 4.3 пунктларында каралган очракларда гражданнар җыенында хәл ителә.

90 статья. Инициативалы проектларны финанс һәм башка финанслау

1. «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 26.1 статьясында каралган инициатив проектларны гамәлгә ашыруны финанс белән тәэмин итү чыганагы булып, муниципаль берәмлекнең тиешле чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәэмин итү максатларында бирелгән Россия Федерациясе субъекты бюджетыннан инициатив түләүләр һәм (яисә) бюджетара трансфертлар күләмнәрен исәпкә алып, инициатив проектларны гамәлгә ашыруга җирле бюджет турында карар белән каралган бюджет ассигнованиеләре тора.

2. Инициатив түләүләр дигәндә Россия Федерациясе законнары нигезендә ирекле нигездә түләнә торган һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә җирле бюджетка күчерелә торган гражданнарның, индивидуаль эшкуарларның һәм төзелгән юридик затларның акчалары аңлашыла.

3. Инициатив проект гамәлгә ашырылмаган очракта, инициатив түләүләр аларны җирле бюджетка күчергән затларга (шул исәптән оешмаларга) кайтарылырга тиеш. Инициатив проектны гамәлгә ашыру йомгаклары буенча инициатив проектны гамәлгә ашыру максатларында файдаланылмаган инициатив түләүләрнең калган өлеше барлыкка килгән очракта, күрсәтелгән түләүләр аларны җирле бюджетка күчергән затларга (шул исәптән оешмаларга) кайтарылырга тиеш.

Җирле бюджетка күчерелгән затларга (шул исәптән оешмаларга) кире кайтарылырга тиешле инициатив түләүләр суммаларын исәпләү һәм кире кайтару тәртибе муниципаль берәмлекнең Поселение Советы карары (вәкиллекле орган вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы гражданнар җыены карары) белән билгеләнә.

4. Инициатив проектларны гамәлгә ашыру шулай ук кызыксынган затларның ихтыярый һәм (яисә) хезмәт катнашуы рәвешендә дә тәэмин ителергә мөмкин."

91 статья. Җирлекнең муниципаль бурыч алулары

1. Җирлек эчке базарда Россия Федерациясе валютасында урнашкан муниципаль берәмлек исеменнән кыйммәтле кәгазьләр чыгару юлы белән муниципаль алынмаларны һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексының җирле бюджетка Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан һәм муниципаль бурыч йөкләмәләре барлыкка килә торган кредит оешмаларыннан Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Җирлек уставы нигезендә җәлеп ителә торган кредитларны гамәлгә ашырырга хокуклы.

2. Җирлек исеменнән муниципаль алынмаларны гамәлгә ашыру хокукы Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә Җирлекнең башкарма комитетына карый.

92 статья. Җирле бюджет үтәлеше

1. Җирлекнең җирле бюджетын үтәү Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Җирлек бюджеты кассаның бердәмлеге һәм чыгымнарның ведомство буйсынуындагы бердәмлеге нигезендә башкарыла.

3. Җирлек бюджеты үтәлешенә касса хезмәте күрсәтү, бюджет акчаларын алучыларның шәхси счетларын ачу һәм алып бару Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

4. Җирлек бюджетын үтәү Җирлекнең җирлек халкының җыелма бюджет язмасы һәм җирлекнең касса планы нигезендә оештырыла.

93 статья. Бюджет хисабы. Җирлек бюджеты үтәлеше турында еллык отчет

1. Җирлек еллык отчет булып тора.

2. Җирлекнең бюджет хисабы бюджет акчаларының тиешле баш администраторларының җыелма бюджет хисабы нигезендә җирлекнең башкарма комитеты тарафыннан төзелә.

3. Җирлек җирлегенең бюджет үтәлеше турында еллык хисап Җирлек Советы карары белән расланырга тиеш.

4. Җирлек советына тапшырылган вакытка кадәр Җирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисап бюджет акчаларының баш администраторларының бюджет хисапларын тышкы тикшерүне үз эченә алган һәм Җирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапка бәяләмә әзерләргә тиеш.

Җирлек Советының бюджет үтәлеше турында еллык хисабын тышкы тикшерү, Россия Федерациясе Бюджет кодексының һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының таләпләрен үтәгән килеш, Җирлек җирлегенең яисә Җирлек Советының муниципаль хокукый акты белән билгеләнгән тәртиптә Ревизион комиссиясе тарафыннан гамәлгә ашырыла.

5. Җирлекнең башкарма комитеты аңа бәяләмәне әзерләү өчен җирлекнең бюджеты үтәлеше турында быелның 1 апреленнән дә соңга калмыйча хисап тапшыра. Җирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапка бәяләмә әзерләү бюджет акчалары баш администраторларының еллык бюджет хисабының еллык бюджет тикшерүе күрсәткечләре нигезендә 1 айдан артмаган срокта үткәрелә.

6. Җирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапка бәяләмә җирлекнең Ревизия комиссиясе тарафыннан җирлек Советына бер үк вакытта җирлек башкарма комитетына җибәрелә.

7. Ел саен, агымдагы финанс елының 1 маеннан да соңга калмыйча, авыл җирлеге башкарма комитеты, хисап финанс елы өчен җирлек бюджеты үтәлеше турында еллык отчетны, җирлек бюджеты үтәлеше турындагы башка бюджет хисапын һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган башка документларны кушып, җирлек советына тапшыра.

8. Бюджет үтәлеше турында еллык хисапны карау нәтиҗәләре буенча Җирлек Советы Җирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапны раслау яисә кире кагу турында карар кабул итә.

Җирлек бюджетының үтәлеше турында еллык хисап Советы тарафыннан кире кагылган очракта, ул күрсәткечләрне дөрес түгел яисә тулы чагылдыру фактларын бетерү һәм 1 айдан артмаган срокта кабат тапшыру өчен кайта.

9. Җирлек бюджетының үтәлеше турындагы карар белән Җирлек бюджеты үтәлеше турында хисап финанс елы өчен Җирлек бюджеты үтәлеше турында хисап раслана, аның керемнәренең, чыгымнарының һәм бюджет кытлыгының гомуми суммасын күрсәтеп.

Хисап финанс елы өчен җирлек бюджетының үтәлеше турында Җирлек Советы карарына аерым кушымталар белән күрсәткечләр раслана:

- бюджетлар керемнәре классификациясе кодлары буенча Җирлек бюджеты керемнәре;
- бюджет чыгымнарының ведомство структурасы буенча Җирлек бюджеты чыгымнары;
- бюджетлар чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча Җирлекләр бюджеты чыгымнары;
- бюджетлар кытлыгын финанслау чыганаклары классификациясе кодлары буенча җирлек;

94 сатья. Муниципаль финанс контроле

1. Муниципаль финанс контроле бюджет хокук мөнәсәбәтләрен, физик затларга Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бүтән түләүләр буенча гавами норматив йөкләмәләрне һәм йөкләмәләрне, шулай ук муниципаль контрактлар, килешүләр (килешүләр) шартларын үтәүне тәэмин итү максатларында гамәлгә ашырыла.

Муниципаль финанс контроле тышкы һәм эчке, башлангыч һәм аннан соңгы финанс контроленә бүленә.

2. Тышкы муниципаль финанс контроле Татарстан Республикасының һәм муниципаль берәмлекләрнең контроль-хисап органнарының (алга таба - тышкы дәүләт (муниципаль) финанс контроле органнарының) контроль эшчәнлеге булып тора.

3. Эчке муниципаль финанс контроле Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнары (авыл җирлекләренең башкарма комитетлары) булып торучы муниципаль финанс контроле органнарының (алга таба - эчке муниципаль финанс контроле органнары) контроль эшчәнлегеннән гыйбарәт.

4. Алдан тикшерү җирлекнең җирле бюджетын үтәү процессында бюджет хокук бозуларын кисәтү һәм чикләү максатларында гамәлгә ашырыла.

5. Алдагы контроль аларны үтәүнең законлылыгын, исәпкә алуның һәм хисаплылыкның дөреслеген билгеләү максатларында Җирлек бюджетын үтәү нәтиҗәләре буенча гамәлгә ашырыла.

XV бүлек. ҖИРЛЕК УСТАВЫН КАБУЛ ИТҮ. ӘЛЕГЕ УСТАВКА ҮЗГӘРЕШЛӘР ҺӘМ ӨСТӘМӘЛӘР КЕРТҮ

95 статья. Устав проектын әзерләү, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү тәртибе

1. Устав проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Җирлек Советы карары проекты Җирлек Советы депутатлары, Җирлек башлыгы, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, гражданнарның инициативалы төркемнәре советына кертелергә мөмкин.

2. Устав проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проектын әзерләү өчен Җирлек Советы карары белән махсус комиссия төзелергә мөмкин. Күрсәтелгән комиссия эшендә катнашу өчен Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре, экспертлар чакырылырга мөмкин.

3. Устав проекты, Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проекты Уставка кабул итү, Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы мәсьәләне карау көненә кадәр 30 көннән дә соңга калмыйча Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проекты Җирлек торак пунктлары территориясендә махсус мәгълүмат стендларында (конкрет адрес күрсәтергә) рәсми басылып чыгарга яисә Әгерҗе муниципаль районының рәсми сайтында веб-адрес буенча «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштыру юлы белән: http://agryz.tatarstan.ru бер үк вакытта Советның устав проекты буенча тәкъдимнәрен исәпкә алу тәртибендә бер үк вакытта бастырып чыгару (халыкка җиткерү), Советның Устав проекты буенча карар проектында һәм үзгәрешләр кертү турында карар проекты буенча карар кабул итү тәртибендә, шулай ук гражданнарның Уставында катнашу тәртибен өстәмәләр кертү турында карар кабул ителә. Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен, шулай ук Уставка Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе һәм Татарстан Республикасы законнарының нигезләмәләрен әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында Уставны шушы норматив хокукый актларга туры китерү рәвешендә үзгәрешләр кертелгәндә гражданнарның фикер алышуда катнашу тәртибен рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) таләп ителми.

4. Устав проекты буенча, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Җирлек Советы утырышында аларны карау алдыннан әлеге Устав нигезендә гавами тыңлаулар үткәрелә, моннан тыш, Җирлек Уставына Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе һәм Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында үзгәрешләр кертү очракларыннан тыш, әлеге Уставны әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында әлеге Уставка карата халык тыңлаулары уздырыла.

96 статья. Уставны кабул итү, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү тәртибе

1. Устав проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проектын карау Җирлек Советы Регламенты нигезендә ике укудан да ким булмаска тиеш.

2. Устав проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проекты кабул ителгәннән соң, күрсәтелгән проект Җирлек Советы депутатларына, хокук чыгару инициативасы хокукының башка субъектларына төзәтмәләр кертү өчен җибәрелә.

3. Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Җирлек Советы карары күпчелек тарафыннан Халыкның Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән ике өлешкә кабул ителә.

4. Уставны федераль законга, Татарстан Республикасы законына туры китерү шушы закон актларында билгеләнгән срокта гамәлгә ашырыла. Федераль законда, Татарстан Республикасы законында күрсәтелгән срок билгеләнмәгән очракта, Поселение уставын федераль законга, Татарстан Республикасы законына туры китерү срогы тиешле федераль закон, Татарстан Республикасы законы үз көченә керү датасын, Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт проектын рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) һәм гавами тыңлауларда фикер алышу кирәклеген, гражданнарның тәкъдимнәрен исәпкә алу турында муниципаль хокукый акт проектын дәүләт теркәве һәм мондый муниципаль хокукый актны рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) срокларын исәпкә алып билгеләнә һәм, кагыйдә буларак, алты айдан артмаска тиеш.

97 статья. Җирлек Уставының үз көченә керү тәртибе, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар

1. Җирлек уставы, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында Җирлек Советы карары, алар кабул ителгәннән соң, Җирлек башлыгы тарафыннан федераль законда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәве өчен муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органының территориаль органына җибәрелә.

2. Әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында Җирлек Советы карары, алар дәүләт теркәвенә алынганнан соң рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш һәм аларны рәсми бастырып чыгарганнан (халыкка җиткергәннән) соң үз көченә керә

Җирлек башлыгы муниципаль берәмлек уставын, муниципаль берәмлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль берәмлек уставын, муниципаль берәмлек уставын теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органының территориаль органыннан "Муниципаль берәмлекләр уставларын дәүләт теркәве турында" 2005 елның 21 июлендәге 97-ФЗ номерлы Федераль законның 4 статьясындагы 6 өлешендә каралган Россия Федерациясе субъекты муниципаль берәмлекләре уставларының дәүләт реестрына үзгәрешләр кертү хакында белешмәләр кертү турында хәбәрнамә кергән көннән алып җиде көн эчендә муниципаль берәмлек уставын, муниципаль хокукый актны бастырып чыгарырга (халыкка җиткерергә) тиеш.

Үзгәрешләр кертү турында Җирлек Уставын һәм муниципаль хокукый актларны рәсми бастырып чыгару чыганагы буларак Әгерҗе муниципаль районы сайты Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре порталы составында

http://agryz.tatarstan.ru, Татарстан Республикасының хокукый мәгълүматның рәсми порталы http://pravo.tatarstan.ru кулланыла. Шулай ук үзгәрешләр кертү турында Җирлек Уставын һәм муниципаль хокукый актларны рәсми бастырып чыгару чыганагы сыйфатында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Россия Федерациясе Юстиция министрлыгының «Россия Федерациясенең норматив хокукый актлары» (http//pravo-minjust.ru, http//хокук-минюст.рф) порталы файдаланылырга мөмкин.

Җирле үзидарә органнары арасында төзелгән муниципаль хокукый актны яисә килешүне рәсми бастырып чыгару аның тулы текстын тиешле муниципаль берәмлектә таратыла торган вакытлы матбугат басмасында беренче бастырып чыгару булып санала.

Муниципаль хокукый актларны һәм килешүләрне рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) өчен җирле үзидарә органнары шулай ук “Интернет” челтәре басмасыннан файдаланырга хокуклы. Муниципаль хокукый актның тулы тексты рәсми челтәр басмасында басылып чыккан (урнаштырылган) очракта аңа карата басмада күләмле график һәм табличный кушымталар басмада китерелмәскә мөмкин.

3. Уставка кертелгән һәм җирле үзидарә органнары структурасын үзгәртә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр, җирле үзидарә органнары арасында вәкаләтләрне бүлешү (Уставны федераль законнарга туры китерү очракларыннан, шулай ук вәкаләтләрне, вәкаләтләрне үзгәртү, җирлек башлыгын һәм җирле үзидарәнең башка сайланулы вазыйфаи затларын сайлау тәртибеннән тыш) Уставка кертелгән үзгәрешләр һәм өстәмәләр Уставка шушы үзгәрешләрне һәм өстәмәләрне кертү турында карар кабул иткән Җирлек Советы вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң үз көченә керә.

4. Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районы Красный Бор авыл җирлеге Советы депутатлары санын арттыру яисә киметү белән бәйле рәвештә Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районы Красный Бор авыл җирлеге Советы депутатларының санын арттыручы яисә киметүче үзгәрешләр, күрсәтелгән үзгәрешләр кертү турында муниципаль норматив хокукый актны кабул иткән Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районы Красный Бор авыл җирлеге Советы вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң үз көченә керә.»

5. Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр муниципаль хокукый акт белән кертелә, ул рәсмиләштерелергә мөмкин:

1) Җирлекнең Башлыгы кул куйган Җирлек Советы карары;

2) Җирлек Советы кабул иткән һәм Җирлек Башлыгы тарафыннан имзаланган аерым норматив хокукый акт. Бу очракта әлеге хокукый актта аны кабул итү турында Поселение Советы карарының реквизитлары күрсәтелә. Күчеш нигезләмәләрен һәм (яисә) Уставка кертелә торган үзгәрешләрнең һәм өстәмәләрнең үз көченә керүе турындагы нормаларны Советның мондый карарына кертү рөхсәт ителми.

6. Уставны яңа редакциядә Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт белән кую рөхсәт ителми. Бу очракта яңа Устав кабул ителә, ә аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында элек гамәлдә булган Устав

һәм муниципаль хокукый актлар яңа Устав үз көченә кергән көннән үз көчләрен югалткан дип танылa.